

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

CEMİL KAVUKÇU'NUN HİKAYELERİNDE YAPI VE TEMA İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof.Dr. Ramazan KORKMAZ

HAZIRLAYAN
Meltem KARAKOÇAN

ELAZIĞ-2007

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

CEMİL KAVUKÇU'NUN HİKAYELERİNDE YAPI VE TEMA İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ

HAZIRLAYAN
Meltem KARAKOÇAN

ELAZIĞ-2007

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
(YENİ TÜRK EDEBİYATI)

CEMİL KAVUKÇU'NUN HİKAYELERİNDE YAPI VE TEMA İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez ../../....tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oyçokluğu/oy birliği ile kabul edilmiştir.

Danışman

Üye

Üye

Üye

Üye

Yukarıdaki Jüri İmzaları Tasdik Olunur.

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürü
Doç. Dr.Ahmet AKSİN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEMİL KAVUKÇU'NUN HİKÂYELERİNDE YAPI VE TEMA İNCELEMESİ

MELTEM KARAKOÇAN

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

2007 , XXVI + 123 SAYFA

Çalışmamızda, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın çağdaş yazarlarından olan Cemil Kavukçu'nun öykülerini yapı ve tema açısından çözümlemeye çalıştık. Çalışmamızı 4 ana bölüm halinde düzenledik. Monografi nitelikli Birinci Bölüm'de Cemil Kavukçu'nun yaşamı , edebi kişiliği ve yapıtlarının değerlendirmesini yaptık.

İkinci Bölümde Cemil Kavukçu'nun öykü türünde 99 yapıtındaki ortak yapıyı tespit etmeye çalıştık.

Üçüncü Bölüm'de öyküleri tema bakımından incelemeye çalıştık.Eserden yola çıkarak yazara ulaşmayı , hedefleyen bir değerlendirme tarzını esas alarak üzerinde durulan izleklerin işleyiş biçimi üzerinde durduk.

Çalışmaya,yaptığımız çözümlemeyi materyallerle tamamlama amacıyla Cemil Kavukçu ve alan ilgili bir kaynakça ekledik.

Anahtar Kelimeler :kaçış, birey, izlek, yapı.

SUMMARY

M.A. THESIS

THE ANALYSIS OF CEMIL KAVUKÇU'S STORIES IN TERMS OF THEME AND STRUCTURE

MELTEM KARAKOÇAN

FIRAT UNIVERSITY

THE ENSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

THE DEPAERTMENT OF NEW TURKISH LITERATURE

2007, XXVI + 123 PAGES

In this study, the stories Cemil KAVUKÇU, who is one of the neotric authors of Turkish Literature in Republic Era, has been analysed in terms of structure and theme.

This study consists of 4 chapters:

The first chapter is a monographic composition and within this chapter, the life, his literary personality and works of Cemil KAVUKÇU have been evaluated.

In the second chapter, I have tried to determine the items that built up the common structure of his 99 stories.

The third chapter consists of the study of his stories analysis considering the themes. I have aimed to arrive to the writer beginning from his stories and I have considered this way in order to find out how the themes are handled.

In order to end up this analysis with materials, a bibliography which consists of Cemil Kavukçu and his field has been added to the study.

Key words: escape, individual, theme, structure

ÖNSÖZ

Freud, bilinçaltının bir yansıması olarak görür sanatı. Çünkü sanat da bir rüyadır. Sanatçı yapamadıklarını, olmaktan korktuklarını, söyleyemediklerini sanat arcılığıyla gerçeğe dönüştürür. Çocukluktan itibaren yaşananların bilinçte bıraktığı izlerin bir yansımasıdır eserler. Rüyalar nasıl gerçeğin bilinç altımızdan bir yansımasıysa 'uyanıkken görülen düşler' diye kabul edilen sanat da bir rüyadır.

Cemil Kavukçu çocukluk hayatıyla bezenmiş bilinçaltından kaynağını alan rüyalarıyla ya da günümüz insanın içine işlemiş korkularıyla eserlerini oluşturur. Yazdığı öyküler ve romanlarla bize açtığı rüya kapılarından girip sıradan insanın derin dünyasını okuruz.

Bu çalışmada son dönem öykücülüğümüzün en önemli isimlerinden olan Cemil Kavukçu'nun 1983 yılından günümüze kadar yayınlanan dokuz öykü kitabındaki doksan dokuz öyküsünün yapı ve izlek bakımından incelenmesini amaçladık. Onun öykü dünyasında bir yolculuğa çıkıp bu hülyalı dünyayı anlamlandırmaya çalıştık.

Cemil Kavukçu uzun yıllarını öykücülüğe vermiş 90'lı yıllarda geniş kitlelere ulaşmayı başarmış, her eserinde kendini biraz daha aşmış başarılı bir yazardır. Öykülerinde bize; yalın bir dille, samimi duygularla, yapaylıktan uzak bir üslupla bizi anlatır.

Öykülerde Cemil Kavukçu'nun hayatından izler bulmak mümkündür. Yazar kendisini anlatıyor diyemesek de öykülerinin kendi hayatından izler taşıdığını söyleyebiliriz. Kahramanları da kendisi gibi küçük bir kasabada doğup büyümüştür.

Bizim burada amacımız son dönem öykücülüğümüzün gelişmesine katkıda bulunan, üretken, geniş kitlelere ulaşabilmiş yazarımızın eserlerini en iyi şekilde anlatmak ve değerlendirmektir.

Çalışmamda bana yardımcı olan sayın Cemil Kavukçu' ya, hep yanımda olup desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkür ediyorum. Çalışmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, çalışmalarından her zaman faydalandığım hocam Prof.Dr. Ramazan Korkmaz'a çok teşekkür ediyorum ve saygılarımı sunuyorum.

8 Haziran 2007/Elazığ

Meltem KARAKOÇAN

KISALTMALAR

P.G. : Pazar Güneşi

S.K. : Selo'nun Kuşları

Z.P. : Zor Pazartesiler

S. : Sarı

G.A. K. : Gecenin Ardında Kuyru

D. : Demokor

B.Y. :Bildircin Yağmurlar

D. :Derelerde

G. :Gelmesinler

A.H. : Anahtarlı Hayalet

Ç.G. :Çalınamayan Gün

T.B.K.A. : Tekdüzeliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı

A.D. : Alibo Dev

K.İ. : Küçük İşler

P. : Patika

T. : Tabanca

S.G. : Soğuma Günleri

G. : Gece

G. : Gemide

T.S. : Temmuz Suçlu

E.B.G. : En Büyük Gözler

S. : Serpme

T.M. : Topal'ın Meyhanesi

K.G. : Kına-Gece

G. : Gezintiler

D. : Duman

Bozgun

İ.U.G.B. : İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri

S. : Sokak

Ş.Ö.S. :Şimdi Öldün Sen

S. : Sanrı

Ö. : Önlem
Ö.U. : Özel Ulak
U.N.D. : Uzak Noktalara Doğru
P.G.K. : Perişanız Gecenin Karanlığında
R.S. : Raci'ye Selam
Y.T.G. : Yosun Tuttu Gözlerim
C.Ö. : Cemse Ölüyor
O.İ.D. : Ormanın İçlerine Doğru
U.N.: Uzak Noktalar
K.R. : Kargalar Rotası
S.K.S.: Susunuz Kuşlar Susunuz
İ. : İllaki
B.U.N. : Beşinci Uzak Nokta
W.Ü. : WLO Üyesi
B.P. : Ben Poyraz
Y.U.İ. : Yalnız Uyuyanlar İçin
E.E.G. : En Eski Güvercin
P. : Piknik
Ç. : Çamurda
M.B. : Malı Baba
K.K.K. : Kuzeydeki Kum Kosterleri
A.H.A. : Anı, Hepsi Anı
İ.Ö.G. : İki Ölü Gibi
P. : Parantezler
E.Y.G. : Eylül Yarın Da Gelmeyecek
E. : Eyyup
B.B.S.K. : Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak
K.K. : Kanatsız Kuşlar
A. : Aslangöz
O.G.G. : Güzel Günler
C.B.C.: Cezam Bitiyor Ceza
H.B.İ. : Her Şey Boçka İçin
S.R. : Suzi'nin Rüzgarı

A.İ.T. : Amca İhsan'ın Tarlaları
K.K. : Kanaryadaki Kafes
B.B.P. : Boşluğa Bakan Pencere
K.:Kovan
S. : Sansarlar
O.K.P. : Olmuyor Koca Papaz
S.S. : Son Sığınak
L.G. : Ludwig Grundig
N. : Nolya
Y.A. : Yanlış Adım
H.K. : Hoşça Kalın
İ.B. : İşte Bu
S. : Sessizlik
A.T. : Avludaki Tren
D.D.B.P. : Dört Duvar Beş Pencere
K.U. : Kopuk Uçurtmalar
M. : Maykıl
P. : Parakete
H.H. : Haber ve Haberci
K.N. : Kesişme Noktası
A. :Arakesit
M. : Müjark
B.M.E.T. : Bir Masanın Eksik Tarihi
Ç.İ. : Çizgi İçi
G.A. : Gemiler de Ağlarmış
G.B. : Giz Bahçesi
Ö.S. : Öğlen Sefaları
U. . Unutulmayan
T.Y. : Tehlikeli Yoklayışlar
Ö.Y.H. : Özel Yaşam Hırsızları
A.Y. : Adı Yok
R.R. : Rüyadaki Rüyalar
R. : Rüya

A. : Ablam

S. :Solgun

O.K.F.G.D. : O Kadın Fatma Girik Değil

F. : Fiyasko

Ç. : Çiçekler

B.R. : Başkasının Rüyaları

D. : Düğün

Ö.Ş.B. : Öykü Şöyle Başlıyor

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Hayatı

1.1 Ailesi, Doğumu ve Çocukluğu	15
1.2 Gençlik ve Üniversite Yılları	16
1.3 Yazarlık serüveni ve Memurluk Yılları	17

2.Edebi Kişiliği	17
------------------	----

3.Yapıtları	20
-------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

ÖYKÜLERDE ORTAK YAPI	28
----------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ÖykülerdeYapı	33
-----------------	----

3.1. Öykülerde Zaman

3.1 .1 Krnolojik Karakterli Zamanda Anlatılan Öyküler	33
---	----

3.1.2 Akronik Karakterli Zamanda Anlatılan Öyküler	34
--	----

3.1.2.1. Anlatma Zamanıyla Vaka Zamanının Ayrı Olduğu Öyküler	34
---	----

3.1.2.2 Anlatma Zamanıyla Vaka Zamanının İç İçte Olduğu Öyküler	34
---	----

3.2. Öykülerde Mekan	36
----------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 Öykülerde Şahıs Kadrosu	49
---------------------------	----

4.1 Kadın Kahramanlar	49
-----------------------	----

4.1.1 Tiplerine Göre Kadın Kahramanlar	49
--	----

4.1.1.1 Asi Tipler	49
--------------------	----

4.1.1.2 İhtirashlı Dejenere Tipler	51
------------------------------------	----

4.1.1.3 Cefakar kadınlar	53
--------------------------	----

4.1.1.4 Sıradan Sıkıcı kadınlar	54
---------------------------------	----

4.1.1.5 Sevecen Kadınlar	55
--------------------------	----

4.2 Erkek Kahramanlar	57
-----------------------	----

4.2.1 Tiplerine Göre Erkek Kahramanlar	57
--	----

4.2.1.1 Bohem Tipler	57
----------------------	----

4.2.1.2 İhtirashlı ve Dejenere Tipler	68
---------------------------------------	----

4.2.1.3 Maceraperest Tipler	70
4.2.1.4 Delikanlı Tipler	73
4.2.1.5 Serseri Tipler	75
4.2.1.6 Korkak Tipler	79
4.2.1.7 Küçük Adam Tipi	80
4.2.1.8 İdealist Tipler	81
4.2.2 Sosyal Durumlarına ve Mesleklerine Göre Kahramanlar	
4.2.2.1 İşçiler	82
4.2.2.2 Memurlar	83
4.2.2.3 Gemiciler	84
4.2.3 Babalar	85
4.3 Yaşlılar	88
4.4 Diğerleri	90
4.5 Çocuk Kahramanlar	92
4.6 Hayvanlar	97
BEŞİNCİ BÖLÜM	
5 Öykülerde Temalar	102
5.1 Kaçış	103
5.2 Yozlaşma/ Yabancılaşma	109
5.3 Yalnızlık	117
5.4 Aşk/Sevgi	122
5.5 Ölüm	127
5.6 Bedbinlik	131
5.7 Yoksulluk	135
5.8 Diğer Temalar	138
SONUÇ	
KAYNAKÇA	
ÖZGEÇMİŞ	

BİRİNCİ BÖLÜM
CEMİL KAVUKÇU’NUN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE
YAPITLARI

1.1-Hayati

1.1.1. Ailesi,Doğumu ve Çocukluğu

Cemil KAVUKÇU, kalabalık, büyük bir evde büyür. Dedesi Muharrem Kavukçu torunu Cemil doğmadan ölmür. Babaanne, iki amca, hala, baba ve anne aynı evde yaşar. Huzurlu bir ortamdır. Annesinin babası Ali Turan Bey de anlayışlı, sessiz bir adamdır. Anne ve baba huzurlu ortamlarda yetişmiş ve çocuklarına da huzurlu bir aile ortamı sağlarlar.

“Büyük taşlarla döşenmiş bir iç avlusu, onun sonunda ahır ve “böceklik” denen müstemilatı olan , küçük bir kapı ile geniş arka bahçesine çıkılan üç katlı ahşap evle ilgili anılarım oldukça silik.”(ER:K.Y.Ç.Ö.s.4)

Yaşadığı bu sevgi dolu hayat ve bu hayatın geçtiği ev, yazarı derinden etkilemiş ve bilinçaltında yer etmiştir. Birçok öyküde bu etkiyi görüyoruz.

Küçük Cemil iki buçuk yaşındayken kalabalık aile dağılır ve anne, babasıyla kiralık bir eve taşınırlar. Cemil, Sinan ve Erol üç erkek kardeşirler. Anne ve baba çocuklarını büyütürken zor geçen günler yaşarlar. Baba Mustafa Kavukçu manufakturacılık, şoförlük, hayvancılık gibi işlerle uğraşır. Anne Kız Marifet Mektebini bitirmiş iyi bir terzidir ve evinin geçimine yardım eder.

Baba Mustafa Kavukçu, dokuz kardeşli kalabalık bir aileden gelir. Varlıklı bir ailenin oğludur. Tarlalarının, bahçelerinin yanı sıra manufakturacılıkla uğraşırlar. İnegöl’de büyük bir dükkanları vardır. Mustafa Bey bir kamyon alarak dükkandan ayrılmış ve ormandan tomruk çekmeye başlamıştır. 1957 yılında bir otobüs alarak şehirler arası seferler yapar. Daha sonra da baba mesleği manufakturacılığa döner. Sevgisini gösteremeyen, biraz otoriter bir babadır. Çocuklarında babaya karşı saygıyla karışık bir korku vardır.

Annenin ailesi ise öğretmen bir baba, Cemile adında genç yaşta ölen bir anne ve Kemalettin, Nihat ve Mükerrerrem adlı üç kardeşten oluşur. Anneanne ölmüş ve dede Naile Hanımla evlenmiştir. Bu evlilikten de Mustafa doğar.

Yeri geldiğinde baba hayvan besleyerek, yeri geldiğinde anne dikiş dikerek geçimlerini sağlarlar ve çocuklarına çekilen sıkıntıları yaşatmazlar.

12 Mart 1951 yılında İnegöl’de doğar. Annesinin isteğiyle adı Cemil olur. Cemil’den önce doğan Ayfer adlı kızını öldüğü için anne, evlatlarının üzerine titreyerek

onları büyütür. Üç erkek çocuk sahibi olan anne kızına duyduğu özlemi, oğullarının saçlarını uzatarak, onlara üç yaşına kadar entariler giyindirerek gidermiştir.

Erken konuşan ve erken yürüyen Cemil, büyüdükçe daha az konuşan biri haline gelir. Bu durum ilk çocuk olma psikolojisi ile açıklanabilir. *“İkinci çocuk gelir gelmez tahtından alaşağı edilmiş görür kendini ve doğal olarak durumundaki böyle bir değişikliğe karşı baş kaldırır. Gerçekten elindeki gücü ansızın yitirmesi trajik bir olay niteliği ile gelip çöreklenir yaşamına.”* (A.A,Y.S:22) Daha küçük yaşta masallar uydurmayı taklitler yapmayı sever. Aralarında üçer yaş bulunan iki kardeşi daha olur: Sinan ve Erol.

Dündar İlkokulunda okumuştur. O yıllarda kovboy filmlerine, Kızılderili filmlerine ve çizgi romanlara merak salmıştır. Evlerinin arka bahçesi de izlediği filmlerin tekrar edildiği bir mekan olmuştur. O dönemde annesinin sokağa izin vermemesi nedeniyle arka bahçede tahta kılıçlar ve telden arabalarla hayal dünyasını zenginleştiren oyunlar oynar. Bu bahçede mahallenin çocuklarına kendi uydurduğu tiyatro oyunlarını oynatır. Yazar birçok öyküsünü bu çocukluk anılarından yola çıkarak oluşturur. “Öldün Şimdi Sen”i bahçede yaşadığı bu oyunlardan yola çıkarak yazmıştır.

“Avludaki Tren” de ise yine çocukluk yıllarından fırlayıp gelen anılarından yola çıkar. Aile zor günler yaşamaktadır. Bu durum çocuklardan saklansa da onlar her şeyin farkındadır. Oynattığı tiyatro gösterilerinde mahallenin çocuklarına bilet keser, telden arabalar yapıp satar. Hatta telden araba işinde kardeşi Sinan ona rakiptir.

Ortaokulu İnegöl’de okuduktan sonra liseyi okumak üzere İstanbul’a annesinin babası Ali Turan Bey’in yanına gider. Lise birinci sınıfı Pertevyinal Erkek lisesinde başarılı bir şekilde bitirdikten sonra rahatsızlanır ve İnegöl’e döner.

İnegöl’de bir yıl boyunca evde zorlu bir tedavi süresi geçirir ve dışarı bile çıkamaz. O bu sıkıcı günleri değerlendirmesini bilir ve kardeşi Sinan’ın yardımıyla İnegöl İshak Paşa Kütüphanesi’nden faydalanarak klasik romanları okur ve edebiyat birikimini oluşturur. O yıl İnegöl’de lisenin açılmasıyla ikinci sınıfa İnegöl’de devam eder. Artık eskisi gibi çalışkan bir öğrenci değildir. Özellikle arkadaşları Alibey, Salibey, Doni, ve Aco’yla birlikte derslerden kopmuşlardır. Bu nedenle de alttan kalan iki dersi nedeniyle bir yıl beklemeye kalır ve o yıl hayata bakış açısı değişir. Babasıyla semt pazarında manifaturacılık yapması, da İnegöl’de yaptığı gezintiler ve gözlemler onun hayata bakışını değiştirir.

1.1.2. Gençlik ve Üniversite Yılları

Delikanlılık dönemi diyebileceğimiz bir döneme girmiştir. Bir yandan arkadaşlarıyla kurdukları okuma grubuyla kitaplar okur bir yandan da hayatın tadını çıkarır. Artık okulu ve dersleri eskisi kadar önemsemiyordur. Yani Pertevniyal Lisesindeki başarılı öğrenci değildir. Daas Bets adını taktıkları arkadaş grubuyla kamplara gitmekte, Kavaklaraltı parkında oturup şarkılar söylemektedirler. Bu yıllarda sigaraya da başlamıştır.

Liseyi bitirdikten sonra şans eseri aldığı puanla Yüksek Jeofizik Mühendisliği bölümüne girer. Aslında bu kararı vermesi pek kolay olmaz. Onun hayali Güzel Sanatlar Akademisine girip ressam olmaktır. Yüksek Jeofizik Mühendisliğine girer. Aynı yıl kardeşi Sinan da jeofizik mühendisliğini kazanmıştır. Yani aynı sınıfta okurlar.

Bu yıllarda yazdığı roman denemeleri ve öykü denemeleriyle yazarlığa adım atar. Bir yandan da daha ağır kitaplar okumaya başlamıştır: “Felsefenin Temel İlkeleri” gibi. Sosyalizme ilgi duymuş ve bu doğrultuda eserler okumaya başlamıştır.

Üniversitedeyken ilk yıl sakin geçse de 1971-72 yıllarıdır. Askeri darbe sonrası yaşanan suskunluk sona ermiş ve ortalık karışmaya başlamıştır. 1973-74 yıllarında ise öğrenci olayları patlak vermiştir. Sağ-sol bölünmelerinin, okul kavgalarının, çatışmaların yaşandığı bir dönemdir. Siyasi olaylara karışmasa da sol grubun içerisinde tanınır ve sol görüşlü kitapları okuyup kendisine yeni ufuklar açmaya çalışır. Derslere karşı da lise yıllarındaki gibi ilgisiz değildir.

Üçüncü sınıfta Mustafa Dayısı'nın nişanlısı aracılığıyla eşi Meral'le tanışır. Tek dersten okul uzamıştır. Okul bitince evlenirler. Önce İnegöl'de nikah yapılır daha sonra Ordu'da sade bir düğün yapılır.

1.1.3 Yazarlık Serüveni Ve Memurluk Hayatı

Lisansı tamamladıktan sonra yüksek mühendisliği okumaz ve MTA'ya başvurarak memuriyet hayatına atılır. Evlenmiştir ve büyük şehirde yaşamak zordur. Meral Hanım tek dersten kalmış ve Yabancı Dil Yüksek Okulundan mezun olamamıştır.

Ankara’da memur maaşıyla zor günler geçirirler. Yazları şantiyelerde petrol arama çalışmalarına katılır. Kışları Ankara’ya döner. Daha sonra MTA sismik gemisinde görev alır. Üstelik bu zor günlerde kendi imkânlarıyla kitaplarını bastırır.

1983 yılında ilk öykü kitabı olan “Pazar Güneşi” yayımlanır. Bu arada duyduğu bütün öykü yarışmalarına katılarak adını duyurmaya çalışır. 1987 yılında “Patika” ile “Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü”nü alır ve kitap Varlık’ta yayımlanır. “Temmuz Suçlu” 1990’da Varlık yayımlarından çıkar. 1995 yılında Erdal Öz’ün “Aramıza hoş geldin.” sözüyle Kavukçu öykülerinin talihî değişir ve diğer öykü kitapları artarda yayımlanır. Öykücülüğümüzün önemli isimlerinden biri haline gelir. Şu anda emekli bir memur olarak Ankara’da yaşamaktadır. Yazarın 1981 doğumlu Melih adında bir oğlu vardır.

1.2. Edebi Kişiliği

Sanatçılığı ruhunda taşıyan yazar sanat hayatına resimle başlamıştır. Üniversiteye girmek için sınava girmiş ve o dönemde bir tercih yapmak zorunda kalmıştır. Güzel sanatlarda okumak ya da jeoloji mühendisi olmak! Bu olay onu resimden koparmıştır ama sanattan koparamamıştır. Sinema ve müziğe de büyük ilgisi olan yazar aynı zamanda okumayı da çok sever.

Okuma sevgisi çizgi kahramanlarla başlayan yazar, özellikle Tommiks, Teksas ve Kinova okur. Ömer Seyfettin’le devam eden okuma serüveni lise yıllarında dünya klasikleri ile belli bir edebi zevke ulaşır. Ancak o dönem Türk edebiyatına ilgisizdir. Bu durum Muzaffer Hacıhasanoğlu’nun “ Evlerde Sevgi Yoktu” ya kadar devam eder. Bundan sonra Orhan Kemal’in “Eskici ve Oğulları”, “Avare Yıllar”, “Bereketli Topraklar Üstünde” adlı kitaplarını okur. Üniversite yıllarında Sait Faik’in “Bir Bahçe” öyküsünden çok etkilenir. Oğuz Atay’ın “Tutunamayanlar” yine etkilendiği eserlerdendi. Okuduğu yazarlardan edebiyatın korkulacak bir şey olmadığını, yaşanan hayatın edebiyata konu olabileceğini öğrendiğini söyler ve yazarlık serüveni başlar. Çocukluk anılarından başlayarak belleğinde yer eden durumları ve kişiler öyküleştirir. Kasaba hayatının samimiliğini zamanın yaşattığı değişikliklerle verir. Kent hayatı ise tekdüze, sıkıntılı, samimiyetsizdir ve güvenilir değildir. Yani sıradan olayları birer sanat eserine dönüştürür. Cemil Kavukçu öykü yazarken kendi yaralarını sardığını, öykünün sınırsız olanakları ile hayata daha bir tutunduğunu söyler:

“Karşılık vermekte zorlandığım iki soru var; biri neden yazıyorum; öbürü de neden öykü? Birinci soruya (zorda kalırsam) başkalarından kopya çekerek çok bilinen yanıtlar verebilirim, ama bunlar asla sorunun gerçek yanıtı olamaz. Zaman zaman neden yazdığımı, neden buna zorunluymuşçasına bağlandığının ipuçlarını yakalar gibi oluyorum, ama ifade edemiyorum. Belki de kendi yaralarımı sardığım sonucuna varmaktan korkuyorum. İkinci soru da en az birincisi kadar karmaşık. İlk gençliğimde öyküden pek hoşlanmayan, roman okumayı seven, roman yazmayı düşleyen biri neden öykü yazar? Bunu, kendimi en iyi öyle ifade ediyorum gibi basmakalıp sözcüklerle (bir kez bunu yaptım) geçiştiremem. Sanırım öykünün yaşamla olan sıkı bağlarına tutuldum; bana sağladığı geniş olanaklarla sunduğu özgürlüğe ve kuralsızlığa. Bilmediğim, aldırmadığım başka nedenler de olmalı. (Gümüş, A.Ö:22)

Cemil Kavukçu'nun ilk öyküsü 1983 yılında yayımlanır. (Pazar Güneşi). Hemen ardından 1987'de “Patika”, 1990'da “Temmuz Suçlu” adlı öyküsü yayımlanır. 1995 yılında “Uzak Noktalara Doğru”, 1996 yılında “Yalnız Uyuyanlar İçin” adlı öykü kitaplarıyla adını geniş kitlelerde duyurmayı başarır. Bunun sebebi ilk üç eserinin öykücülüğümüzün kısır bir döneme girdiği 1980'li yıllarda yayımlanması ve yayınevinin küçük bir yayınevi olmasıdır. 1990'larda artık öykücülüğümüzde kan kaybı durmuş yayınevleri de genç öykücülere kapılarını açmaya başlamıştır. O dönemde Fethi Naci Adam Sanat'ta Kavukçu'ya yazılarıyla yer vermiştir.

Öykülerinde bilinen insanları değil yaşamın kıyısında köşesinde kalmış insanları seçer. Onların yalnızlıklarını, çaresizliklerini, karamsarlıklarını ve değişen dünyaya karşı hissettiklerini anlatır. Yarattığı kahramanlarla kendi düşünceleri arasında bir bağ vardır. Kendinden kattığı düşünceler, düşler ve izlenimler düşsel bir anlatımla okuyucuya aktarır. İzlediği bu yolla öykülerini etkileyici kılar.

Güçlü gözlemciliğinin de etkisiyle tanıdığımız, bildiğimiz hatta gördüğümüz insanları anlatıyormuş hatta bize bizi anlatıyormuş hissine kapılırız. Bunu başarmasındaki en önemli unsurlardan biri de yapaylıktan uzak rahat okunur bir dille eserlerini oluşturmasıdır. Konuşmalarda insanları kendilerine özgü dilleriyle konuşturabilen, kendi üslubunu oluşturmuş bir yazardır.

Yazar eserlerinde okuyucuyu hayal âlemlerine sürükler. Düşle gerçek arasındaki ince çizgiden dolaşarak okuyucuyu şaşırtır. Öykülerinin sonunu getirmeyerek okuyucuyu hayale sürükler. Öykülerinde ders verme amacı gütmeyen tanıdığı, bildiği insanlarla biz tanıştırır.

Cemil Kavukçu, öykülerinde kentin ve taşralının modernleşme karşısındaki tavrını ortaya koyar. Modernleşme her yerde aynı yolu izlememektedir. İnsanımızın yaşadıklarını anlatarak edebiyatımıza kısa öykünün sadece batının etkisiyle girmediğini göstermesi açısından da önemlidir. 90'lı yıllardaki gibi okunmamıştır. Bence bunun sebebi sadece kendini eserini tanıtamamış olması değil, kısa öykünün modernleşen çağa ayak uyduran insanın bir ihtiyacı haline gelmesidir.

Yazarımızın öykülerinde şiirselliği yakalar, ancak o bunu üslubundan ziyade yaratılan mekânlarla, kişilerle ve onların birbirleriyle olan ilişkileriyle sağlar. Şiirselliği süslü bir yazı yazarak yakalamaya çalışmanın yapaylık olacağını, okuyucuyu soğutacağını düşünür. Yazdıklarını aslında okuduklarının bir sonucu olduğunu söyler. Okuduklarından etkilenerek onlardan sentezler yaparak eserlerini oluşturmuştur:

“Orhan Kemal ve Yılmaz Güney’in hayata bakış açısı pek farklı değildir. Küçük insanı çok iyi kavramışlardır ve ayrıntıları, işlevsel olan ayrıntıları çok iyi kullanırlar ki biz onu izlerken ezikliğimizi, kendi iç dünyamızı orada buluruz. Ben onlardan bunu aldım. Oğuz Atay’dan biçemi aldım, zekâyı aldım ve ona hayran oldum. Atilla İlhan’dan şiirselliği ve görselliği aldım. Atilla İlhan’ın romanlarından bahsediyorum, şiirlerinden değil. Sinemasal bir anlatım vardır onda, okurken “yağmurun pencere camına teğellemesi”der. Daha önce sizin tanık olduğunuz bir yağmurun cama vurmasını görürsünüz. O onu size anlatır, hissettirir. Bütün bunlardan ben kendime bir şey çıkardım. Ama benim öyküm ne Atilla İlhan’dır ne de Orhan Kemal’dir ama onların izi vardır. Bir de Selim İleri, onun duyarlılığı çok önemlidir. Dostlukların Sonu Günü, Cumartesi Yalnızlığı, Pastırma yazı öyküleri benim için çok önemlidir.” (H.M.,Ö.D.:12)

Cemil Kavukçu, öykülerinde yaşadığı dönemin izlerini yansıtan ; öykülerine gözlemlerini başarılı bir şekilde aktaran bir yazardır. Bu başarısını okuyup etkilendiği birçok yazara bağlayabileceğimiz gibi başarılı gözlemciliğine, duyarlılığına da bağlamalıyız. Yazarımızın etkilendiği ve sevdiği kişiler: Sait Faik, Orhan Kemal, Haldun Taner, Sabahattin Ali, Sevgi Soysal, Bilge Karasu, Oğuz Atay; dünya edebiyatında ise Maupassat, Çeho, Kafka, Cortaza, Fuetes, Salinger, O’Henry, Mansfield, Saroyan, Milorad, Poviç ve Raymand ‘dır.

Öykülerinde kullandığı ortak mekânlar, ortak kişiler ve ortak anlatıcı öykülere bütünlük katmakta daha etkileyici bir hale getirmektedir. Öyküleri okurken bir yaşamın belli kesitlerine şahit oluyormuş hissine kapılırız. Öykülerini okuduktan sonra Onun hayatını incelediğimizde bu hayatı izlediğinizi, bildiğinizi, hissedersiniz. O öykülerinde

hayatını olduğu gibi anlatmaz da yaşadıklarından yola çıkarak kendisinde iz bırakanları bize aktarır.

1.3 Yapıtları

Yazarın “Kendi Yatağını Çize Öyküler” adlı eserde de belirttiği gibi birçok öyküsünün konusu, kişileri ve mekânı gerçek hayattan seçilmiş, ancak otosansüre uğramak zorunda kalmıştır.

“Pazar Güneşı”nde sinemaya olan tutkusunu, “Zor Pazartesiler” de manifaturacılık yapan babasına yardım ettiği günlerdeki izlenimlerini okuruz.

“Tabanca”da jeofizik mühendisi olarak yaptığı çalışmaları anlatır. “Şimdi Öldün Sen”de çocukluk anılarını okuyucusuyla paylaşır. “Avludaki Tren”de bir süre işsiz kalan babasının iş arayışını okuruz. “Gemide” ve “Gemiler de Ağlarmış”ta gemide çalıştığı günleri anlatır. Bu durumu yazar da Tülin Er’le yaptığı söyleşiyile daha iyi anladığını söyler:

“Söyleşi ortaya çıktıkça öykülerimle, yazdıklarımın yaşadıklarımın iç içe olduğunu gördüm.” (ER,K. Y. Ç. Ö: IX)

Yazmak, yazar için bir ihtiyaç halini almıştır. Yazdıkları genellikle kaynağını yazarın ıztıraplarından alırken yazmak da bu ızdırapları dindiren bir ilaç olmuştur:

“Yazmak eyleminin bendeki karşılığı kendini yatıştırmak olsa gerek. Yazma isteği duyduğum anları tuhaf bir sarhoşluk haline benzetiyorum.” (E.R,K. Y. Ç. Ö:47)

3.1.Öyküleri:

Pazar Güneşı(1983): On dört öyküden oluşur. Yazarın yayınlattığı ilk öykü kitabıdır. 1983 yılında yazarın imkânlarıyla Yaba Yayınlarından çıkar. Kitaba adını veren öykü “Pazar Güneşı” 1981 yılında Sesimiz dergisinde yayınlanır. Öyküyü okuyan Fikret Otyam Yazko dergisinde övgüyle bahseder:

“Kimdir bu Cemil Kavukçu? Bilmem, tanımak isterim, başka öykülerini okumak isterim ve selam ederim buradan; elleri yüreği dert görmeye, bu ada dikkat ediniz. Şapka giymem, bahçede çalışırken giydiğim bir şapka var onu çıkarıyorum bu arkadaşına, bu öykü yazarına sevgiyle.”

1. basım :1983,Yaba

2. basım:2000 Can Yayınları
3. basım:2000 Can Yayınları,(112 sayfa)

Kitapta 15 öykü yer alır. Öyküler:

Pazar Güneşi

Selo'nun Kuşları

Zor Pazartesiler

Sarı

Gecenin Ardında Kuyruk

Demokor

Bıldırcın Yağmurları

Derelerde

Gelmesinler

Anahtarlı Hayalet

Çalınamayan Gün

Tekdüzelîği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı

Alibo Dev

Küçük İşler

Patika (1987): Patika ilk önce tek kitap halinde basılır. Daha sonra 1990'da Temmuz Suçu'yla birlikte yayınlanır. Patika adlı öykü yazara "Yazar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü kazandırmıştır. Eser beş öyküden oluşur:

Patika

Tabanca

Soğuma Günleri

Gece

Gemide

(Elimizde öykülerin Temmuz Suçlu adı altında yayınlanan şekli vardır.)

Temmuz Suçlu(1990): Eser on dört öyküden oluşur. Temmuz Suçlu Varlık Yayınlarından çıkınca Fethi Naci yine öyküden övgüyle söz eder. Daha önce "Patika" adıyla yayınlanan öyküler de bu kitapta yer alır.

- 1.basım :Mart 1990,Varlık
- 2.basım:Ekim 1998,Can
- 3.basım:Şubat 2000,Can(199 sayfa)

Eser şu öykülerden oluşur:

Temmuz Suçlu
En Büyük Gözler
Serpme
Topal'ın Meyhanesi
Kına-Gece
Gezintiler
Duman
Bozgun
İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri
Sokak
Şimdi Öldün Sen
Sanrı
Önlem
Özel Ulak

Uzak noktalara Doğru (1995): Eser on öyküden oluşur. İlk baskısı Kan Yayınlarından çıkar. Yine bu kitaptan da Adam Öyküsü dergisinde uzun bir eleştiri yazar. Geniş bir okur kitlesine bu kitabıyla ulaşır yazar.

- 1.basım:Ekim 1995,Can
- 2.basım:Şubat1997,Can
- 3.basım:Şubat2001,Can(127 sayfa)

Kitapta yer alan öyküler :

Perişanız Gecenin Karanlığında
Raci'ye Selam
Yosun Tuttu Gözlerim
Cemse Ölüyor
Ormanın İçlerine Doğru

Uzak Noktalar
Kargalar Rotası
Susunuz Kuşlar Susunuz
İllaki
Beşinci Uzak Nokta
WLO Üyesi
Ben Poyraz

Yalnız Uyuyanlar İçin(1996): Eser on bir öyküden oluşur. İlk baskısı Can yayınlarından çıkmıştır. Diğer öykülerinden farklı bir yapıya sahiptir bu kitaptaki öyküler. Bu öykülerde kadın kahramanları ve aşk izleğini ilk defa görürüz.

- 1.basım:1996,Can
- 2.basım:1998,Can
- 3.basım:2001,Can(107 sayfa)

Kitapta yer alan öyküler:

Yalnız Uyuyanlar İçin
En Eski Güvercin
Piknik
Çamurda
Malı Baba
Kuzeydeki Kum Kosterleri
Anı Hepsi Anı
İki Ölü Gibi
Parantezler
Eylül Yarım Da Gelmeyecek
Eyyup

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak: Üç bölümden oluşan kitapta toplam on öykü yer alır. Kitapta yer alan “Nolya” adlı öykü TRT tarafından senaryolaştırılarak beyaz perdeye aktarılmıştır. Kitapta yer alan öyküler:

Kanatsız Kuşlar

Aslangöz
O Güzel Günler
Cezam Bitiyor Ceza
Her Şey Boçka İçin
Suzi'nin rüzgarı
Amca İhsan'ın Tarlaları
Kanaryadaki Kafes
Boşluğa Bakan Pencere
Kovan
Sansarlar
Olmuyor Koca Papaz
Son Sığınak
Ludwig Grundig
Nolya
Yanlış Adım
Hoşça Kalın
İşte Bu

Dört Duvar Beş Pencere (1999): Kitap on iki öyküden oluşur. Can yayınlarından çıkmıştır. Çocukluk anılarından yola çıkarak yazdığı öyküler de bu kitapta vardır. Öyküler fantastik öğeleri içerir.

1.basım:1999,Can

2.basım:2000,Can(126sayfa)

Kitaptaki öyküler:

Sessizlik
Avludaki Tren
Dört Duvar Beş Pencere
Kopuk Uçurtmalar
Maykıl
Parakete
Haber ve Haberci

Kesişme Noktası

Arakesit

Müjark

Bir Masanın Eksik Tarihi

Çizgi İçi

Gemiler De Ağlarmış (2001): Can yayınlarından çıkmıştır. Sekiz öyküden oluşur. Öykücülük çizgisinin değiştiği öykülerdir.

1.basım:2001,Can

2.basım:2001,Can

3.basım:2004,Can(108 Sayfa)

Kitapta yer alan öyküler:

Gemiler de Ağlarmış

Giz Bahçesi

Öğlen Sefaları

Unutulmayan

Tehlikeli Yoklayışlar

Özel Yaşam Hırsızları

Adı Yok

Rüyadaki Rüyalar

Başkasının Rüyaları (2003): Can yayınlarından çıkmıştır. Yazarın yayınlanan son öykü kitabıdır. 9 öyküden oluşur. Bütün öykülerinin bir sentezi gibidir. Yazarın kendini ortaya koyduğu öykü kahramanlarının büyük bir çoğunluğunu bir araya topladığı öykülerden oluşur. Eser adeta yazarın kahramanlarına vedası gibidir.

1.basım:2004,Can

2.basım:2006,Can(133 Sayfa)

Kitaptaki öyküler şunlardır:

Rüya

Ablam

Solgun

O Kadın Fatma Girik Değil

Fiyasko

Çiçekler

Başkasının Rüyaları

Düğün

Öykü Şöyle Başlıyor

ROMANLARI

Dönüş

Gamba

Suda Bulanık Oyunlar

İKİNCİ BÖLÜM
ÖYKÜLERDE ORTAK YAPI

2. ÖYKÜLERDE ORTAK YAPI

Cemil Kavukçu, edebiyat yaşamına romanla başlamışsa da asıl başarılarını ve kişiliğini öykülerinde göstermiştir. Gerçek hayattan esinlenen ancak bununla yetinmeyip fantastik öğeler, düşsel zenginlikler ve kullandığı dilin doğallığıyla süslediği öyküleriyle öykücülüğümüzün en iyi isimlerinden biri olmuştur.

Yüksek bir edebi zevke, okuduğu kitaplarla ulaşmış. Sahip olması gereken birikimi oluşturmuş ve tadına doyum olmaz öyküler yazmıştır. Öykülerinde de okuduğu yazarların etkisi görülür. Bu yazarlar: Ömer Seyfettin, Guy de Mupassant, A. Çehov, Orhan Kemal, Sait Faik, Oğuz Atay, Erdal Öz gibi isimlerdir.

Okuduğu romanlar dışında izlediği sinema ve okuduğu çizgi romanların da onun yazarlığı üzerinde büyük etkisi vardır. Öykülerinde geniş tasvirlerle girmeden, dilin inceliklerinden yararlanarak olayları okuyucunun gözünde canlandırmayı amaçlar.

Öykülerinde gözlem çok önemlidir. Ancak gözlemlerinden yola çıkarak yazdığı öyküleri bir mimessis (taklidi) özelliği taşımaz. Yazar kendisinde izler bırakan, kendisine ızdırap veren olayları çıkış noktası kabul edip bu olaylara yazarlık ve düşsel zenginliğini katarak öykü haline getirir. Yazarken genellikle kişiler üzerinde durur. Bu kişilerin birçoğu yine yazarın hayatında olan kişilerdir. Kişilerin hayatının farklı dönemlerinde buldukları durumu anlatır.

Biçim olarak daha çok Sait Faik geleneğini devam ettirip Çehov tarzında öyküler yazmıştır. Birkaç öykü dışında olay yok gibidir. Olayın olduğu öykülerde bile öne çıkan olay değil kahramanın psikolojisi ve içinde bulunduğu durumdur. Öyküler genellikle realist unsurlar taşır. Hatta yer yer, yozlaşmanın verildiği tasvirlerde, natüralizme kayılır. “Ormanın İçlerine Doğru” , “Son Sığınak” , “Beşinci Uzak Nokta” bur tür tasvirlerin olduğu öykülerdir.

Mekan olarak genellikle çocukluğun geçtiği küçük bir taşra kasabası olan İnegöl ve memur kenti olarak nitelendirilen Ankara seçilir. Her iki mekandaki insanın ortak özelliği bedbin oluşu ve kaçma isteği duymasıdır. Taşradaki insanın sorunuyla, kentteki insanın sorunları aynı değildir, ama her ikisi de mutsuzdur. Taşradaki insanın derdini paylaşacak bir dostu vardır; ama dar mekan onu boğar. Kentteki insan ise kalabalıklar içinde yalnızdır ve geçim sıkıntısı çeker. Birçok öyküde ortak mekan kullanılır: Kavaklaraltı Parkı, Acısu , dere kenarı, Çiçek Pasajı, Yakup’un Kahvesi, Dead Bar, gemi, çocukluğun geçtiği arka bahçe birçok öykünün ortak mekanıdır.

Öykülerde mekan tasvirlerine girilmez. Sadece zamanın doğa üzerinde yarattığı değişikliği vermek için mekan tasviri kısaca yapılır.

Öykülerde kahramanlar da ortaktır. Mekan ve kahramanların ortak olması öykülere bir bütünlük kazandırdığı gibi okuyucuda merak ögesini de artırır. Çünkü tanıdığı bir kimsenin hayatının farklı bir dönemine şahitlik ediyormuş hissi duyar.

Anlatıcı genellikle kahraman anlatıcıdır. Kahraman anlatıcı gözlemlerini, duygularını aktarır. Bunun yanında yazar anlatıcının ve ikili anlatıcının kullandığı öyküler de çoktur. Kahraman anlatıcının anlattığı öykülerde inandırıcılık vasfı bir kat daha artar. Mekan tanıdık, anlatıcı tanıdık, kişiler tanıdık olunca öyküde gerçek oluverir.

Kahramanlar kenarda köşede kalmış insanlardır. Küçük adamın duygularını, yaşadıklarını konu edinen yazar öykülerini daha etkileyici bir hale getirir. Çünkü anlattığı sorunlar çağın insanının sorunudur. Karmaşa ve kargaşadan kaçma isteği, yozlaşma, yalnızlık, yoksulluk, bedbinlik öykülerdeki kahramanların temel problemidir. Tıpkı günümüz insanının temel problemi olduğu gibi.

“Pazar Güneşi”, “Selo’nun Kuşları”, “Zor Pazartesiler”, “Sarı”, “Gecenin Ardında Kuyruk”, “Demokor”, “Derelerde”, “Anahtarlı Hayalet”, “Patika”, “Tabanca”, “Gece”, “Serpme”, “Kına-Gece”, “Duman”, “Sokak”, “Sanrı”, “En Eski Güvercin”, “Piknik”, “Anı, Hepsi Anı”, “İki Ölü Gibi”, “Kanaryadaki Kafes”, “Kovan”, “Sessizlik”, “Kopuk Uçurtmalar”, “Maykıl”, “Kesişme Noktası”, “Özel Yaşam Hırsızları”, “Adı Yok”, “Rüya”, “Çiçekler” gibi birçok öykü yazar anlatıcı tarafından anlatılır. Yazar anlatıcı bu öykülerde mekan ve zaman hakkında kısa bir bilgilendirme yaptıktan sonra daha çok kahramanların durumunu anlatır. Kahramanın geçmişe yolculukları, rüyaları, düşünceleri okuyucuya aktarılır. Ancak yazar anlatıcı sınırsız bir bilgiye sahip değildir. Bu da inandırıcılık vasfını arttırdığı gibi merak ögesini de tetikler. Genellikle bütün öykülerde olduğu gibi bu öykülerde de öykünün ucu açık bırakılır.

“Bıldırcın Yağmurları”, “Gelmesinler”, “Çalınamayan Gün”, “Soğuma Günleri”, “Gemide”, “En Büyük Gözler”, “Topal’ın Meyhanesi”, “Gezintiler”, “Bozgun”, “İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”, “Şimdi Öldün Sen”, “Temmuz Suçlu”, “Önlem”, “Özel Ulak”, “Raci’ye Selam”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Cemse Ölüyor”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “Kargalar Rotası”, “İlaki”, “Beşinci Uzak Nokta”, “WLO Üyesi”, “Ben Poyraz”, “Yalnız Uyuyanlar İçin”, “Çamurda”, “Malı Baba”, “Kuzaydeki

Kum Kosterleri” “Parantez”, “Eylül Yarın da Gelmeyecek”, “Eyyup”, “Aslangöz”, “Suzi’nin Rüzgarı”, “Amca İhsan’ın Tarlaları”, “Sansar”, “Olmuyor Koca Papaz”, “Son Sığınak”, “Ludwing Grundig”, “Nolya”, “Hoşça Kalın”, “Yanlış Adım”, “İşte Bu”, “Avludaki Tren”, “Parakete”, “Haber ve Haberci”, “Müjark”, “Arakesit”, “Çizgi İçi”, “Gemiler de Ağlarmış”, “Giz Bahçesi”, “Öğlen Sefaları”, “Unutulamayan”, “Tehlikeli Yoklayışlar”, “Rüyadaki Rüyalar”, “Ablam”, “Solgun”, “O Kadın Fatma Girik Değil”, “Fiyasko”, “Başkasının Rüyaları”, “Düğün”, “Öykü Şöyle Başlıyor” adlı öykülerde kahraman anlatıcı vardır. Kahraman anlatıcı içe bakış yöntemini ve gözlem tekniğini kullanır. İç monologlarla düşüncelerini, korkularını aktarır. Zamanda yolculuklar yapar.

“Alibo Dev”, “Duman”, “Cezam Bitiyor Ceza”, “O Güzel Günler”, “Özel Yaşam Hırsızları” adlı öykülerde de ikili bakış açısı kullanılmıştır. Hem kahraman kendini anlatır hem de yazar anlatıcı araya girerek başka kimselerden bahseder.

99 öyküden oluşan sekiz kitapta öykülerin 32 yazar anlatıcı, 62 kahraman anlatıcı ve 5 tanesi de ikili anlatıcı tarafından anlatılmıştır. İlk öykülerinde daha çok yazar anlatıcı varken daha sonra kahraman anlatıcıyı kullanır. Öykülerde “benin” durumunu anlatır. Özellikle “Başkasının Rüyaları”nda yalnızken farklı kalabalıklar içinde farklı olan beni ortaya koyar. Hem kendi beninin ızdıraplarını işler hem de beninin yaşadığı değişiklikleri anlatır.

Öykülerde anlatılan olayların gerçekle ilgisi çok büyüktür. Bu açıdan öykülerini Sabahattin Ali’nin öykülerine benzetebiliriz. Gerçek olaylardan ve kişilerden yola çıkarak öykülerini oluşturur. Ancak olayları ve kişileri olduğu gibi yansıtmaz. Mekan içinde aynı durum söz konusudur. “Avludaki Tren”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Kuzu” (Raci’ye Selam), “Brut Lancaster”, “Tabanca”, “Şimdi Öldün Sen”, “Suda bulanık Oyunlar” adlı öykülerini birebir anılarından yola çıkarak yazmıştır. Ercü (İbrahim), Aco (Cemil Küçükfilibe), terzi anne, manifaturacılık, şoförlük yapan baba, özlenen Saffet Hala, Mustafa Dayı gerçek hayatta karşılığı olan kimselerdir.

Cemil Kavukçu’nun eserlerinde anlattığı kahramanlarının ruhi durumları, yaşadıkları ile kendi ruhi durumu ve yaşadıkları arasında büyük bir benzerlik vardır. Kahramanlar da yazar gibi yozlaşmaya, hızlı değişime, özentiyeye karşı çıkar. Yazar da kahramanları gibi kentteki yozlaşmaya, insanların ukala, bilgiç tavırlarına ve kokuşmuş yaşamlarına, muhabbetlerine karşı durur.

Ankara’da bir memurun yaşadığı geçim sıkıntısıyla geçen günleri anlattığı öyküleri de vardır. Yazar kendisiyle yapılan bir söyleşide şunları söyler:

“Dayanamadığım şeyler: yapaylık, insanı olduğundan büyük gösteren aynalar, ben her şeyi bilirim tavırları, karşısındakini yok sayan bilgiçlikler”. (ER:K.Y. Ç. Ö./s.41)

“Ormanın İçlerine Doğru”da kahraman da buna benzer düşüncelere sahiptir. O da insanlardan sıkılmış ve tabiata kaçmıştır:

“Öyküyü bir içki evinde, kendimizi dünyanın ve sanatın merkezi olarak gören üç-beş kişilik bir toplulukta, yüzlerimizden esrikliğin alevleri fışkırırken tartıştık. Sandalyemizden kaykılışımızdan bile kendimizi nedenli önemsedığımız, hatta abarttığımız belli olurdu.” (U.N.D./O.İ.D. s.58)

Öykülerde kişilerin medenileşmek adı altında aslında ilkele dönüşleri anlatılır. Bu, çağın ortak sorunlarından biridir. Normal gelişim sürecinde bir-dört yaş arasında yaşanan ben merkezli düşünceye birey geri dönmüştür. Aydın geçinen bazı kimseler kendini dünyanın merkezi sayar. Yazar öykülerinde gerçek hayatta karşılaştığı bu ilkele dönüşü yer vermiştir.

Öyküler üzerinde yaptığımız değerlendirmelerden şu sonuca varabiliriz:

- 1) Öykülerde zaman, mekan ve olaydan çok kahramanlar üzerinde durulur.
- 2) Öykülerde “gösterme” metodu ağır basar.
- 3) Öykülerin sonu genellikle belirtilmez.
- 4) Öykülerde gerçek hayattan yola çıkılmış gerçek kişiler de sansüre uğratılmıştır.
- 5) Öyküler durum hikayesi özelliği gösterirler.
- 6) Zaman kavramı bütünlüğünü yitirmiştir. Zamanda yolculuklar yapılır.
- 7) Öyküler genellikle zincirleme olay halkalarından oluşur. Tek olay halkasından oluşan öyküler de vardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖYKÜLERDE YAPI

3.Öykülerde Yapı

3.1. Öykülerde Zaman

Anlatıma esasına bağlı her edebi metnin üç ayrı zaman boyutu vardır:

- 1.)Vak'a Zaman
- 2.)Yazma Zamanı

3.)Okuma Zamanı

Bizim burada inceleyeceğimiz zaman vak'a zamanıdır. Vak'a zamanı öykülerde bazen bir tarih diliminden başlayıp kronolojik bir şekilde devam eder. Bazen de zaman bütünlüğünü kaybederek kırılmalara uğrar ve akronik(düzensiz) bir yapıda seyreder. Biz de burada öykünün vak'a zamanını ikiye ayırarak inceleyeceğiz:

3.1.1.Kronolojik Karakterli Zamanda Anlatılan Öyküler

Bu öykülerde zamanda yolculuklar yapılmaz olaylar kronolojik bir şekilde anlatma zamanına paralel olarak anlatılır.

“Pazar Güneşi” adlı öyküde iki ayrı öykü eş zamanlı olarak anlatılır. Olaylar kronolojik bir sırayla okuyucuya aktarılır. Öykü zamanı Pazar günü birkaç saatle sınırlıdır. Zaman iki paralel çizginin düz bir şekilde ilerleyişi gibi ilerler.

“Selo'nun Kuşları” nda ise zamanda bir kopuş vardır. Selo'nun hasta çocuğu ziyaret ettiği gün başlayan öykü iki günlük aradan sonra devam eder. “Sarı”da da aynı yapıya sahiptir zaman. Bir çocuğun iç döküşü vardır. İfadeler geniş zaman içerir.

“ Demokor” yine kronolojik bir sırayla anlatılan ancak zaman dilimi belirtilmeyen bir öyküdür. Mevsimlerin değişmesinden hareketle öykünün uzun bir zaman dilimini kapsadığını ancak öyküde zamanın kopuk kopuk verildiğini söyleyebiliriz.

“Bıldırcın Yağmuru”nda yine zamanın kopuk; ancak kronolojik olduğunu söyleyebiliriz. Bir günün sabahı başlayan öyküye ara verilir ve akşam devam ettirilir. “Derelerde” , “Kargalar Rotası” , “Susunuz Kuşlar Susunuz”, “Anı, Hepsi Anı”, “Parantezler” adlı öykülerde de benzer bir zaman kullanılır.

“Gelmesinler” de hasta bir çocuğun birbirinin aynı olan günlerinden biri kronolojik bir şekilde anlatılır.

“Çalınamayan Gün” bir günün sabah saatlerinde başlayan öykü kahramanın hayatının sıradanlığını, anlamsızlığını düşünürken geniş zamana düşüncelerini yaymasıyla devam eder. Ve öykü öğlen vakti, monoton hayatının dışına, sudan çıkmayan bir balık misali çıkamamasıyla sona erer. Zaman kronolojiktir.

“Tekdüzeliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı” da sıradan bir pazar günü kronolojik bir şekilde anlatılır. “*Sabahın köründe gözlerini açıp tavana bakarak-karısının deyimiyle hortlayarak- uyandı*” (P.G./T.B.K.A.,s.91) ifadesiyle başlayan

öykü “Pazar günlerinin tekdüzeliğine bıraktılar kendilerini.” (P.G./T.B.K.A.,s.95) İfadesiyle son bulur.

“Küçük İşler” adlı öyküde bir saat kadarlık bir zaman dilimi kronolojik olarak aktarılır. Zaman belisizdir aslında.

“Patika “ da birkaç gün anlatılır.Öykü kronolojiktir. Ancak zaman da yine kopuşlar vardır. Bir gece geç saatlerde başlayan öykü bir pazar sabahı sona erer.

“Gemide” iki günlük bir zaman dilimi kronolojik bir şekilde verilir. “En Büyük Gözlerde” aynı şekilde kronolojiktir.

“Kına-Gece”, “Serpme”, “Duman”, “Sanrı”, “Önlem” ve “Özel Ulak” adlı öyküler zaman kavramı vurgulanmadan kısa zamanlar kronolojik bir şekilde verilir.

“Raci’ye Selam” adlı öykü üç bölümden oluşur ve bu bölümlerin her birinde ayrı bir öykü anlatılır. Öyküler kahramanları dışında birbirinden bağımsızdır ve zamanları kronolojik bir yapıya sahiptir.

“Beşinci Uzak Nokta”, “WLO Üyesi” kısa zaman dilimlerinin kronolojik olarak anlatıldığı öykülerdir.

“Fiyasko” da iki günlük bir zaman dilimi kronolojik olarak anlatılmıştır.

“Öykü Şöyle Başlıyor” da kronolojik bir öyküdür.

3.1.2. Akronik Karakterli Zamanda Anlatılan Öyküler

99 öyküden 48’i akronik karakterlidir. Bunlardan bazılarında anlatma zamanıyla vaka zamanı tamamen ayrıken, bazılarında anlatma zamanından geçmişlere yolculuklar yapılarak zamanın bütünlüğü kırılmıştır.

3.1.2.1.Anlatma Zamanıyla Vaka Zamanının Ayrı Olduğu Öyküler

“Şimdi Öldün Sen”, “Bozgun”, “Avludaki Tren”, “Rüya”, “Ablam” adlı öykülerde çocukluk anıları kahraman anlatıcı tarafından anlatılır. Anlatma zamanıyla vaka zamanı tamamen farklıdır.

3.1.2.2.Anlatma Zamanıyla Vaka Zamanının İç İçte olduğu Öyküler

“Gecenin Ardında Kuyruk”, “Anahtarlı Hayalet”, “Alibo Dev”, “Tabanca”, “Soğuma Günleri”, “Gece”, “Topal’ın Meyhanesi”, “Gezintiler”, “İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”, “Temmuz Suçlu”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Cemse Ölüyor”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “İllaki”, “En Eski Güvercin”, “Piknik”, “Çamurda”, “Malı Baba”, “Kuzeydeki Kum Kosterleri”, “İki Ölü Gibi”, “Eylül Yarında Gelmeyecek”, “Eyyüp”, “Aslangöz”, “O Güzel Günler”, “Cezam Bitiyor Ceza”, “Her Şey Boçka İçin”, “Suzi’nin Rüzgarı”, “Kanaryadaki Kafes”, “Sansarlar”, “Olmuyor Koca Papaz”,

“Son Sığınak”, “Ludwing Grundig”, “Dört Duvar Beş Pencere”, “Haber Ve Haberci”, “Bir Masanın Eksik Tarihi”, “Giz Bahçesi”, “Unutulmayan”, “Adı Yok”, “Solgun”, “O Kadın Fatma Girik Değil”, “Çiçekler”, “Başkasının Rüyaları” adlı öyküler akronik zamanlı öykülerdir.

“Anahtarlı Hayalet”te Aşideanım Teyze’nin gençlik yıllarına dönülür. Yaşlı bir kadın olan Aşide Hanımın çocukluğundan öyküde bahsedilir.

“Alibo Dev”de Alibo’nun son günlerde yaşadığı değişim anlatılır. Alibo’nun kedilere yaptıkları, çocuklara yaptıkları ve kuş avlama hazırlıkları ayrı ayrı anlatılır.

“Tabanca” da yazar anlatıcı şantiyeye gelen ekibin geliş yolculuğuna değinir. “Soğuma Günleri”nde kahraman anlatıcı bir süredir yaşadığı olayları ve kendisinde meydana gelen değişiklikleri bir mektup şeklinde anlatır.

“Gece” de yazar anlatıcı kahramanlarda meydana gelen duygu ve değişimin sebebini vermek için iki hafta öncesine geri döner.

“Topalın Meyhanesi “ adlı öyküde kahramanın topal kalışı yıllar önce yaşanan kazaya dönülerek anlatılır. Kahramanın yaşamış olduğu çöküntü gözler önüne serilir.

“Sessizlik”, “Öğlen Sefaları” ve “Düğün” adlı öykülerde ise zaman kavramı yoktur. Düğün bir rüyadan ibarettir ve birkaç saatlik bir öyküdür. Ancak “Sessizlik” ve “Öğlen Sefaları” geniş zaman ifade eden öykülerdir.

Öykülerde genellikle bu şekilde yakın geçmişe doğru kısa yolculuklar yapılır. Ancak “En Eski Güvercin” adlı öyküde mitolojiye doğru yolculuk yapılır. Bu yolculuk Eski Babil’e kadar sürer ve ölümle noktalanır.

Öykülerin yazıldığı dönemi öykülerden yola çıkarak bulmaya çalışırsak bazı öykülerde ortaya konan kutuplaşmadan yola çıkarak sağ-sol çatışmasının yaşandığı günlerden(1973-1974) hemen sonra olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’nin hızlı bir değişim içinde olduğunu da göz önünde bulundurursak eserlerin 1970-2000 yılları gibi geniş bir süreci kapsadığını da anlarız.

3.2. Mekan

Öykülerde gerçek mekanlardan yola çıkarak zamanın insan ve çevre üzerinde yarattığı değişim ortaya koyulur. Zaman geçtikçe her şey değişmiş ve özelliğini

yitirmiştir. Öykülerde mekan tasvirlerine girilmez, sadece birkaç öyküde zamanın tabiat üzerindeki tahribatını göstermek için tasvir yapılır. Bazı öykülerde ise mekana hiç değinilmemiştir.

Yazar aslında sinemadan çok etkilenmiştir ve öykülerinde de göstermeyi ön plana çıkarmak ister. Ancak bunu öykünün dar dünyasında uzun tasvirlerle yapmak yerine dilin inceliklerinden yararlanarak yapar.

Öykülerde mekanı daha çok bir araç olarak görüyoruz. Örneğin “Selo’nun Kuşları” nda Selo’nun yaşadığı hayatla arkadaşının yaşadığı hayat arasındaki fark kısa mekan tasvirleriyle verilir:

“Camın buğusunu siler silmez gördü onları; cami çeşmesinin çinko saçaklı korunağı altındaydılar. Karlı ve soğuk günlerde saçak altlarına sığınan güvercinler gibi omuzlarına gömmüşlerdi başlarını.” (P.G./S.K.,s.17)

Seçme şansı olmayan çocuklar dünyaya geldikleri ortama göre farklı hayatlar sürerler. Selo ve arkadaşları böyle bir mekanda tasvir edilirken, annesinin kanatları altında büyüyen kahraman anlatıcının yaşadığı mekan ise şöyle verilir:

“Sobaya az önce attığı odunlar çitirdayarak tutuşmuştu. Kedi bacakları bir yanda,kuyruğu bir yanda uyuyordu minderin üzerinde.” (P.G./S.K.,s.17)

Yapılan bu tasvirlerde farklı hayat tarzları mekanlarla verilmiştir. Yaşanılan mekan insanların yaşam tarzlarını, kişilik özelliklerini, ilgilerini etkileyen önemli bir faktördür. Selo sokaklarda yaşar, kuşlara ilgi duyar. Hasta çocuk ise sıcak odasında dışarıyı izleyerek, kitap okuyarak vaktini geçirir. “Zor Pazartesiler” de yine mekan tasvirine girilmeden pazarcıların yaşadığı zorlu iş koşulları anlatılır.

“Saat sabahın altısı,ortalık daha aydınlanmamış. Sulu kar savrulularak yağıyor. Pazarın kurulacağı caddede kimse yok. Mallarından önce kente ulaşmış gezgin manifaturacı pazarcılar caddenin köşesindeki bankanın saçacağı altında toplanmışlar.” (P.G./Z.P. s.25)

Görüldüğü gibi mekana dair çok az ayrıntı verilmesine rağmen,hava şartlarıyla,aydınlanma durumuyla ve “yok”, “toplanmışlar” kelimelerinden yararlanarak öykünün okuyucunun gözünde canlanmasını sağlar.

“Gecenin Ardında Kuyruk” da gecenin yaşandığı mekanlar sıralanır. Sokak bekçileri, gece çalışan işçiler,nöbet tutan askerler,sınava çalışan öğrenciler, gemiciler, şoförler, hırsızlar ve fahişeler sıralanırken yaşadıkları hayata ve mekana dair ipuçları verilir. *“Tel boyu nöbetlerinde bir kendisi on kendisiyle konuşan erler, göz gözü*

görmez denizde dalgalarla boğuşan gemiciler , direksiyon simitlerine yapışarak gecenin üstüne üstüne giden uzun yol sürücülere, bomboş sokaklarda gölge gibi süzülen soluksuz hırsızlar, boyalari geceye karışan fahişeler...” (P.G./G.A.K.,s.41)

Yazar dilin inceliklerinden yararlanarak gecenin içinde yaşananları çok boyutlu ,ama kısa bir şekilde mekanla birlikte verir. Mekan kişilerin yaşadığı hayatı simgeler. Herkes farklı bir kadere sahiptir ve gecenin içinde farklı hayatlar yaşanır. Genelde gece yaşananlar yorucu, sıkıcı şeylerdir.

“Demokor” da mekan tasvirine girilir. Tasvir edilen mekan öykünün kahramanı Demokor’a benzer. Demokor eskiye sahip çıkan, değişmemek için direnen meczup-deli arasında bir tiptir. Onun yaşadığı mekanda değişime karşı ayakta durmaya çalışan, ancak artık Demokor gibi dengesini yitirmiş, Demokor gibi yıkılmak üzere olan bir değirmendir:

“Üç katlı bir ev oylumunda, ahşap ve bir eski zaman şatosu kadar görkemliydi, ama çürümeye ve yok olmaya bırakılmıştır. Ürpertici bir görünüşü vardı.” (P.G. /D., s. 47)

“Demokor”da da “Bıldırcın Yağmurları”nda da değişime karşı çıkılır. Değirmen yıkılmıştır, eskidir, haraptır. Asırlara meydan okuyan bu değirmen adeta zamanı öğütmüş ve artık yok olmaya yüz tutmuştur. Değirmenin yok olma sebebi ise artık derenin kurumuş olmasıdır. Değirmen tarih olmuştur. Onun yerini fabrikalar almıştır. Değirmenin can damarı olan derelerin yataklarına beton künkler döşenmiştir. Beton burada dikkat çekicidir. Bu ahşap değirmen artık mazi olmuştur.

Kişilerin yaşadığı mekan, kendi özelliklerini yansıtır. Demokor tıpkı yaşadığı ev gibi köhne bir görünüme sahiptir. Yaşadığı ev gibi sahip olduğu değerlerle hayatta kalmaya çalışır.

Birçok öyküde ortak mekan kullanılır. Üstelik bu ortak mekanlar yazarın hayatında da yeri olan mekanlardır. “Bıldırcın Yağmurları”, ortak mekanlardan olan kahvelerden başlar ve akşam karanlık basınca ormandaki bıldırcın avıyla son bulur. Öyküde bu mekanlar tanıtılmazken yaşanan kasabanın değişiminden şikayet edilir.

“Derelerde”, “Cemse Ölüyor”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “Son Sığınak” adlı öykülerde hep değişimden bahsedilir. Zamanın tabiat üzerinde yaptığı tahribat gözler önüne serilir. Derelerde balıkların azalmasına, derelerin etrafının kirletilmesine karşı çıkılır.

“Cemse Ölüyor” da Cemse değişen zamana ayak uydurmayacağını bildiği için bir ölümü bekleme oyunu oynar ve evine inzivaya çekilir. Yaşadığı sokak ve ev de Cemse gibi bu değişime karşı çıkmaktadır:

“Sokaklardan süzülerek geçiyoruz. Kentteki değişimin daha doğrusu bozuşmanın uğramadığı özel bir sokağa giriyoruz. İki katlı, mavi kireç badanalı, tek kanatlı kapısı yeşile boyanmış bir evin önünde duruyoruz.” (U.N.D./C.Ö. s 45)

Cemse yaşadığı mekanda da görüldüğü gibi geleneksel olana sahip çıkar. Mekan yine kahramanın dünya görüşünü yansıtır. Cemse veda yemeği mahiyetinde eski günlere yaraşır bir alem yapmak ister bunun için seçilen mekanın özellikleri de yine mekanla değişime karşı çıkışı ortaya koyar:

“Yer seçimine gelince; bozulmamış, kirlenmemiş, civarında abuk sabuk inşaatlar yükselmemiş bir yer olacak; dolayısıyla böyle bir yer bulmak için biraz uğraşmak gerekecek.” (U.N.D./C.Ö. s 48)

Cemse dört duvar arasında oturmaktan sıkılmıştır. Eski günleri özler. Bu özlemine gidermek için de eski dostlarla, eski mekanlarda buluşmak ister.

“Ormanın İçlerine Doğru”da bir kaçış serüveni anlatılır. Kentten doğaya kaçmak isteyen kahraman eski model bir kamyonla ahşap köprüye kadar gelir. Ahşap köprüyle doğaya dönüş başlar. Mekan ormandır, bir derenin kenarındır. Bu dere ve ormanda ortak mekanlardır. Cemse’nin tarif ettiği Acısu’yun kenarındır.

“Gelmesinler”, “Selo’nun Kuşları”, “En Büyük Gözler”, “Kına-Gece”, “Gezintiler”, “Bozgun”, “Şimdi Öldün Sen”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Sanrı”, “Aslangöz”, “O Güzel Günler”, “Unutulmayan”, “Cezam Bitiyor Ceza”, “Avludaki Tren”, “Dört Duvar Beş Pencere”, “Kopuk Uçurtmalar”, “Rüya”, “Ablam”, “Soygun”, “Anı Hepsi Anı”, “Adı Yok” adlı öyküler konuları, kişileri farklı öykülerdir. Ancak hepsi kasabada geçer. Kimileri ortak mekanlarda geçen öykülerdir.

“Gelmesinler” ve “Selo’nun Kuşları” adlı öykülerin ortak mekanı hasta bir çocuğun annesinin kontrolü altında yaşadığı evdir .

“En büyük Gözler”de yine kasaba sokakları mekandır ve bir sünnet düğünü anlatılır. “Kına-Gece”de kasabadan bir Kına gecesi anlatılır. Renkli ampullerle süslenmiş bir bahçedir mekan.

“Şimdi Öldün Sen”de mekan çocukluğun geçtiği avludur. Kahraman, çocukluğuna bir yolculuk yapar ve eski evlerinin değişen bakımsız avlusunu okuyucuya tanıtır:

“Bir duvarın önündeyim. Dökülmüş sıvalarına, yorgun görünüşlü kerpiçlerine bakıyorum. Bir zamanlar, özellikle bayram önceleri, arife günlerinde özellikle özenle kireç sürülüp sıvasının badanalandığı gözü şimdi darmaduman.” (T.S./S.O.S s 169)

Öyküde mekan önemli bir yer tutar. Kahramanın kişiliği üzerinde çocukluğunun ve çocukluğunun geçtiği mekanın etkisi büyüktür. Büyümüş ve o korunaklı bahçeden dışarı çıkmıştır. Kendini kirlenmiş hisseder.

“Yosun Tuttu Gözlerim” yine çoğu öyküde adı geçen Kavaklaraltı Parkında geçer. Dört zaman içinde yaşanan olaylarla değişimi somutlaştıracak bir şekilde kullanılır. Kavaklaraltı Parkı önce geçmişten hale doğru değişimi vermek için kullanılır. Yakup’un Kahvesi bu öyküde de ortak mekandır.

“Aslangöz” ve “Cezam Bitiyor Ceza” da birbirine bağlı öykülerdir. Kasabada geçerler. Meyhane ve Yakup’un Kahvesi ortak mekan olarak kullanılır. “O Güzel Günler” çocukluk anılarının anlatıldığı iki bölümden oluşan bir öyküdür. I. Bölümde dere kenarı, ikinci bölümde erik bahçesi ve okul kullanılan mekanlardır.

“Rüya”, “Ablam”, “Solgun” ve “Düğün” de ortak kahramanlar vardır. Farklı dönemlerde yaşanan olaylar anlatılır. Ortak mekanlar kullanılır.

“Raci’ye Selam” kent mi kasaba mı olduğu belli olmayan mekanlarda geçer. Öykü üç bölümden oluşur. Mekan tasvirlerine girilmez. I. Bölümde bir köy ve köy yolu; II. Bölümde sokaklar; III. Bölümde ise bir meyhane mekandır.

“Anahtarlı Hayalet”, “Sansarlar” da eski evlerde yaşayan yalnız ve yaşlı kadınların hayatı konu edilir. Evlerle birlikte insanlarda yaşlanmıştır. İnsanlar gibi evlerinde anıları vardır.

“Tekdüzeliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı”, “Patika”, “Soğuma Günleri”, “Gece”, “Duman”, “İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”, “Temmuz Suçlu”, “Önlem”, “Özel Uçak”, “Beşinci Uzak Nokta”, “WIO Üyesi”, “Olmuyor Koca Papaza”, “Son Sığınak”, “Ludwig Grundig”, “Nolya”, “Yanlış Adım”, “Hoşça Kalın”, “İşte Bu”, “Yalnız Uyuyanlar İçin”, “En Eski Güvercin”, “Piknik”, “Çamurda”, “Malı Baba”, “İki Ölü Gibi”, “Parantezler”, “Eylül Yarın Gelmeyecek”, “Haber ve Haberci”, “Kesişme Noktası”, “Arakesit”, “Bir Masanın Eksik Tarihi”, “Çizgi İçi”, “Giz Bahçesi”, “Öğlen Sefaları”, “Rüyadaki Rüyalar”, “O Kadın Fatma Girik Değil”, “Başkasının Rüyaları”, “Öykü Şöyle Başlıyor” adlı öyküler kent yaşamını konu alan ve mekan olarak kentin çeşitli kesimlerini anlatan öykülerdir.

“Patika da mekân kentte bir evdir. Kahraman yaşadığı hayattan bunalmıştır ve bunu mekânla verir. Mekân kahramana bir esirmiş duygusu verir. Kaçıp kurtulma isteğini yazarak tatmin etmeye çalışır.

“Kuş kafesine benzettiği küçük dairesi de kentin ovaya uzanan bölümünde, küçük işlikler, kaba sıvası bile yapılmamış iki katlı tuğla kırmızısı evlerle çok katlı yapıların arasına sıkışmıştır.” (T.S./P. ,s.16)

Bu sıkılışlar onu şehrin karşısındaki dağa yöneltir. Balkondan baktığı dağ ona adeta rahatlama verir. Ev ise bir kafestir. Etrafı özensiz, insanı sıkı evlerle doludur.

“Soğuma Günleri”nde mekân kahramanın iş yeri ve evidir. Bunun yanında çay bahçesi, Pazar yeri ve birahane de kullanılan diğer mekânlardır. Kahraman bu şehir ortamından, kalabalıklardan sıkılmıştır. Nefes almakta bile zorluk çeker:

“Ansızın gelen güney rüzgârları ile kıyasıya bir çarpışma olmuştu tepemizdeki kubbede. Yoksa kocaman bir gaz odasına dönüşen bu kentte birer birer geberip gidecektik. Sonunda başımızı döndüren oksijeni bol temiz bir hava...” (T.R./S.6G.,s.72)

Kentteki yaşam, kahramanları daraltır. Geçim derdi, monoton hayat ve hayatı tehdit eden unsurların varlığı yaşamı çekilmez kılar. Mekânla kent-taşra ikilemi verilmeye çalışılmıştır. Kasabadaki yaşam daha eğlencelidir. İnsanlar birbirlerini tanır ve güvenir. Sevgi vardır. Kasabada geçen öykülerde geçim derdi de zor değildir. Yaşanan sıkıntılar el birliğiyle giderilir. Oysa kentte insanlar yalnız ve çaresizdir.

“Temmuz Suçlu” da yine büyük bir şehir de sıcak bir temmuz günü terasta oturan, ancak birbirlerine yabancılaşmış bir arkadaş grubu anlatılır. Mekân üzerinde durulmaz. Kent hayatı iki açıdan değerlendirilir. Biri dejenere olan, yabancılaşan insanlar diğeri ise yaşanan sınıfsal çatışmalardır. Hikâyenin kahramanlarından Tülin pikniğe gitmekten hoşlanmaz çünkü “bayağı” insanlar vardır.

“Önlem” ve “Özel Ulak” da kent yaşamının bir başka boyutu ele alınır. Önlem de sokaklar ve Zehirdeler adlı çok katlı binanın son katındaki lokaldır. “Özel Ulak”ta ise korkulu bir bekleyişin geçtiği evdir. Sağ-sol davaları yaşanmakta ve insanlar birbirlerine korkulu gözlerle bakmaktadır. Bu da kent yaşamının diğer bir yüzüdür.

“Tekdüzeliliği Bozamayan Küçük Bir Ayrıntı”da yine kentsel yaşamın monotonlaşan pazar günlerinden biri anlatılır. Mekan olarak seçilen ev yaşanan günün sıkıcılığını ortaya koyar. Yine ayrıntılı mekan tasvirleri yoktur:

“Salonun kalın perdelerini açınca beklediği gün ışığı dolmadı içeri. Kurşun renkli havadan sicim gibi bir yağmur iniyordu. Sokak bomboştu. Yazdan bu yana üzeri

kapatılmamış çukurda (su borusu onarım için kazılmış asfalt) biriken suların üzerinde oynaşyordu damlalar.” (P.G./T.B.K .B.A.,s.93)

Kahraman mekanın baskısını hisseder. Sıkıcı bir Pazar günüdür ve hava kapalıdır. Dış dünyaya da kapalı olan adam sıkılır. Sıcak ilişkilerin olmadığı kent yaşamıyla kendi iç dünyası arasına kalın perdeler çekmiştir. dışarıda sefalet ve boğucu bir hava vardır.

“Öğlen Sefaları”nda bir memur grubunun geçim sıkıntısıyla geçen; ancak bunu dert etmeyen hayatı mekana bağlanarak anlatılır:

“Burası işyerimize yakın (Otomobille on dakika) bir piknik alanı. Eğimli bir yer. Yaz aylarında gölge bile vermeyen sağlıksız dışbudak arasına serpiştirilmiş çirkin ve pis beton masalar var. Çöp varilleri olmasına karşın, herkes her şeyi yere attığından çevre de çok pis.” (G.A/Ö.S.15.58)

Şehir yaşamı yine “pis” sıfatıyla anlatır. Mekan yine şehir hayatını kötüleyici niteliktedir. Kısıtlı bütçe ve sınırlı zamanlar mekan seçimini etkilemiştir.

Kent yaşamının insanı yalnızlaştıran; bunalıma, korkuya sürükleyen yönünü gözler önüne seren “Yalnız Uyuyanlar İçin” ve “Kesişme Noktası”nda mekan yalnız yaşanan evlerdir. Yine mekan tasvirlerine girilmez. Özellikle “Kesişme Noktası”nda yalnız adam kulak kesilmiş evin seslerini dinler.

“Arakesit” ve “Giz bahçesi”nde sabahın erken saatlerinde sokakların durumu ve bir parkın sessiz, boş hali anlatılır. Yine bu öykülerde de mekan insanların vurdum duymazlığını, sorumsuzluğunu anlatılır:

“Haber ve Haberci” de sakat bir insan şehrin karmaşasında, taşıdığı haberin yüküyle zar zor ilerler. Kahraman anlatıcının evi, sokaklar, birahane, cadde, taksi ve postahane şehir manzaralarının sunulduğu mekanlardır.

“Müjark” kokuşmuşluğun buram buram yükseldiği bir birahane mekanıdır. Mekanın çok pis bir yer olduğu anlatılır. Bu pislik ve kokuşmuşluk barda çalışanların durumuyla ortaya konulur. Tasvire girilmez.

“Bardan başka her şeye benziyordu, tam bir bataklık hane.”(D.D.B.P /M.s.97)

Mekan kokuşmuşluğun merkezi durumudur. Toplumun yaşadığı ahlaksal çöküntü gözler önüne serilir.

“Nolya” , “İşte Bu “ adlı öyküler şehir hayatını yansıtan ortak mekanlı öykülerdir. Öyküler Dead bara geçer mekan sürekli bir değişim içindedir. Önce bir

meyhaneyi andırır sahibi ismet abi'dir. Sonra birahanenin sahibi Arif olur. Sonra bara dönüşür ve sahibi kahraman anlatıcıdır.

“Hoşça Kalın”ın mekanı bir hastane odasıdır. Tasvir edilmez.

“İşte Bu”da asıl öykünün mekanı yine Dead bar'dır. Önceden boş olan Dead bar bu öyküde artık popüler bir yerdir. İki yüzlü insanların, genç kızların bulunduğu kalabalık bir bar'dır.

“Yanlış Adım”da bir birahanedir mekan: *“Yanık yağ kokusunun sigara dumanına karıştığı göz gözü görmez bir birahane”* (BB.S.K /Y.A. s.146)

“Olmuyor Koca Papaz”da yine kent yaşamının eve sıkıştığı bir evdir mekan. Üzerinde kahramanın düşünceleri gibi dağınık bir şekilde yerleştirilmiş eşyaların bulunduğu masadan başka bir yer tasvir edilmez.

“İki Ölü Gibi” ve “En Eski Güvercin” adlı öykülerde ev geçinemeyen karı kocanın yaşadığı çekilmez hayatı simgeler. Tasvir yine yoktur.

“Parantez”, “Beşinci Uzak Nokta”, “İllaki” öyküleri bir gidiş hazırlığı yapılması bakımından ve ortak mekanları bulunması nedeniyle birbirlerine benzerler. Mahir Abi'nin dükkanı “İllaki” ve “Beşinci Uzak Nokta”da ortaktır.

“Parantez”de berber dükkanı değişimin yaşandığı yer olarak kullanılır. Pastahanede bu değişimi sindiren kahraman, balkonda hakkında ruhsal değişimi de yaşayarak öyküyü bitirir. “Patika”, “Parantez” gibi öykülerde balkon evin dışı açılan bölümü olan balkonda kahramanlar kararlarını verir, kendilerini keşfederler.

“Eylül Yarında Gelmeyecek” de mekan kentte çatı katında bir terastır. Bunun dışında yürüyüş yapılan dar ve karanlık sokaklarda kullanılan diğer mekanlardır.

“Çamur”da asıl mekan kazanın yaşandığı çamurlu yollardır. Adam yaptığı kaçamak ve bu kaçamağın kazayla ortaya çıkmasıyla kendini mekandaki çamura iyice bulanmış hisseder.

“Mali Baba” dan önce sevgilisini bekleyen adamın oturduğu kahvehane daha sonrada meyhane mekandır. Kahramanın özellikle kahvehanede ümitsiz bir şekilde sevgilisini beklerken ki duygularını anlatan çevre betimlemesi dikkat çekicidir:

“Hava kapalı. Deniz deniz renginde değil bu gün, bir tuhaf, gri gibi. Açıkta demirlemiş gemilere baktıkça yalnızlığım büyüyor.” (Y.U.I/M.B.S.54)

Mekan kahraman anlatıcının psikolojisini yansıtır niteliktedir. Sevgilisi gelmeyen adam artık dünyayı toz pembe görmez. Hayat gri bir renge boyanmıştır.

Yalnızlığını açıkta demirlemiş gemilere benzetir. Çünkü sevgilisinin terk etmesiyle olduğu yerde kalakalmıştır.

“Piknik” te üç ayrı mekan vardır. Birinci mekan bekleyen adamın beşinci katta olan apartman dairesidir. Adam yalnızdır ve sevgilisini bekler. Şehre, kalabalığa, yola yukarıdan bakar.

“Beşinci kattaki dairesinin penceresinden bakıyor. Az önce gözlerini kamaştırmadan bakabildiği portakal görünüşlü güneş ve çevresinde kümelenmiş kızıl bulutlar, karton kutulara benzeyen yapıların ardında kaldılar” (Y.Y.İ./P.s.36)

Bunun dışında piknik yapılan yer ve Duygu'nun evi diğer mekanlardır. Piknik yapılan yerin sessizliği, Duygu'nun evinin dağınıklığı vurgulanır.

“Özel Yaşam Hırsızların”da mutsuzluk kokan bir ev, taksi beklenen cadde, geçilen sokaklar, yasal aşkın yaşandığı ev adamın çalıştığı iş yeri mekanlardır. Mekan tasvirlerine girilmez sadece yasak aşkın yaşandığı evden söz edilir.

“Duman” bomboş bir sokakta anlatılır. Sokağa çıkma yasağı vardır. Kahramanın gözünden mekan tasviri yapılmasıyla başlar öykü:

“Ne güneş vardı, ne ışık, ne aydınlık, ne karanlık, günle gece ölümle yaşam arası gibiydi baktığı boşluk.

Ortalık öylesi boz bulanıktı ki pişmanlık, acıma, korku ve inançsızlığa benzer karmaşık duygular içindeydi.”(T.S/D.s.139)

İnsanların özgürlüğünün kısıtlandığı, karmaşık günlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu can sıkıcı olayların etkisiyle bozulan insan psikolojisinin mekana bakışını yansıtır bu satırlar.

“Gemide” ,“Ben Poyraz”, “Kuzeydeki Kum Kosterleri” , “Eyyüp” “Gemilerde Ağlarmış”, “Fiyasko” adlı öyküler denizde yada deniz kenarında gecen denizle ilgili öykülerdir.“Fiyasko” ,“Gemide”, “Eyyüp” ve “Gemiler de Ağlarmış” adlı öyküler direk gemide gecen öykülerdir.“Gemide”, mekan bir gemidir . Dar sınırlayıcı bir mekandır. Gemi kontrol elinde olduğunda ve hareket halindeyken ne kadar özgürlük demekse bunun tersi olduğunda da o kadar esarettir.Kavukçunun öyküsünde çok rastladığımız ve genellikle hayatı sınırlayıcı bir unsur olarak karşımıza çıkan gemi, “Gemide” adlı öyküde de böyle bir yapıya sahiptir.

“Gemiler de Ağlarmış”da bir *hayvana, yüzen bir hapishaneye* benzeten gemi ve gemilerin bölümleri mekandır. Bunun yanında geminin açıklarında demirlediği küçük ve sıkıcı kasabalar mekan olarak kullanılır.

“Eyyüp” de olay bir gemide geçer geminin bölümleri tasvir edilmeden söylenir. “Fiyasko”da aynı şekilde bir gemi ve geminin demirlediği adadır mekan.

“Kuzeydeki Kum Kosterleri” denizin dehşetli yüzünü gösteren bir öyküdür. Mekan ürkütücü seslerle daha etkileyici bir hale getirilir. Karavan, deniz feneri ve kazada ölen denizcinin ailesinin yaşadığı ev öyküdeki mekandır:

“Hava iyice kararınca fenerin görkemi ortaya çıktı. Işık kollarından bir kubbe oluştu üstümüzde. Düşsel bir lunaparkta dev gibi uçan sandalyelerin altında oturuyoruz. Fenerdeki büyük kristal küre ağır ağır dönüyor ışın kolları, poyrazın baştan çıkardığı denizi tarıyor. Her birinde Azrailin başka bir türevi.” (Y.U.İ/K.K.K.s.63)

Poyrazın etkisiyle kabaran denizin dalgalarından her biri birer Azrail olarak görülür. “Ben Poyraz”da yine bir fener mekan olarak kullanılır. Fener yol göstericidir, ışık tutucu olur. Bu açıdan mekan olarak kullanılması’ da dikkat çekicidir.

Bu sınıflandırmalar dışında kalan bazı öyküler’ de vardır. “Alibo dev” Yine kasabada geçer. Alibo’ nun evinin bahçesi ve bahçesinin çevresi mekandır. Dikkat çekici bir özelliği yoktur.

“Anı Hepsi Anı” Kavaklaraltı Parkında yapılan bir düğünü anlatır. Mekan parktır.

“Maykıl”da mekan bir kahvehanedir.

“Tabanca” diğer öykülerden farklı bir mekanda geçer. Mekan bir şantiyedir. Cemil Kavukçu’yla yapılan bir söyleşide bu mekanın Erzincan’da bir şantiyeden esinlenilerek yaratıldığını öğreniriz. Şantiyede tasvir edilen yer tel örgüler için yerleştirilen karavanlardır.

“Tek kişilik bir yatak, kapağı açıldığında masa görevi gören bir dolap, sandalye ve giysilerin konulacağı dar, uzun bir dolap hepsi buydu işte. Kapağı açıldığında masa olabilen bir dolabın raflarına kitap, tıraş takımı, diş macunu, kullanılmış olmasına karşın atılmamış tıraş bıçakları, düzensiz bir biçimde konmuş, yetmişlik konyak şişesi de bir köşe izlenmişti” (T.S/T.s.49)

Mekan kişileri tahakküm altında tutan, etrafı tel örgülerle sarılı bir dağ başıdır. Kahramanlar bu nedenle sıkılmıştır. İşiz, güçsüz bir yaşam dağ başında sıcaklığın da etkisiyle sıkıcı bir mekan tasviri çizer.

“Kargalar Rotası”nda bir ev mekandır. Evi iki bölümde inceleyebiliriz. Mutfak ve hasta kadının yattığı oda. Mutfak solgun ışığı, çizik, eski muşamba masa örtüsü ve sineklerin pislediği masa örtüsüyle hiç iç açıcı bir yer değildir. Çünkü orada yaşayan

kahramanlar gibi bozulmuş, kokuşmuştur. Diğer mekan ise ölmek üzere olan kadının yattığı odadır. Bu oda ise ölüm kokar:

“*Dışkı ve uzun süre yıkanmamış insan teri kokan, havası çürümüş odaya her girişimde tedirgin oluyorum. Ölüm bir köşeye sinmiş sabırla bekliyor*” (U.N.D/K.R.,s.88)

Ölümün kokusunun sindiği, nefesinin duyulduğu bu oda kahramanlar üzerinde baskı kuran bir odadır. Bu baskı ölümü hatırlatmasının yanı sıra, işlenen suçların gizlendiği bir odadır aynı zamanda.

“Topal’ın Meyhanesi”nde mekan bir meyhanedir. Geçmişe yapılan yolculukta kamyonculuk yapılan şantiye ve bir çok öyküde karşımıza çıkan Acısu da mekanlar arasındadır.

“Unutulamayan” da annesini ziyaret etmek için doğup büyüdüğü kasabaya gelen kahraman anlatıcının kasaba izlenimleri ve arkadaşının dükkanı mekanı oluşturur.

“Amca İhsan’ın Tarlaların” da iki farklı birahane ve köy yolları mekandır. Mekan tasvirine yer verilmez. Ancak ikinci birahane olan Hanzo’ nun yerinin pisliği vurgulanır.

“Sessizlik” de farklı bölümlerin farklı mekanları vardır ve tanıtılmaz. Kişilerin durumları üzerinde durulur. Deniz kenarı ve birahane kullanılan mekanlardır.

“Dört Duvar Beş Pencere” farklı bölümlerden oluşan bir öyküdür. Birinci bölümde (*Tahsin*) evin avlusu mekandır. İkinci bölümde (Şarkılar beni söylemiyor) Tabut adlı meyhane mekandır. Üçüncü bölümde (*Giderken*) mezarlık ve bir kulüp mekandır. *Kirpi* adlı bölüm yani dördüncü bölümde Tefik abi’nin yeri ve yaşadıkları mahalle mekandır. Öyküde mekan üzerinde yine durulmaz. Sade Tabut adlı meyhanenin kişiler üzerindeki etkisinden bahsedilir.

“Adı Yok’ da ölümün arkadaşları bir araya getirdiği bir mezarlık ana mekandır. Bunun dışında Necmettin’ in dükkanı ve daha önemlisi Adabinli tepesindeki dağ dikkat çekicidir. Rıfat bu dağa baktıkça ürperdiğini söyler çünkü dağ arkadaşının ardında ağlayan yanıdır. Dağ onun bilinç altıdır. İlhan ölmüştür ve Rıfat da bozulan, yozlaşan bu kasabada öldüğünü hisseder.

“Sanrı”da kahraman bulunduğu ilçede bunalmış, sıkılmış, suçsuzluk duygusuyla artık yaşayamaz hale gelmiştir.Mekan da kahramanın psikolojisini bize yansıtır niteliktedir.

“İlçede, ilçenin sokakları’ dar geliyordu.” (T.S/S.s.117)

Öyküde dikkat çekici mekanlardan biride bir gece sarhoş eve dönerken kullandığı cami tuvaletidir. Kahraman sarhoş ve yalnızdır. İlk defa bu tuvalette canavar olarak somutlaşmış olan suçluluk duygusunu görür. O yaralı bir hayvandır. Tıpkı kendisinin yaralanan kişiliği gibi:

“İki ayağı üzerinde insan gibi duran, başı aslan başını andıran, ama basık çenesi, uzun sarı dişleri ve delikleri çok büyük kemerli burnu ile gorili andıran garip bir şeydi.

Gözleri insan gözü gibiydi. Kalın kaşları, diken diken saçları vardı.

Alnından ince bir kan sızıyordu.”(T.S./S.s.176)

Arkadaşlarına ihanet ettiği için kendini insan dışı bir yaratık olarak görür. Aynada gördüğü de kendisinin insanlık dışı yanını yansımasıdır.

Mekan kent hayatının anlatıldığı hikayelerde kişiler üzerinde baskısı olan labirent özellikli bir yapıya sahiptir. Geniş mekan olarak nitelendirebileceğimiz mekanlar ise şehrin dışında kalan ormanlık alanlar ve kasabaya ait mekanlardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖYKÜLERDEKİ ŞAHIS KADROSU

4.1. Tiplerine Göre Kadınlar

4.1.1.Asi Tipler

Toplumsal kurallara ahlaki değerlere başkaldırış gösteren kahramanlardır. Cesaretli ve sınır tanımaz bir yapıya sahiptirler. Ancak öykülerde bu kahramanların da derinliği verilmez.

Zafer “Patika” adlı öyküde başkaldırmak istediği toplumsal baskının karşısına evli bir adam olarak başka kadınlara ilgi duyma isteğini çıkarır. Ancak onun ilgi duyduğu kadınlar da başkaldırı içinde olan diğer kadınlardan farklılardır. Zafer evlilik hayatında iki kere karısını aldatır ve bunlar da asi tiplerdir:

“Daha kızı gördüğü anda irkilmmişti. İri iri kapkara gözleri vardı kızın. Kör bir kuyu gibi.

Bu gözlerde kural yok, diye düşünmüştü. Acıma yok, duygu yok. Yüzü ise donuktu. Zafer’e fırtına öncesini korkunç sessizliği ile bakıyordu” (T.S.IP.s.23)

Bir arkadaş toplantısında karşılaştığı bu kadınla karısını ve arkadaşlarının yanında bakışları ve sonra herkesi hiçe sayarcasına samimi bir şekilde dans ederler.

Aynı öyküdeki diğer asi tipimiz ise daha 17 yaşında bir genç kızdır. Korkusuzca Zafer’i evine çağırır ve ona resmen saldırır:

“Uzun Grek burunlu, ince dudaklı, şehla gözlü bir kızdır. Yaşı on yediden çok göstermiyordu.”(T.S.IP. s.38)

Bu küçük kız geceleri çalışan annesinin yokluğundan kaynaklanan sıkıntı ve yine bu yokluktan istifade eden macera arayışıyla evli ve kendisinden büyük olan Zafer’i evine çağırır.

“Çamurda” adlı öyküde Neslihan, “Piknik” adlı öyküde Duygu asi tiplerdir. Toplumun bütün değerlerine özellikle evlilik kurumuna saygısını yitirmiş sade tutkulu bir aşkın peşinden koşan bir kadındır Neslihan.

Duygu, sadece aşkı için yaşayan bir kadın değildir. Her şeye karşı bir başkaldırış vardır onda. Eşi Vedat’ı, arkadaşıyla aldatır:

“Onun, durağa yanaşan böyle bir otobüsten inmeyeceğini biliyordu. Başka bir durakta, sürekli saate bakarak ve yanaklarını şişirip sıkıntısını herkese belli etmek için oflayıp puflayarak otobüs bekleyemezdi. Binebilmek için itişip kakışan insanlara uyamaz, çantasında abonman bileti taşıyamaz, ucuz parfüm kokusuyla karışmış insan teninin ve nefesinin dayanılmaz kokusunu soluyamaz, ilerlemediği için (Önündekinin sırtına mı tırmanacaktı) kaba bir şoför tarafından sürekli uyarılamazdı .”(Y.U.I.IP.s.37)

Duygu hep zor beğenen, dağınık, rahat, alaycı bir kadındır. Hiç tereddüt etmeden de yasak bir aşka yelken açmıştır.

“Çamurda” Neslihan sevdiği adamı, adamın karısı ve kızıyla paylaşmaktan memnun olmayan; ama yaptığı şeyi de aslında çok doğru bulmayan biridir.

“Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak” adlı kitapta öyküye de adı veren “Nolya”, herkesten farklı olması, en ufak bir yakınlaşmada başkaldırı gösteren asi bir genç kızdır:

“Gözlerini kısarak bakışında görme bozukluğundan kaynaklanan bir sorunu yoksa hemen kanmayan ve kolay yutulur lokma olmadığını gösteren bir kararlılık, birazda gözdağı verir bir küstahlık var. Dudaklarındaki soru imi, serüvenlere yatkın yanının göstergesi. Ondaki kapalı çekicilik ise yalnızca yürüyüşüyle dışa vuruyor.”
(B.B.S.K./N.s.121)

“Nolya”, sıradan, sakin görünüşün altında her an savunmaya açık, çekici ve sessizliği, yavaşlığıyla dikkat çeken herkesten farklı bir kızdır.

“İşte Bu” adlı öyküde kahraman anlatıcının aşık olduğu genç ve güzel kadın farklıdır herkesten Asi bir tiptir. Bu yönüyle de kahramanı cezp eder.

“Sessizlik” te bir başkaldırı içinde olan bir kadın vardır. Kadın yalnız, umursamaz ve asidir:

“Geçmişini düşünür, akıp giden zamanı, bir bir sönen coşkularını. Yaşadıkları, başka bir kadının yaşamına aitmiş, bir gün kendi yaşamını yaşayacakmış gibi gelir. İyi ki deniz vardır, gemiler vardır, alıp başını gidemese de, alıp başını gitmeler vardır.”(D.D.B.P./S.s.9)

Kadın aykırı düşünen zamana, rüzgara ve hayata karşı direnen yalnız bir kadındır.

“Bir Masanın Eksik Tarihi” adlı öyküde evli bir kadının başka bir adamla kendini aşkın büyüüne kaptıracak kadar ileri gittiğini görürüz:

“Önünden geçtiğimiz turizm bürosunda bir tanıdığının (aslında kocasının bir tanıdığınıymış) olduğunu ve bizi böyle kol kola görürse neler olabileceğini düşünmemi söylediğinde biz o rüya evrenine çoktan girmiştik. Ne o tanıdıktan çekiniyorduk, nede başka tanıdıklardan.” (D.D.B.P/B.M.C. T.s.107)

Kadın ve adam bütün kuralları reddedercesine her şeyi inat birbirlerine sokulur ve aşklarını yaşarlar. “Çizgi İçi”nde de yine evli bir kadının üstelik eşinin yanında başka bir adama karşılıklı ilgisi anlatılır.

“Solgun”da Ebru asi bir tip olarak karşımıza çıkar. Kendine güvenen babasının yasaklarına aldırmayan, genç ve güzel bir kızdır:

“Yaşlanmış, yıpranmış, bitirimsizliğini yitirmiş, söz geçiremediği kızının karşısında yenilgiyi kabullenmiş bir abi vardı karşımda.” (B.R./S.s.30)

“Başkasının Rüyaları” ve “Öykü Şöyle Başlıyor” adlı öykülerdeki tezgâhtar kız Hale’de asi bir tiptir. Yazarı olan kahramanımızın kendi muhayyilesinde yarattığı Hak, evli bir adamla ilişki kurar.

4.1.2. İhtiraslı Dejenere Kadınlar

Son dönem öykülerinde sıklıkla karşılaşılan bir kadın tipidir. Kent yaşamını içinde sevgisizlik, yalnızlık, ahlaksal çöküntü ve ekonomik buhran gibi nedenlerle değerlerini yitirmiş kadınlardır:

“Nusret’in karısı eşini yöneten, gülücüklerin bile sevimli kalmadığı donuk güzelliği olan bir kadındır. Bu görünüşünün ardında inatçı bir buyurganlığı olduğunu sezdirenen mimikler dolaşırdu yüzünde. Yalnızca Nusret’in bildiği bir özel abece si vardı kaşlarının. İki çocuğunun da kendi etkisi altında, kendi yöntemleriyle eğiten bu kadının Nusret’i hiç sevmediğine emindi. Eziyor, horluyordu onu.”(T.S./P., s.27)

“Temmuz Suçlu”daki Necati’nin nişanlısını bu grup insanlara dahil edebiliriz. Güzelliğine güvenen sevimsiz bir insandır:

“İç güzelliği yüzüne yansıtılmamış güzel bir kadın yontusu neyse, Gülşen de o!” (T.S./T.S.s.183)

“Temmuz Suçlu” da bir diğer ihtiraslı kahraman olarak nitelendirebileceğimiz tip ise Tülin’dir. Sevdiği adamla evlenmemiş, maddiyatı önemsemeyen, ancak pişmanlıklar duyan mutsuz bir kadındır:

“Onu seçerken o gün ki koşullarda neleri göz önünde bulundurduğun pek önemli değildi benim için, ama şimdi önemli. Olmadık yerlere çılgınca savurduğun paralar bile rahatlatmıyor.” (T.S./T.S.s.184)

Zinnet, “Kargalar Rotası” adlı öyküde çalıştığı evin oğluyula birlikte olur. Üstelik evin hanımı olan anne hastadır ve ölüm döşeğindedir. Ancak Zinnet, yaptıklarından

dolayı suçluluk duyar. “En Eski Güvercin” adlı öyküde ki Semiramis ihtiraslı bir tiptir. Bir hayal kahramanı olsa da gerçekte bir hayat kadınıdır:

“İnsanoğlu kendi rahatı için teknolojiyi akıl almaz boyutlarda geliştirirken canavar yanını hep korudu. Bence bütün zamanlar da seni aradım.”
(Y.U.I./E.E.6.s.33)

Babil’in kraliçesi Semiramis aşkı Omres’i bulmak için asırları aşmış ve onu bulmuştur.

“Suzi’nin Rüzgarı”nda Suzi çok güzel çok çekici bir kadındır. Aslı bilinmeyen, kaprisli bir kadındır.Suzi’yi öyküde İbo çok beğenmiştir. Suz ile İbo arasında uzun süreli bir ilişki sürmüştür.

“Haber ve Haberci” de sevgilisiyle hastanede oturmuş çay içen genç kız keyfinin kaçmaması için sevgilisinin yardım etme isteğine engel olur:

“Gidip onu kaldırayım, yoksa herkes dilenci sanacak.

Kız kolunu tuttu. ‘Karışma’ dedi,” baksana, adam sarhoş, normal biri değil ki...”

Kalkalım istersen.

Omzunu silkti elinden oyuncağı alınmış bir çocuk gibi dudaklarını şişirmişti.

“Elin serserisiyle keyfimiz kaçıyorsa kalkalım.” (D.D.B.P/H.V.H.s.82)

Genç kız kendi keyfinin kaçmaması için sakat bir adamın yerlerde yuvarlanmasına aldırmayan acıma duygusunu yitirmiş ihtiraslı ve dejenere bir tipti.

“Unutulamayan”da Semra, sevgiyi hiçe saymış sevdiği adamla evlenmemiştir. Zengin olan Sedat’la evlenmiştir. Faruk bunu bir türlü anlayamaz:

“Gitti, o hıyarla evlendi cukka sağlam ya, rahat edecek sandı o yıllarda bile gözü yükseklerdeydi.” (G.A/U.s.67)

“Özel Yaşam Hırsızları”nda on iki yıllık eşini aldatan bir kadının macerasını okuyoruz. Kadın, eşini eşinin arkadaşıyla aldatmaktadır; ama kendini haklı bulmaktadır:

“Genellikle konuşulmadan yenen akşam yemekleri, televizyon karşısında pineklemeler. Allaktan kızı var da onunla konuşuyor. Bütün evlilikler bu halde mi acaba?” (G.A./Ö.Y.H.s.79)

Kadının, kocasıyla bütün ilişkileri kopmuştur. Evliliklerinde cinsellik de dahil her şey bitmiştir. Adam hep mutsuzdur ve kafası karışıktır:

“İki aydır sevişmiyorlardı kocasıyla. Kafası çok karışık.” (G.A./Ö.Y.H.s.81)

Kadın bu sebeplerden ötürü kendini başka bir aşkın kollarına atılmakta haklı görür. Yasak olanı yapmanın hazzını duyar.

“Hazır. Ona gidiyor. Heyecanlı, çok heyecanlı. Yasak şeyler yapacak, bir günah işleyecek.” (G.A/Ö.Y.H.s.82) C

4.1.3.Cefakar Kadınlar

Yoksulluk, sıkıntı çeken ailesi için her şeyi yapmaya hazır kadınlardır. Alibo'nun eşi iki öyküde böyle bir kadın olarak karşımıza çıkar. Serseri kocasının derdini çeker, evin geçimini sağlamak için çamaşırcılık yapan zavallı, cefakar bir kadındır.

“Serpme” deki Remzi'nin karısı Behiye de kocasının her derdine katlanmış, serseri arkadaşlarına Remzi'nin uyduğunu düşünerek onlara kızan bir kadındır.

“Topal'ın Meyhanesi”ndeki Hatice Abla tam anlamıyla cefakar kadın tipine örnektir. Eşinden yüzü gülmeyen Hatice Abla üç çocuğuyla birlikte baba evine sığınmış bir kadın olarak karşımıza çıkar. Gündeliğe giderek ailesinin geçimini sağlamaktadır. Hatice Abla üzerinde cefakar kadınların çektikleri acılarla ne kadar çabuk çöktüğü ortaya çıkar:

“Uzun sarı saçları, iri gözleri, çabucak kızarıp al al yanan bembeyaz yüzü ne oldu şimdi? Geceleri uyumayıp yolunu gözleyen patlak gözü, sinir küpü hortlak benim Hatice Ablamın mı?” (T.S./T.M. S.118)

“Gezintiler” adlı öyküde anne eşi genç yaşta ölmüş, bir oğlu evi terk etmiş, bir oğlu askerden yeni gelmiş, diğeri bunalımda olan ve yaşlı annesi ne bakan bir kadın olarak karşımıza çıkar. Anne serttir, herkese kızgındır. Öyküde duyguları verilme de insanları (oğlu ve annesini) değerlendirişinden kızgın olduğunu anlayabiliriz.

“Çamur”da adlı öyküde eve geciken ve başkasının yanında olan kocası için ağlayan bir anne görüyoruz. Eşi iş gezisine diye çıkmış ve sevgilisiyle kaçamak yapmaktadır. Ancak kadının derinliği yoktur öyküde.

“Kopuk Uçurtmalar” da esrar kullanan, içki içen Ceset'i karısı ve kızı evde korkuyla bekler. Bir ceset halinde eve gelen eş, kadını mutsuz etmektedir.

“Adı Yok”da İlhan'ın karısı Neriman, serseri kocasından çok çekmiş ve onu terk etmiştir:

“Neriman ya, dedi Necmettin, öyle bir kızla evlendi de kıymetini bilemedi dingil.” (G.A / A.V. S.93)

Ablam, “Rüya” ve “Solgan” adlı öykülerin ortak kahramanı olan Müşerref Abla sevdiğine verilmemiş, ağabeyi ve babası tarafından eve kapatılmış ve hayatının sonuna kadar yalnız yaşamış çok güzel bir kadındır:

“Aslında Müşerref Halama yazık olmuş. Gençliğinde çok güzelmış. Çok da isteyeni olmuş ama... O galiba birine sevdalanmış...” (B.R./ S. S.31)

Müşerref’in arkadaşı Nezalat ise evlendikten sonra sararıp solar.

“Solgun” adlı öyküde kız kardeşine çok çektiren ağabey, kızına sözünü geçiremez; ama eşini istediği gibi ezer:

“Biz lokalde yiyeceğiz”, dedi abim. Buyurun gibi söyledi. Yengem de boynunu büküp kabullendi. Abimin elinin altında hala canını çıkarabileceği bir kadın vardı.” (B.R. / S. S.33)

4.1.4.Sıradan, Sıkıcı Kadınlar

Eşi üzerinde sürekli bir baskı kurmaya çalışan, monoton yaşayan kadınlardır. “Tekdüzelğin Bozamadığı Gün” adlı öyküde eş, “Patika”daki eş, “Gece” adlı öykülerde eş hep birbirlerine benzerler. Hayatın sıradan, sıkıcı düzenine kendilerini kaptırmış, her gün, her hafta aynı şeyleri yapan, yaşayan ve eşlerinin çalkantılı iç dünyalarında haberleri olmayan ama eşlerini seven kadınlar:

“Günlük düşler onunkiler. Kendisiyle barışık biri, sıradan verilerle yetiniyor. Bir gölge gibi yaşayacak, sonrada silinip gidecek. Beni hiçbir zaman anlamayacak. Ne kadar yabancıyız. Birbirimizi tanımadan evlendik” (T.S. / P. S.31)

“En Eski Güvercin” adlı öyküde pek derinliği verilmeyen İpek sıradan sıkıcı bir kadındır. Tutkuyla bağlanıp evlenen İpek ve G.K. artık sevgilerini tüketmiş hayatlarını bir cehenneme çevirmişlerdi. Severken “ uysal bir kadın” olarak nitelendirilen İpek artık ürkek bir kedidir.

“İki Ölü Gibi” adlı öyküde geciken eşine sitem eden, evliliklerin sıkıcılığında, yaşamının çekilmezliğinden bahseden kadın, hiçbir şeyin farkında olmadığını düşünür ve kızar. Kadın mutsuzdur ve eşini de mutsuz etmeye çalışır:

“Bu evde masa gibi hissediyorum kendimi!” Karısı söylüyor bunu. Bir ya da birkaç gece önce, mutfakta, çatalıyla oynadığı, ama bir türlü dokunamadığı tabağını iterek. “Bıktım artık. Hep aynı giysiyi giyiyorum. Hep aynı şeyleri yapıyor, hep aynı biçimde yaşıyorum. Heyecan yok. Hiç-bir-şey yok. Cinsel yaşamımız sıfır biliyor musun?” (Y.U.İ./İ.Ö.G.S. 81)

“Parantez” adlı öyküde de aynı durumda olan ve şikayetlerin sonunda eşinden ayrılan bir kadın vardır.

Kovan’da kahraman anlatıcının eşinin pek derinliği verilmez. Ancak eşinin kaçışından ve eşini anlamayışından onun sıkıcı bir kadın olduğunu anlayabiliriz. Ancak aynı zamanda kocası için endişelenen sevecen bir kadındır.

Eşinden, eşinin ilgisizliğinden şikayetçi olan yine pek derinliği verilmeyen bir başka kadın da “Olmuyor Koca Papaz” adlı öyküde vardır:

“Karım dişlerini sıkıyor, parmakları gergin ve açık, ellerini iki tana kaldırıp kalçalarına vuruyor. Hiçbir şeyle ilgilenmiyorsun! Ruh gibisin. Hiç olmasa oğlunla ilgilen!” (B.B.S.K/D.K.P. 100)

Böyle şikayetçi olan kadın eşinin balkona çıkıp üşütüp hasta olmasından da korkan sevecen bir kadındır.

“Son Sığınak” adlı öyküde derinliği verilmeyen kocasının bir çok hastalığa sahip olduğunu söyleyen doktora kızan, sıradan bir kadındır.

“Rüyadaki Rüya”da kahraman anlatıcının eşi; titiz, çok söylenen, hep yorgun ve uykusuz olduğundan şikayet eden bir kadındır.

“O kadın Fatma Girik Değil”de sürekli alkolik eşini kontrol eden biraz yapmacık, maddiyatçı bir kadın tipi vardır. Öykü kontrol altında tutulmaya çalışan eş tarafından anlatıldığı için kadın da sıkıcı bir tip olarak karşımıza çıkar:

“Sıkıldıkça bir şeyler yiyor, abur cubur atıştırıyor, farkında değil sonrada, ‘su içsem yarıyor’ zırvaları kadın milleti...” (B.R/ D.K.F.G:D.S 61)

“Başkasının Rüyaları” adlı öyküde de Neval kahraman anlatıcı tarafından sefil adını taktığı eşi Enis’i sürekli kontrol altında tutmaya çalıştığı için eleştirir. Sıkıcı bir kadındır.

4.1.5) Sevecen Kadın Tipi

Eşine destek olan, anlayışlı, sevecen, düşünceli kadın tipidir. “Tekdüzeliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı” da kahramanımız eşi sevecen, etrafındakilere karşı duyarlı bir kadındır. Sokakta sara nöbeti geçiren adama yardım etmek ister; ancak kocası izin vermez.

“Soğuma Günleri” nde Aysun, bunalımda olan eşine sevgiyle yaklaşmış, anlayışla davranmış bir kadın olarak karşımıza çıkmıştır. Kocasının huysuzluklarına üzülen, onun bu huysuzluklarını yazdığı öykülerdeki başarısızlığına bağlayan ve onun için endişelenen bir kadındır.

“Gece”de de yine bunalımda olan kocasını anlamaya çalışan onun başını dizlerine yatırıp, saçlarını okşayan sevecen bir eş var. Ancak bu sevecen eş de öykülerdeki diğer eşler gibi kocasını anlamayan biridir.

Doktorîçem diye kahraman anlatıcının nitelendirdiği Doktor Sevgi, kahramanın yıllardır aradığı kadın diyebileceği biridir. Sevecen ve anlayışlı bir kadındır.

“Bir Masanın Eksik Tarihi” adlı öyküde iki aşğın buluşmalarına ve geriye dönüş tekniğiyle aşklarının başlamasına şahit oluyoruz. Kadın neşeli ve sevimli bir tiptir. Seviliyor olmanın verdiği güvenle şımarık bir çocuk gibi davranır.

“Giz Bahçesi”nde gizli olan aslında hayattır. İnsanlar gördüklerinden çok farklıdır hayatta. Kimse kimsenin yaşadıklarını, duygularını ve amaçlarını bilmez buda hayatın gizini oluşturur. Tıpkı daha çok yaşlı insanların yürüyüş yaptığı parkın gizi gibi. Bu parkta gizemli insanlardan biri de yaşlı, sürekli yorgun görünümlü bir kadındır.

“Duvar gibi bir yüzü var, ama asıl yüzü değil bu. Her neyse, her ne olduyrsa orada kırılıp gitmiş asıl yüzü.” (G.A./D.B. S.50)

Kadının bu yüzü arkasında sevecen bir yüz vardır aslında. Öykünün “Giz Bahçesi” adını almasının sebebinden biri işte bu kadındır. Çünkü herkesin bir gizi vardır. Bu kadının gizini de kediler, her gün yemek getirdiği kediler, çözmüştür beklide.

“Konuşabilsek, dertleşebilsek, asıl yüzünü görebileceğim belki kedilerin gördüğü o yüzü. Onların görüp benim görmediğim o yüzü.” (G.A./ G.B S.50)

Tedavi görmüş ve içki içmemesi gereken bir adamın karısından gördüğü desteğin anlatıldığı “Tehlikeli Yoklayışlar” adlı öyküde kadın yapmacıklığa kaçan bir sevecenlik gösterir.

“Başkasının Rüyalari” ve “Öykü Söyle Başlıyor” adlı öykülerdeki Nur, yazar olan eşine hep anlayışlı davranan, sevecen ve düşünceli bir kadındır.

4.2.TİPLERİNE GÖRE ERKEK KAHRAMANLAR

Öykülerin baş kahramanı erkek kahramanlardır. Derinliği verilen, duygu ve düşünceleri dile getirilen kahramanlardır. Birçok öykünün ortak kahramanı olan kahramanlardır.

Kahramanlar genellikle genç insanlardır. Orta yaşlı memurlara da değinilir.

4.2.1 Tiplerine Göre Erkek Kahramanlar

4.2.1.1 Bohem Tipler

Bohem tipleri derinliği olan tiplerdir. Öykülerin anlatıcısıdır genelde. Öykülerin çoğunda bohem tipler kullanılır. Çalınamayan gün, adlı öyküde anlatıcı görevini de yüklenen kahramanımız bohem bir tiptir. Öykülerin bir çoğunda gördüğümüz bu tip monoton hayattan sıkılmış, çok çalışkan bir memur olarak karşımıza çıkar. Ancak o hayatın içinde sıkışıp kalmış, yalnız bir insandır.

“ Kendimle geçinemiyor, kimselere açılıp konuşamıyor ve günden güne çekilmez bir insan oluyorum. İçedönük yapım yalnızca durgunlaşmış bir görüntüyü yansıtırken, içinde fırtınalar kopuyor.” (P.6. / Ç.6. s.57)

Kahramanımız kalabalıklar içinde yalnız kalmış, birlikte yaşadığı annesiyle de bir duygu alışverişi olmayan tekdüze hayatın içinde adeta bir makine gibi görevini yerine getiren insan tipini oluşturur.

“ Kendi kendimle konuştuğum kükürtlü ve soğuk akşamüstlerinden biriydi.”

(P.G. / Ç.G. s.90)

Ancak öyküde bu şekilde derinliği olan tipimiz kendini “küçük adam” diye nitelemektedir.

“Patika” adlı öykümüzün kahramanı zafer bohem bir tip olarak karşımıza çıkmaktadır. Öykü yazma sevdasına tutunan zafer, bir ekim gecesine dek kendinin farkında değildir aslında. Öykü yazmak için uyanık kaldığı o gece hayatın sıradanlığını, anlamsızlığı ve kendisinin yalnızlığının farkına varır.

“ Ben neredeyim?” diye fısıldadı. “Yıllardır neredeyim? Soğuk, nemli, ısırın, ürperten bu ekim gecesine dek neredeydim?” Sonu gelmeyecek bir soru mu, yoksa yıllardır bulamadan, ağzında bayatlaştırmadan geveleyip durduğu bir şarkının sona erdiğini duyumsatan son demlerimiydi bu?” (T.S / P. s.12)

Zafer, hayatı, evliliğini, isteklerini yani kendini sorgulayan bir tip olarak karşımıza çıkıyor. O aslında öykü yazma düşüncesiyle kendi benliğinde yola çıkıyor. Yaşadığı kentteki bulunan dağın geçmişine doğru yolculuklar yapar. Aslında bu yolculuklar kendi bilinçaltına, kendi ilkel benliğine doğru yapılan yolculuklardır. Zafer’in yazmayı tasarladığı öykünün kahramanı Hilas Dindimos Dağı’na keşif amaçlı gitmiş ve orda Zeus’un kızlarını görmüş bir daha da dönmemiştir. Zafer’de sosyal kuralları, evliliğin kaidelerini yani süper ego’nun getirdiklerini bir yana bırakarak idine uyan ve karısına yalanlar söyleyerek başka bir kadının evine gitmiştir.

Zafer benliğini ikiye bölmüş bir kahraman olarak karşımıza çıkar. Biri var olan kurallara uyan, bu yaşamı kabul etmiş, evli, çalışkan bir memurdur. Diğeri ise her şeye başkaldırmış, kendini dağa vermiş bir zafer:

“Bir parçası orada, balkondaki sandalyede otururken, öbür parçası da dağdaydı. İki parça da birbirlerine bakıyordu.” (T.S./P.,s.25)

Demokor ve kahvede onu kızdıran erkekler demokor adlı öykünün kahramanlarını oluştururlar. Demokor yalnız, yoksul ve zavallıdır. İnsanların ondan korkmasını ister. Çünkü aslında kendisini savunacak gücü yoktur:

“Ne ana var, ne baba, ne karı var, ne çocuk.... Sokaklarda sürünüyorsun lan; insan eskisi.” (P.6. / D. s.53)

Diye dalga geçer kahvedeki insanlar. Onu kızdırıp karşısına geçer ve yaptıklarına gülerler. Oysa Demokor acınacak bir haldedir:

“Uzun kocaman paltosu sırtında (ellerini ceplerine soktuğunda dirseğinden hiç bükülmüyor kolları), siperi kaşlarına dek inen kocaman bir kaskete dikiliyor gün boyu. Gözlerse sürekli bela arıyor çevreyi tarayarak, akları kirlenmiş, sönük ve insanın içini ürperten gözlerine bir göz degecek olsa (onun da derdi o, kendine bakan, bakıp ta kızdıracak olan var mı, diye ortalığı kolluyor) dudakları kıpırdanmaya (sesini duyan yok zaten, ağzı homurtu üretiyor yalnızca), bir yandan da başını ağır ağır sallayacak korku salmaya ve gözdağı vermeye başlıyor hemen.” (P.6. / D. s.50)

Hayatta ümidini kestiği için gözlerinin ferri de sönmüştür sanki. Bu öyküde Kavukçu hayatın kıyısında olan bir meczubu anlatır bize. Meraklı çocukların gün ışığına çıkmaya zorladığı Demokor, bir kış günü donarak ölür. Hayatında bütün değişimlere ölene kadar direnir. Paltosunu bile değiştirmek istemez.

Kendini anlatmaya kalkan adam o kadar dağınık anlatır ki bunun sebebini açıklar arkadaşına. Hayat eskisi gibi değildir. İnsanların düşünmesi korkması

gereken bir çok şey vardır. Hele söz konusu olan bir erkekse, bir babaysa bu daha zordur. Çünkü onun korktuğunu söylemeye dahi hakkı yoktur.

Kahramanımızın hayata diğer bir şikayeti ise onun monoton oluşudur:

“Kısacık, soğuk, kirlî, yaşam sevincini kemiren birbirinin aynı günler. Sabahın ilk saatlerinde güne başlamadan anlamını yitiriyor her şey.” (T.S./S.6 s.77)

Yaşam soğumaya başlamıştır. Korkuların başlamasıyla birlikte. Her şey anlamını yitirmiştir. Kirlî olarak nitelendirilir hayat. Bu sıradanlıkta insanın yaşama sevincini yok eder.

“Gece” adlı öykünün ve “Soğuma Günleri” adlı öykünün kahramanları bazı yönlerden birbirlerine benzerler. “Gece” adlı öyküde başkentte sağ-sol davaları sürmekte ve ölmek daha doğrusu öldürmek çok kolaydı. Soğuma günlerinde o günler biraz daha sakin bir şekilde yaşamaktadır. İkisi de bohem tipler olarak karşımıza çıkarlar. Hayatın gidişatından memnun değildirler. Ülke dünya nereye gitmektedir. Kişiler hem kendi adlarına üzülmekte yoksunluk-açlık ölüm- hem de değerlerin yitirilmesi nükleer savaş gibi toplumsal endişeler taşımaktalar.

“Oysa artık gocunmak için yaraya gerek kalmamıştır, çünkü içinde yaşayan ülkenin kendisi bir yaradır.” (T.S. (g.s.92)

Ormanın içlerine doğru adlı öyküde kahraman yaşadığı hayattan bıkmış ve artık dayanamayacağını anlayınca kenti terk ederek ormana sığınmıştır. Hemen hemen bütün insanların şikayet ettiği, ancak yapacak bir şey olmadığı düşündüğü hayatı değiştirmiştir. Kahraman önce ormana, sonra çocukluğuna daha sonra da ölüme sığınmıştır.

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde kahraman anlatıcısı bohem tiplerden biridir. Hayatı sorgulayan, mutsuz beklentileri olan insanları seven bir adamdır. Üniversiteyi bitirmiş, saygı gördüğü bir askerlik hayatı olmuştur. Oysa işsizdir. Ve para kazanmak için çeşitli geçici işlerde çalışır.

O, hayata tutunabilmek için ‘içki’yi bir koltuk değneği gibi kullanır. İnsanları sağır olarak değerlendirir. İnsan hayatta kalmak zorunda olan bir cambaza benzetilir:

Yüzü gülen adam gösterin bana ‘diye bağıriyorum ışıkları yakın : diyorum, güneş nerde karamsarlığa yuvarlanıyoruz. Kimse o boş gözlerini döndürüp de bakmıyor bana.

Yüzler, yüzler alçı, bedeli çok ağır ödenen bir dönemden geçiyoruz, diyorum ne kadar az yara alırsak, yani bu dönemi atlattırsak. Karı kocaya yabancı kardeş kardeş sağırlar. Evet bu nedenle içki bardaklarını koltuk değnekleri gibi kullanıyoruz. (T.S/İ.G.B.S(49)

Hayata karşı karamsardır, ama tamamen umutsuzda değildir. İş bulma umuduna sahiptir. Yolda para isteyen bir gence para verecek kadarda cömerttik.

“Perişanız Gecenin Karanlığında” adlı öyküde Brut, Kuzu ve Ercü adlı üç bölüm vardır. Birinci ikinci öyküde maceralar kahraman anlatıcı üçüncü öyküde aslında aradığın olmadığı farkına varır:

“Ben yatay çizgilerin peşindeyim, kıpırtısız doğa görünümünün, boş sokakların, geçmiş yaşam izlerinin sindiği nesnelere ve durağanlığın.” (U.N.D./E.s.16)

Kahraman anlatıcı yalnız kalmayı, hatıralarını düşünmesi ve doğayla baş başa olmayı ister koşturmacayla dolu olan hayattan sıkılmıştır.

“Kargalar Rotası” adlı öyküde yine kahraman anlatıcıyı bohem bir tip olarak görüyoruz. Hayatın anlamını yitirdiği yaşamının bir çok dönemini geride bıraktığı halde evlenmemiş bir adamdır. Annesi ölüm döşeğindeyken evde bulunan Ziyet adlı bir kadınla girdiği ilişkiden dolayı suçluluk duyar. Üstelik çocuksu bir ruhu vardır. Küçük bir çocukken yaptığı hataları annesine bildiren kavgaları şimdide ölüm döşeğindeki annesine onları bildirdiğine inanır.

“Susunuz Kuşlar Susunuz” adlı öyküde kahraman içinde olduğu hayata kendini ait hissetmeyen, mutsuz, bunalımlı bir tiptir. ‘Bir Avlu Muharebesi’ diye nitelendirdiği gece kendi düşünüdür.

“Kovan”da kahraman devirliği olan karmaşık düşünceler içinde, bulunan yaşadığı hayatı değiştirmek isteyen bir adamdır. Öykünün anlatıcısı da olan kahraman ne kadar kaçarsa kaçsın karabasanları, korkuları ve karmaşık düşünceleri onun peşine bırakmaz. Kaçarak içki içerek bu durumdan kurtulacağını sanan kahraman sonunda düşüncelerini silah sıkarak kurtulur:

“ Ev ne?

Ev, benim gövdem, dedi. Tavan arası ne? Benim kafam, tavan arasındaki kovan ne? Benim beynim kovandaki arılar ne? Benim düşüncelerim. Güzel dedi. Rakıdan bir yudum aldı. Peki dedi, içinde dolaşan ben kimim?” (B.B.S.K/K.s 84)

İşte bu şekilde kendini arayan hayatına anlam vermeye çalışan kahraman tavan arasındaki (kafasındaki) kovanındaki (düşüncelerin) varlığa dayanamaz. Ev ona bir silah sıkarak arıların istisna uğrayan ölümüyle bu hayattan kurtulur.

“Sansarlar” adlı öyküde kahraman anlatıcı annesi için üzülen onun yalnızlığına, yaşlanmasına karşı hüznlenen bir evlattır. Öyküde başka yönleri tanıtılmaz, Yoğun iş temposundan annesine az zaman ayırmaktadır.

“Olmuyor Koca Papaz”da yine içinde bulunduğu hayattan sıkılmış kendine zaman ayıramamaktadır. Şikayet eden, karısının baskısı üzerinde kahraman anlatıcıyı görüyoruz. “Ludvig Grundig” de kahraman anlatıcı geçmişten gelen bakışların sahibini arayan bir adamdır. Aslında kahraman anlatıcının pek derinliği verilmez, ancak can sıkıntısı geçmişe olan ilgisi bir yandan da geçmişten kaçış okuyucuya bohem bir tip izlenimi verir.

“Yanlış Adım”da anlatıcı ve anlatıcının arkadaşı bohem tiplerdir. Aslında anlatıcının öyküde pek derinliği verilmez. Kahraman anlatıcıyı dinlerken anlatılanlar hakkındaki yorumsuzluğun sebeplerini açıklaması onu bohem tipler sınıfına sokar. Ancak öykünün asıl kahramanı olan ve derdi dinlenen arkadaş yalnız, bedbin, mutsuz, bir adamdır. Attığı yanlış adımla aşkını bitirmiş ve bunun pişmalığını yaşar.

“Hoşça Kalın” da ölüm döşeginde olan hayatı ve ölümü bir oyun gibi değerlendiren kahraman anlatıcı hayali sevgilisinin elinden ölümü tadar. Ölmek üzeredir ve kaybettiği yakınlarını (annesini, babasını, ölen kızını) görür. Çünkü onların yanına gitmek ister.

“Sessizlik” de yaşadığı hayattan memnun olmayan, sürekli kaçış planı içinde olan kalabalıklar içinde de kendini yalnız hisseden ve hayata dair korkuları olan bunları farklı bir şekilde ifadede bir adam vardır:

“Oysa o hep gideceği günü düşünmüştür. Korkuları uyurken, usulca, bir hırsız gibi çıkacaktır evden. Deniz sesini, büyümlü çağrısını dinleyerek bilinmeyen, ama kendine ait olan bir yaşama doğru gidecektir.” (D.D.B.P/S.s.10)

“Kopuk Uçurtmalar” in ikinci bölümünün kahramanı bohem bir tiptir. Öyküde her bölümde farklı kahramanlar kullanılır. İkinci bölümün kahramanı da hayatı yolunda gitmeyen bir yazardır.

“Sıkıldığım için, ne olursa olsun, kendimi dışarı atmalıyım, dilediğim için; nereye gittiği hiç önemli değil, önümde duran ilk araç olduğu için bu dolmuştayım...” (D.D.B.P./K.U.s.150)

Bir amacı olmayan adam aslında yazdığı öyküde zorlandığı için kendini dışarı atmıştır. Kahramanın fazla derinliği verilmemiştir.

“Susunuz Kuşlar Susunuz” adlı öyküde kahraman içinde olduğu hayata kendini ait hissetmeyen mutsuz bunalımda bir tiptir. Bu avlu muharebesi diye nitelendirdiği gece aslında kendi düşünüdür.

“WLO Üyesi” nde kahramanı yalnız bir adamdır. İnsanları seven ve onlara yalnız kalmasına dayanamayan bir adamdır. Öyküde anlatıcı rolünde olan kahraman insanların duyarsızlığına, bir ölüye karşı tavırlara kızan yalnız bir adam.

“Ben ve Poyraz” da kahraman anlatıcı hayatın içinde Poyraz adlı gemisi gibi kendini kaybetmiştir. Gemiyi ararken yani hayatta dönmeye karar verdiği anda ise yuvarlanmaya başlıyor. Bir şeylere tutunmaya çalışsa da ta ki deniz seviyesine inene kadar. Dibe vurana kadar hayatın içinde kontrolsüz bir şekilde ilerler:

“ Yitirdiğimi anladığım için arıyorum, benim için önemli bu, yitiren insanların yüzlerinde yaşamın çözülememiş gizlerinden biri oluşuyor; çünkü hızla değişip prizmanın öbür yüzünü görüyorlar. Kişinin kendi olma sınavının en zor basamakları.”
(U.N.D/B.P.s.124)

Kahraman kayıp gemisini bulduğunda üzerinde yazan ben poyraz yazısından saden poyraz kalmıştı. Çünkü hayattan silinmek üzeredir.

“Yalnız Uyuyanlar İçin” de mutsuz, yaptığı işi titizlikle yapan, uykusuzluk problemi çeken beslenmesine -belki uyuyabilmek için- dikkat eden sıradan biri gibi görünen bir adam kahraman anlatıcı rolünü üstlenerek öyküde yer alır.

Geçmişten kaçan, ancak geçmişi onu peşini bırakmayan bir adamdır. Bütün değerlerini yitirmiş, yalnızlığa sığınmış, hayaller gören, rüyalarının geçmişi konu edinmesiyle kabuslar gören bir adamdır.

“En Eski Güvercin” de G.K diye verilen kahraman yine mutsuz bir hayata sahip, değerlerini yitirmemiş bir gözlemci gözüyle bakan ve değerlendiren bir adamdır:

“Çöküntü sevgilerde, ilişkilerde bireysel yaşamlarda çöküntü kent orospulara doldu.” (Y.U.İ/E.E.G.S.ZG)

Kavga ettiği eşi eve girmesine izin vermemiştir.O da içkili bir halde araba kullanırken hayaller kurmaya ve öyküler uydurmaya başlamıştır. Ve sonunda intihara doğru sürüklenmiştir.

“ Bilmeyecekler ki! Onlar bir gün sonra gazetelerde şu haberi okuyacaklar: dün gece kentte elli kilometre uzaklıkta ki mevkinde aşırı hız ve alkolün yol aştığı trafik kazasında otomobil sürücüsü C.K ile yanında A.İ adlı hayat kadını yaşamlarını yitirmişlerdir.”(Y.U.İ/E.E.G.s.34)

“Piknik” te arkadaşı Vedat’ın eşi Duygu’yla yasak bir aşk yaşayan ve bütün dünyası bu aşk olan bir adam vardır. Evinin penceresinde sevdiği kadını bekleyen adam yalnız ve mutsuzdur.

“Çamur”da adlı öyküde karısını aldatan özleyen ve sevdiği kadın Neslihan’la birlikte güzel vakit geçiren bir adam vardır. Adam bir çatışma içindedir. Duyguları, sorumlulukları birbiriyle çatışmakta onu, suçlu hissettirmektirmekte ve mutsuz etmektedir.

“Kuzeydeki Kum Kosterleri” adlı öyküde de kahraman anlatıcı da İdris de bohem tiplerdir. İdris bir fener bekçisi olarak yıllardır denizin çılgınlıklarını denizin yuttuğu insanların iniltisini duymaktadır.Kahraman anlatıcı, İdristen duyduğu öykülerden etkilenerek üzüntüden uyuyamayan, arkada kalan aileleri teselliye çalışan yani derinliği olan bir adamdır:

“O korkunç öyküden sonra nasıl uyuyacaktım. Karavanın küçük penceresini elimi siper edip denize baktım. Batıp çıkan cılız bir ışık arıyorsun. Yok yüzlerini görmedim ama yürek vuruşlarını göğüs kafesinde duyduğum Kerimler, İbrahimler ve İbrahim’in ağabeyleri neredeler? Ne yapıyorlar? Nasıl bir yaşamları var?” (Y.U.İ/K.K.K.s68)

“Parantez” adlı öykünün kahramanı olan kahraman anlatıcı içinde bulunduğu hayata ait hissetmemektedir kendini. Bir kaçışın öncesinde yaşadığı ruhsal ve fiziksel değişiklikler, kahramanın kendisini değerlendirmesini sağlar. Bir kedi kadar ürkek ve suskun olduğu kadar kaçışıyla da kendini kedi peşinden koşan bir köpeğe benzeter.

“Kesişme Noktası” da kendisiyle yaşlı bir lağım faresi arasında ilgi kuran yalnız,korku dolu bir kahramanın tekdüze hayatı anlatılır. Sıradan bir pazar gününde yalnızlık kokan bir evde banyodan gelen şaklama sesi kahramanın duygularını alt üst etmiştir:

“Bütün pazarlar gibi özelsiz ve sıkıcı bir günün en anlamlı görüntüsüydü; savrulan kuşlar yada eğlenen kuşlar yada Pazar günü dairelerine sıkışıp kalmış ‘biçare’ insanlarla dalga geçen kuşlar.” (D.D.B.P/K.N.s.85)

Sıkılmış bunalmış ve yalnız bir adam için yaşanan en ufak bir değişiklik bile anlamlıdır. Öyküdeki kahraman da öykünün başında her türlü özgürlüğü kıskanır. Kahraman yalnızlıktan kurtulmak yada yalnızlığını unutmak için evdeki ses çıkaran her şeyi açmıştır.Çünkü sessizliğin sesinden korkar. Üstelik diğer pazarlara benzeyen bu pazar gününü farklılaştıran sesler duyan kahramanın korkusu daha çok artmıştır.

“Bu yalnızca kötü bir rastlantıya, bir kesişme noktası. O iğrenç yaratık uzun süre can çekişerek, inleyerek ölmüştür. Tiz sesi evin her köşesinden duyuluyordu. Ölüsünden nasıl kurtulacaktı?” (D.D.B.P/K.N.s.89)

Bu olayı kesişme noktası olarak görür. Fare zavallı bir durumdadır. Korkuyla çırpınır. Çaresiz ve korku dolu olan fare kahramana kendisini çağırır. O da yalnız ve çaresizdir. Kendini köşeye sıkışmış hisseder.

Müjark’da kahraman anlatıcı bohem bir tiptir. Yozlaşmanın kaynağı haline gelen bir birahaneye içmeye gitmiş denizcilerden biridir. Ancak diğerleri kokuşmuşluğun merkezi olan bu birahane eğerken, kahraman anlatıcı oradan kaçır. Onu oradan kaçırır nedenlerden biri de eski bir tanıdığa belki sevgiliye benzeyen Müjark’tır.

“Bir Masanın Eksik Tarihi” adlı öyküde öykünün birinci bölümünün anlatıcısı olan kahraman anlatıcı hayatının, çevresinin farkında olan; aşkını, coşkusunu doyasıya yaşayan bir adamdır. Sevdiği kadını ilk andan itibaren sever ve evli bir kadınla ilişki kurmayı göze alacak kadar da kurallara başkaldırabilen biridir.

“Gizemli bir havası vardı. Ama her zamanki gibi içindeki kıpır kıpır coşkuyu sözcüklere dökememiştim.”(D.D.B.P/B.M.E.T.,s.109)

Bu şekilde başlayan yasak aşkın sonu verilmez. Sadece sevdiği kadına karşı duyduğu hayranlık anlatılır.

“Çizgi İçi”nde kahraman anlatıcı bohem bir tiptir. Zaman geçtikçe değişen ve değersizleşen bir arkadaşlık anlatılmaktadır. Arkadaşlık değersizleşir mi? Evet yazarın başka öykülerinde de gördüğümüz gibi zaman içinde öncelikler değıştikçe, paylaşılanlar azaldıkça ve hayatın yükü omuzlara bindikçe arkadaşlı değersizleşir.

Kahraman anlatıcı değıştiklerini bildiği arkadaşlarını istemeye istemeye arar ve onları ziyaret etmek zorunda kalır. Ziyaret bittiğinde de onları bir daha aramamaya karar verir.

“Giz Bahçesi”nde kahraman anlatıcı her şeyin farkında olan, hayatı izlemeyi seven; ancak bunu başarabilmek için sürekli kendini yatıştırmaya çalışan bir adamdır.

“Bir ağacın altında oturuyorum. Yorgun sayılmam. Belki biraz, o da yürümekten değil; yürürken hiçbir şey düşünmeyeceğim dememe karşın yine de birçok şey düşünmemden. Yürüyorum, kendimi yatıştırıyorum.” (G.A/G.B.s 48)

Kahraman anlatıcı insanları gözlemlemeyi, dinlemeyi çok sever. Kimse uyanmadan insanların yürüyüş yaptığı, gezip dolaştığı parka giderek kendini dinler ve bahçenin gizemini çözmeye çalışır.

“Tehlikeli Yoklayışlar”da kahraman anlatıcı alkol aldığı zaman ölüm tehlikesiyle karşı karşıyadır. Tedavi görmüş ve alkol yasaklanmıştır. Kahraman anlatıcının bu durumdan kurtulmak için eşi yardım eder. Adam da kitap okuyarak, kendisini teskin ederek bu durumdan kurtulmaya çalışır.

“Beynim dövülüyor, kola içerken yaşam içimde kanamaya başlıyor birden. Kendimi suçlu hissediyorum . Masamızdaki salataya, kalamara, karidese, midye ye gitmiyor çatalım. Tıkandım. Ağlamak istiyorum. İçki değil ortamı çekiyor içim. Yalan, diyor başka bir ses, sen içmek istiyorsun.”(G.A./T.Y.s.77)

Adam artık daralmıştır. Atlamak ister. Tekrar alkolün esiri olmak istemez. Ancak kendini eksik hisseder mutsuz olur. İzlediği kayalar kadar, taşlar kadar dayanıklı olmayı ister.

“Rüyadaki Rüyam” da kahraman anlatıcı rüyalarını sorgulayan,eşi tarafından çok eleştirilen, yazma heveslisi bir adamdır. Kahraman anlatıcı rüyalarıyla korkularını, dile getir. Hayat değişmiştir. Kediler birer kan emici sülüğe dönüşmüştür. Balıklar insan yüzlüdür. Hayatın içindeki yerini bilemez.Yalnızdır ve yalnızlık gagalayan bir karga gibi canını acıtır:

“Sürekli arkamdan dolanıyor ve sonunda gagasını enseme geçirmeyi başarıyor. Pençelerini sırtımda hissediyorum, gagası ise enseme bırakmıyor.” (G.A/R.R.s.107)

Öyküde gördüğü rüyaları anlatan kahraman dört farklı rüyadan bahseder. Birinde kedilerin saldırısına uğrar ve ölen arkadaşının tekrar öldüğünü görür.insanlar artık ölüme bile saygı göstermeyen kan emici tiplerdir. İkinci rüyada İzbarco adlı bir geminin sergi salonuna dönüştürülen makine dairesinde bir resim sergisi vardır. Tabloların hepsinde insan yüzlü balıklar resmedilmiştir. Bu rüya “Gemilerde Ağlarmış” adlı öyküye bir göndermedir. Her şey değişmiştir. İnsanlar bir balık gibi yaşamaya yani her şeyi unutmaya başlamıştır. Yada kirlenen doğada yaşamayan balıklar insanlardan öç alır: onları korkutarak, şaşırtarak. Üçüncü rüyada bir jelatin’den “canlımız” diye bahsediliyor ve mikroskopla kahraman anlatıcı tarafından incelenerek onaylanıyor. Yine her şeyin değiştiğini ve yapaylaştığını görüyoruz. Dördüncü rüyada ise kahraman anlatıcı kargaların saldırısına uğruyor. Tabiat insandan öç almaktadır. Aynı zaman da kahramanın yalnızlığına dikkat çekilir.

“Rüya” adlı öyküde bir çocuğun yaşadıklarını anlattığını görüyoruz. Aslında bohem bir tipin çocukluk anılarının anlatıldığı öyküde çocukluk yıllarından başlayan ve hala devam eden rüyalardan bahsedilir:

“Delikanlılık yaşını gerilerde bıraktığında da rüyayı hep öyle gördü. Rüya durmuştu artık. Koydaki adam büyümüyor,yaşlanmıyordu.Gugukçular ötmüyordu, kargalar oldukları yerde duruyordu. Açıktaki tekne nazlı nazlı sallanıyordu. Tekne adama bakıyordu. Adam tekneye.”(B.R./R.s.15)

Daha çocukken ilkokul sıralarında aşık olduğu Sevim’in ondan önce büyümesi, okuldan alınması ve daha sonra evlenmesi çocukluğundan delikanlılığına kadar onu etkilemiştir ve mutsuz olmasına sebep olmuştur.

“Tatil bitti. Okullar açıldı. Bütün yaz göremediğim Sevim’i görünce düş kırıklına uğradı. Sevim serpilmiş, kocaman bir kız olmuştu. Yine ağlayacakmış gibi bakıyordu ama ondan büyüktü artık.”(B.R./R.s.14)

Çocukken zorla yatırıldığı öğleden sonra uykularında gördüğü rüyalar, kocaman bir adam olunca dahi devam eder. Çocukken kendini bir deniz kenarında otururken gören çocuk, büyüdükçe rüyalarındaki çocuğu da büyür. Ablası, içinde denizlerin olduğu masallar anlatır ve masalların etkisiyle deniz kenarında olduğu rüyalar görür:

“Denizler rüyasına girerek

Rüyasında bir koyda çakıl taşlarının üstünde oturan, kısa pantolonlu bir çocuk görürdü. O çocuğun kendisi olduğunu bilirdi ama, yüzünü hiç göremezdi.”(B.R./R.s.13)

Çocuk rüyasında denize girdiğini görmez, çakılların üstüne oturur. Delikanlı olunca ayağa kalkıp denize doğru yürür. Bir adam olduğun da ise kıyafetlerini çıkarıp hep görüp ulaşamadığı tekneye doğru yüzer:

“Ayakları ıslandı bileklerinden dizlerine dek çıktı su, sonra beline yükseldi. Yüzme bilmeyen adam kendini denizin çekimine bırakıp tekneye doğru kulaç atmaya başladı. Korkmamıştı,çığlık atmamıştı,uyanmamıştı. Tekneye doğru yüzüyordu.”
(B.R./R.s.16)

Çocukken kenarında durduğu hayatın içine girmiştir yavaş yavaş ve artık ondan korkmaz. Çocukluk bitmiş ve haytı yaşamaya başlamıştır. Artık bir yetişkindir.

“Ablam” ve “Solgun” adlı öykülerde de yine “Rüya” adlı öykünün kahraman anlatıcısı olan çocuğu görürüz. “Ablam” adlı öyküde yine bir çocuktur ve ablasının aşkını, evde yaşadığı baskıları anlatır. “Solgun”da ise kahraman, kocaman bir adam olmuş ve yıllar sonra yaşadığı kasabaya ilk defa gelmiştir.

“Ablam” adlı öyküde anlatıcı ablasını çok sever,onun sevdiği genci kıskanan bir çocuktur. Çocuk olduğu halde ablasını en iyi anlayan, abisi ve babasının ablasına yaptıklarına çok kızar.

“O Kadın Fatma Girik Değil” de alkolik olduğu için tedavi görmüş içmemesi gereken bir adam vardır. Kahraman anlatıcı rolündeki adam eşinin yoğun denetimi nedeniyle çok sıkılmıştır. Eşinin yapmacık tavırları, içki içmemesi onu gerginleştirmiştir.

Adının Sefil olduğunu öğrendiğimiz adam açılan bir fırsat kapısıyla dışarı çıkmanın yolunu bulur ve kendini tekrar içkiye verir. Karga Vahit de aynı öyküde bohem tiplerden biridir.Vahit bir karga avcısı iken yaralı bir karganın bakışlarıyla karşılaşır ve yavaş yavaş bir kargaya benzemeye başlar.

“Çiçekler” deki yazar kendisini tanıyan biridir.Tanınmış bir yazardır, ama kalabalıklar karşısında konuşmayı sevmez. “Başkasının Rüyalari” ve “Öykü Şöyle Başlıyor” adlı öykülerdeki kahraman anlatıcı da bir yazardır. Gözlemleyen, düşünen, hisseden bir yazardır.

Öykülerdeki kahramanlar genellikle kendi beninin farkında, yaşadığı hayattan sıkılmış, kaçma meyli taşıyan tiplerdir. Kahramanların çoğu mutsuz ve bedbindir.

4.2.1.2) İhtiraslı ve Dejenere Tipler

“Çalınamayan Gün” de Ağabey ihtiraslı tiplere örnek teşkil eder. Bu tip öykülerde fazla karşımıza çıkmaz:

“Ağabeyin, kafasının içi bilgisayara dönmüş bir borsa kurdu, boş zamanlarında yalnızca geçirmesini biliyor.” (P.G./Ç.G. s.89)

Ağabey annesinin duygularını önemsemeyen, her şeye maddiyatçı bir gözle bakan, maneviyatını yitirmiş bir adamdır. Kardeşi tarafından da eleştirilir.

“Patika” da Nusret dejenere, boş bir insan olarak karşımıza çıkar. Mesleki hayatı boş boş oturmakla geçen Nusret, vaktini de hobi olarak gördüğü boş işlerle geçirir. O görüntüsüyle dahi itici bir tiptir. Zafer, kendisini dinleyecek birini aradığı için onunla konuşur:

“İnsana bomboş bakan bir Nusret, bu surat, gözleri toplu iğne başı gibi küçücük gösteren korkunç gözlükler, ağzının içine dolan, sürekli harmanlanmış izlenimi veren, kalın kıl uçlarında mutlaka bir iki tükürük damlacığı bulunan darma duman bıyıklar, gülmek için hiçbir neden aramayan, kimi kez insanı şaşırtacak konulara boğulurcasına

kahkahalarla karşılık veren, bunu yaparken de karşısındakinin yüzünü gözünü tükürük tanecikleriyle bezeyen bir ağız.” (T.S/P.s.27)

Nusret, hayatı rasgele yaşayan, fiziki görünüşüyle de amaçsız hayatını yansıtan bir tip olarak karşımıza çıkıyor. İnsanları etrafına toplayıp boş boş konuşup onları etkilemek isteyen, hayatı ciddiye almadan yaşayan, karısı tarafından da değer verilmeyen iki çocuk babası bir adam.Nusret bu şekilde amaçsızca yaşar ve bu amaçsızlığının da farkındadır.

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde Macit,arkadaşını kandıran başkalarının sırtından geçinen, palavracı, içkici bir tipdir. Kemal, Macit’i şeytana benzetir. Onun hakkındaki gerçeği’de öğrenince başlangıçta nasıl anlamadığına şaşırır. Yine aynı öyküde birahane sohbetlerine kulak misafiri olan bir gurup adamı da dejenere tiplere dahil edebiliriz.

“Sokak” adlı öyküdeki otomobildeki iki genci dejenere olmuş tipler sınıfına dahil edebiliriz. Onlar çevresine saygısı olmayan hatta çevresinin farkında olmayan saygısız insanlardır. Otomobillerine binip etraflarını dinledikleri gürültülü müzik, aracı kullanırken çıkardıkları toz ve sesle rahatsız ederler.

Necati, “Temmuz Suçlu” da sadece güzel olduğu için Gülşen adlı nişanlısı ile beraberdir. İhtiraslı bir tip olarak karşımıza çıkan Necati daha sonra “Önlem” adlı öyküde idealist bir tip oluverir.

“WLO Üyesi”nde kahraman anlatıcının penceresinin önünde geçen cenazeyi taşıyan dört kişi ve imam dejenere tiplere örnektir. Ölüye bile saygı duymayan dua okurken bile sahtekarlık yapan insanlardır:

“Kara cübbesi ıslanmış imamın kaşları çatık ve bu aksilikten hoşlanmadığını belli eden bir biçimde somurtuyor. Mesleğinin bu anını sevmediği belli. Günahını almayayım ama dua mırıldanmadığı gün gübü ortada.” (U.N.D.WÜ.s.111)

Tabutu taşıyan adamlardan biri topaldır.Çünkü hayat yolunda gitmiyordur.Çoğu değer yitirildiği için ancak aksak adımlarla ilerliyor hayat.

“İşte Bu” adlı öyküde, Dead bard’a etrafındaki üniversiteli kızları kandırmak için entel görünen kır saçlı erkekler vardır. İki yüzlülük yapıp kendilerini farklı göstermeye çalışırlar.

“Müjark”ta gemicilerin eğlenmek için gittiği bar kokuşmuşluğun merkezidir. buradaki insanları da dejenere tipler dahil edebiliriz:

“Çocuk yaştaki orospularla gencecik ibneler aşıklar gibi atışarak, masaların üzerine çıkıp göbek atarak, gerdan kırarak öyle bir tantana yapmışlar ki, böyle bir şamatayı başka yerde bulmak mümkün değilmiş.” (D.D.B./M.s.98)

Episto ve birkaç arkadaşı bunları izlemekten zevk alan kimselerdir. Episto kahraman anlatıcı tarafından sevilmez. Değerler olmayan, tuhaf biridir.

“Özel Yaşam Hırsızları”nda mesai arkadaşının karısıyla ilişkisi olan adam da dejeneredir. Ancak adamın derinliği verilmez. Yalnız yaşayan bir adamdır ve yaptığı şeylerin yanlış olduğunun farkındadır aslında.

Öykülerde dejenere tipler daha çok kent hayatına sinmiş kimselerdir. Yaşanan hızlı değişim kimliksizleşmeyi ve dejenerasyonu ortaya çıkarmıştır. İhtiras ise maneviyatın yitirilmesinin bir sonucudur.

4.2.1.3. Maceraperest Tipler

Maceraperest tipler daha çok kasabada geçen hikayelerde rastladığımız tiplerdir. Hayata renk katmak için farklı kişiliklerin peşine düşme, bisikletle yolculuğu çıkma gibi değişik yollar denenir.

“Gezintiler” adlı öyküde inzivaya çekilmiş bir derviş hayatı süren ancak geçmiş maceralarla dolu bir ‘abi ‘ den bahsedilir. Öykülerin bir çoğunda karşımıza çıkan “filo” adlı arkadaş gurubunun üyelerinden biridir öykülerinde bir hayatın ayrı ayrı dönemlerinden kesitler sunan yazar gençlik dönemlerini konu alan öykülerde filodan bahseder. Bu öyküde ise artık o delikanlı çağlar bitmiş evlenme yaşına gelmiş ve hayatında büyük değişiklikler yapan ağabeyle karşılaşırız. Ancak O, bir bunalım içindedir. Bazen dünyadan elini eteğini çekmiş bir derviş bazen de bir serseri olur.

Aslında kahramanın seçtiği iki yol da sıradan bir hayat değildir. Belki bu durumu gerçeklerden kaçış belki sıradanlaşmadan kaçış olarak değerlendirebiliriz:

“Sıkılğan içe dönük biriydi gönlü hep kuru kaldı. Toplum dışı kalmış insanlara ilgi duyardı o da öyleydi.” (T.S./G.s.134)

Etrafına komik öyküler anlatan (kafası iyiyken) alkol, esrar kullanan bir gençken, şimdi namaz kılan; çatal kaşık kullanmayı günah sayan, kocaman bir sakalı olan, kimseye görünmeyen bir yobazdır. O sıradan olmaya karşı çıkmaktadır. Aslında

öykünün sonunda Rıza bu duruma son verir ve tekrar içki içer. Rıza, kına- gece adlı öyküdeki iyi içici Rıza'dır. Rıza'nın hep arkadaşlarına anlattığı bir öykü vardır: kendisinin ve arkadaşlarının keçi olması ve kasap Saffetin onları kovalaması. Bu rüyadan da anlayabileceğimiz gibi o sıradan olmaya, bir koyun gibi bir keçi gibi sonunun insanlar tarafından belirlenmesine karşı çıkar.

Rıza'nın öyküde adı geçen arkadaşları sihirbaz Habib ve koyuncu Salih'i de buraya dahil edebiliriz.

“Sokak” ta kahraman sokaklarda, yollarda, köylerde dolaşıp macera arayan biridir. Kentin uç kısımlarında gezen uç bir adam olarak nitelendirir kendini:

“İlçenin kuzey ucu yoksul bir mahallenin bakımsız, uç bir sokağı. İlçe köy arası bir görünüm, diye düşündü. Bilgece bir büyülenme. Uç bir adam yada uçlarda gezindiğini sanan bir adam uç bir sokakta!” (T.S/S.s.164)

Öyküde kahramanın ne aradığı belirtilmez; ancak sokakta yaşanan basit, düşündürücü bir olayla aradığını bulmuş olur. Yaşlı bir adamın dünyaya kayıtsızlığı ve iki gencin hayata olan saygısızlığı adamın bulduğu şeydir.

“Perişanız Gecenin Karanlığı”ndanın I. bölümü olan Brut adlı bölümde Raci ve anlatıcısı kahraman birer maceraperesttir. Brut lancaster adlı eski bir oyuncuyu görmek için bir dağ köyüne doğru yola çıkarlar. Hayatın monotonluğunu bozmak ya da hayatı tek düze olmayan birini görmek için yollara düşüşün öyküsüdür.

Raci ile kahraman anlatıcıyı bir macera peşinde gördüğümüz bir diğer öyküde “Kuzu”dur. “Kuzu” diye nitelendirilen kuzu gibi sessiz bir adamın peşindedirler. Onlar sıkıcı olan hayatta farklı olanın peşine düşmüşlerdir:

“Oysa Raci, beni dik çizgilere çekiyor; uç tipler, şaşırtıcı yaşam öyküleri, düş ürünü saçmalıklar.” (U.Z.D./E.s.16)

Raci ve kahraman anlatıcı Ercü adlı öyküde de yine sıra dışı biri olan Ercü'yü ararlar. Ercü tanımaya değer biridir ve Raci ile kahraman anlatıcı onu görmeye karar vermişlerdir. Bu öyküde Raci'nin maceraperestliği şu şekilde ortaya konulur. Hayatı pek ciddiye almaz, serserice bir hayat yaşar.

“Yosun Tuttu Gözlerim” deki Doni Ramazan bir gemiyle uzaklara (Kazablanka, Kop, Kalahari Çölü) gitmeyi maceralar yaşamayı ister. Ancak yolculuğa çıktığı gemi ona kendi hayatının güzelliğini hissettirir. Arkadaşları olmadan hiçbir yerin güzel olmayacağını düşünür.

“Gireceğimiz ilk liman kenti Kazablanka, diye düşünüyor (Harita yağmurluğunun cebinde ama yağmurluğu nerede) işte orada gemiden kaçacak ! Dördümüz (hatta beşimiz) olmayınca bu gitmek de gitmek değil.”
(U.N.D./Y.Z.G.s.133)

Yola çıkan Doni günlerce gemide yolculuk eder ve sonunda bindiği limanda gemiden indirirler. Bu onun için çok iyi bir ders olmuştur.

Raci ile kahraman anlatıcıyı “Cemse Ölüyor” adlı öyküde de yine bir macera peşinde görüyoruz. Ancak bu kez Cemse’nin istedikleri Raci’ye ağır gelir ve ordan adeta kaçar.

“Amca İhsanın Tarlaları” adlı öyküde kahraman anlatıcı ektiği tarlaları unutan, kaybeden yada birine kaptıran Amca İhsanın sorununa çözüm bulmaya çalışır. Bu çözüm arayışı insanları tahlil etme, gizli yanlarını ortaya çıkarma merakından kaynaklanır.

“İşte Bu” adlı öyküde kahraman anlatıcı insanların öykülerini merak eden, araştıran, sürekli insanları anlamaya, çözümlemeye çalışan bir tip olarak karşımıza çıkar. Hayal gücü o kadar geniştir ki insanların hayat öykülerini kafasından yazar.

“Parakete”de kahraman anlatıcı, Hasan, İdris, Selçuk ve Faruk göl kıyısına balık avlamaya gitmiş maceraperest tiplerdir. Geceyi şarap içerek göl kıyısında geçirirler. Sabah gün doğarken ağlardan yada yaygından topladıkları balıkların ağız yapmayı planlarlar Hasan bu kahramanlar içinde farklıdır. O bir Bulgar göçmenidir ve kahraman anlatıcı tarafından ağız özelliklerine sık sık dikkat çekilir. İdris de öyküde iflas etmiş, kırk yaşından sonra işçilik yapan, içkiye tövbeli bir adam olarak karşımıza çıkar. Selçuk bazı özellikleriyle arkadaşlarının tepkisini toplar; ama onu anlamaya çalışırlar. Hasan öyküde şöyle tanıtılır:

“Sövgü ama özellikle geçmişe yönelik sövgü günlük yaşamı bir parçası olmuş; Şaşkınlık, beğeni, övgü yada beklenmedik bir gelişme karşısında Hasanın tepkisi bu; aşığılama gibi bir amacı yok “ (D.D.B.P/P.s.65)

Hasanda diğerlerinden farklıdır. Bir Bulgar göçmeni olan Hasan, sürekli geçmişe sövgüler yağdırır. Çünkü o geçmişte yaşananlardan belki yurdunu terk edişinden dolayı rahatsızdır, mutsuzdur.

“Özel Yaşam Hırsızları” öyküsünde insanların özel yaşantısına merak salan, sürekli insanları inceleyen özel yaşamlarını didik didik olan birkaç kişilik bir grup vardır kendilerine “özel yaşam hırsızları” derler çünkü evlere sessizce girip insanların

neler yaptığını incelerler. Bu merak onlar için bir hastalık boyutuna ulaşmıştır. Bir şeyleri araştırmadan yaşayamazlar.

“Yaptığımız bir tür hırsızlık ama kötü bir amacımız yok. Tuhaf bir merak, hepsi o. İlgimizi çeken birinin özel yaşamını, kimselerin bilmediği gizlerini, aklından geçenleri duygularını öğrenmek istiyoruz. Belki ruh röntgenleyicisiyiz demek daha doğrusu.” (G.A./Ö.Y.H.,s82)

Özel yaşam hırsızlarının kaç kişi olduğu belirtilmemiştir, dört yada beş kişi olduklarını tahmin edebiliriz. Bunlardan biri ses uzmanı olan kahraman anlatıcıdır. Diğerleri hakkında bilgi verilmez. İlgilerini çeken kadını takip ederler ve kadının yasak aşkını bu aşkı kiminle yaşadığını çözerler.

4.2.1.4.Delikanlı Tipler

Genellikle kasaba çevresinde geçen öykülerde delikanlı diye nitelendirilen tipler yaratılmıştır. İçkiye dayanıklı, sözünde duran , herkesin sayıp sevdiği, ancak genellikle eşlerini içki içerek üzen tipler olarak karşımıza çıkarlar. Taşranın geleneksel tipleridir onlar ve öykülerde de yozlaşmaya karşı durmaları, öz değerlerimize sahip çıkmaları ve doğanın tahrip edilmesine kızmaları nedeniyle övgüyle bahsedilen tiplerdir. “Serpme” adlı öyküde Ramiz , “Topal’ın Meyhanesi”nde Hamit, “Kına-Gece”sinde Rıza ve öyküde ismi geçen birçok kahraman delikanlı tipler sınıfına girer.

“Rızasız düğün olmazdı, olsa da on para etmezdi. Her düğüne gitmez, kendini bilmez adamlarla, içkiye yeni başlamış delikanlıların bulunduğu ortamlarda ağzına içki bulaştırmazdı.” (T.S/K.G.s124)

Öyküde belirlenmiş delikanlılık kuralları vardır ve delikanlılar arasında bir ast üst ilişkisinden bahsedilir. Delikanlı diye adlandırdığımız kişiler, katıldıkları topluluğa onur verir. Adı geçen öyküde İzzet de yıllarca yolunu beklediği ancak kavuşamadığı aşkı için içen tiplerden biridir. Sevgisi için yaşayan bir delikanlıdır.

“Cemse Ölüyor” adlı öyküde Cemse Yaşar delikanlı tiplerdendir.Değişime karşı çıkan, geleneksel olanı devam ettirmek isteyen bir adamdır.Görünüşüyle yaşantısıyla o yabancılaşmaya, yozlaşmaya karşı çıkar. Auistin marka bir kamyonu olan Cemse,

alıştığı hayatı devam ettiremeyeceğini anlayınca ölümü beklemek üzere evinde inzivaya çekilmiştir:

“Üzerinde çizgili pijamaları var. Dizlerinin üstüne kadar battaniye örtülmüş. Kısacık kesilmiş saçları ve yer yer (özellikle şakaklarının çevresinde ve ensesinde)bembeyez. Yüzü kemikli elleri iri, kalın ve ürkütücü kaşlarının altındaki gözleri ise iyice derinlere kaçmış. Sabırla inatla ölümü bekleyen görünüşü var. Tıraşsız yüzünü diken gibi beyaz kıllar kaplamış.” (U.N.D/G.Ö,s.45)

Cemse Yaşar çekilmiş olduğu köşede sıkılmış olmalı ki kendisi gibi delikanlı olan, yani değerlerine sahip çıkan insanları toplayıp son bir alem yapmak ister. Her şey eskisi gibi olmalıdır. Bu nedenle Cemse'nin davete çağırılacaklar listesindeki insanlarda, oraya giderken kullanılacak araçlar da, gidilecek yer de eskisi gibi olmalı, ona göre seçilmelidir:

“Cemse'nin Ölümüne tanık olacakların listesi hazırlanırken yaş, kıdem, hizmet, sevgi bağları, içkiye dayanıklılık, hırtlık, hovardalık, kavgacılık, babalık ya da alfabetik hazırlanmamış olup yalnızca hatırlama sırasına göre yazılmıştır.”(U.N.D./C.Ö.s.47)

Aslında burada sıralanan özellikler Cemse'nin da taşıdığı özelliklerdir. Çünkü seçtiği kimseler diğer öykülerden de tanıdığımız bu özelliklerin en az birine sahip kimselerdir. O geleneksel olana sahip çıkar. Yıkıntı Seyfi, Bozoko Sabit, Katana Muharrem, Demokor, Terzi Muharrem, Kahveci Yakup, Doni Ramazan, Alibo...

“Eyüp” adlı öyküde Kasımpaşalı İbo, Deli Rıza yine delikanlı tipler olarak karşımıza çıkar. İbo daha sonraki öykülerde de adı geçen eski bir ayakkabıcısıdır. Şimdi ise bir denizci olmuştur. Sözü'nün eri, iyi içen bir tiptir.

Aslangöz'ü hem “Aslangöz” adlı öyküde hem de “Cezam Bitiyor Ceza” adlı öyküde görüyoruz. “Aslangöz” adlı öyküde pek derinliği verilmeyen, genellikle fiziksel özellikleri sıralanan bir kahramandır. “Cezam Bitiyor Ceza” da genellikle delikanlı olarak nitelendirilen tipler arasındadır:

“Benim büyük amcam var ya, diyorum.

Ama, kimi de, “İşte orada duracan” anlamında ileri doğru uzatıyor, büyük adamdı. Her şeyden önce sanatçıydı. O, insanın içine işleyen sesiyle bir şarkı söylerdi(arada Mevlüt okurdu arada Kur'an) benim diyen şarkıcıya taş çıkartırdı. Konuşmayı sevmezdi. Konuşuncada iyi konuşurdu. Derin adamdı. Ama pis içerdi. Kimseye zararı yoktu ha, yanlış anlama kendiyeydi.” (B.B.S.K/C.B.C.s.28)

Aslangöz, hayatın bir ceza olduğunu düşünen daha küçük yaşta yüzünün bir bölümünün elinden alınmasıyla hayatı da elinden alınan zavallı ama delikanlı bir tiptir. “Cezam Bitiyor Ceza”, da Aslangöz’ün arkadaşı iyi içicilerden olan Ceza da yine bu gruba dahil edilebilecek bir tiptir. Düşünceli bir adamdır. Aslangöz gibi cezasının yani hayatının bir gün bitmesini bekler:

“Ablam” adlı öyküde ağabey delikanlı rolündedir. Kız kardeşinin namus bekçiliğini yapan, bunu gerekirse onu döverek yerine getiren ağabeyin derinliği pek verilmez. Delikanlı tipler dar çevrede tanınmış kimselerdir.

4.2.1.5.Serseri Tipler

Geçim kaygısı gütmeyen, zevk aldığı işlerle vaktini geçiren kimselerdir. Canları nasıl isterse öyle yaşarlar. Alibo da serseri tiplerden biridir. Canı istediğinde çalışır istemediğinde çalışmaz. İşi ise içki içmek, kuş avlamak ve kuş yetiştirmektir. Sonbahar mevsimi gelmiştir ve kış mevsiminin gelmesinden korkmaktadır. Elli yaşlarındadır ve ellinci kış gelmektedir:

“Alibo da, bir dikiş tutturamamışlardan. Herkes ona tembel diyor ya , Alibo aldırıyor : “Benimki tembellik değil be ağam; kulağım hep can sesinde. Bakıyorum ki, canım bugün çalışmak istemiyor, hemen dilmiyorum o sesi. Kazık mı kakıcaz bu dünyaya... Diyelim canım şarap istiyor kırmıyorum canım sesini, açıyorum şişeyi...” (P.G./B.Y.,s.58)

Hayatını gönlüne göre yaşayan, geçim derdi gibi kaygıları olmayan bir adamdır. “Bıldırcın Yağmurları”ndaki kahraman olan Alibo birçok öyküde karşımıza çıkar. Her öyküde hayatının farklı bir dönemine değinilen Alibo, “Bıldırcın Yağmurları”nda delirdiğinin ip uçlarını verir ve “Alibo Dev” de akıl hastanesine yatırılır. “Sen hiç damla damla deliren adam gördün mü?”(P.G./B.Y.,s61) diye sorar çocukluk arkadaşına. “Alibo Dev” de kuşlara o kadar takmıştır ki hayata karşı savaş açmıştır. Kediler, avcı kuşlar, çocuklar hep düşmanıdır onun:

“Derelerde” de iki yaşlı kahraman karşımıza çıkar : Samet ve Enver. “Enver’in öğrettikleri ; çok küçük şeylerden keyif alınabileceği , önemliymiş gibi

bilinen şeylerin aslında önemsiz olduğu , önemsizmiş gibi görünenlerin ise çok önemli olduğu; derelerin, balığın ve şarabın yaşlanmayı geciktirdiği .”(P.G/D.s.67)

Ancak onlar yaşlarına inat serseri bir hayat sürmektedirler . Enver , yaşlı bir arzuhalcidir ; ama iki yaşlı delikanlı yaşlanmayı kabul etmezler. Eski günleri özlerler. Her şey değişmiştir. Dereler kirlenmiş, balık avlamanın bile tadı kalmamıştır.

“Serpme” de bir grup ‘haytanın’ dere kenarındaki sefası anlatılır . Ne iş güç ne çoluk çocuk umurlarında değildir :

“Şarap şişesini alıp başına dikerek dolu dolu içiyor Remzi. İşini yarım bırakmış ... Zaten doğru dürüst çalışmıyor dükkan ... Birde kalkıp o kapıyor ... Esnaf adama yakıştır mı ?... Eski arkadaş meski arkadaş , ama hiç birinin doğru dürüst bir işi yok ki , hep hayta ... Bakkala borç kasaba borç ...fırına borç ...içiyor Remzi .”(T.S/S.s.114)

İşi gücü takmayan, ailesini ihmal eden kimselerdir. Balık avlayıp içki içmek en büyük zevkleridir. Birbirlerinin zayıf noktasını bildikleri için sürekli birbirlerini sürüklerler.

“Yosun Tuttu Gözlerim” de Alibo (Halil İbrahim), Doni Ramazan, Eko(Ekrem) ve kahraman anlatıcı serseri tipler olarak karşımıza çıkar. İçki içip, esrar içip gece yaralarına kadar parklarda, sokaklarda dolaşan tiplerdir Alibo, öğretmenine aşık hayatı umursamayan çalıştığı bir işi olmayan, liseyi zor bitirmiş bir gençtir:

“Alibo’nun ise hiç bir şey umurunda değildi; gittiği yere kadar gider, diyordu. Çünkü kör kütük aşıktı. Perihan’ı seviyordu.”(U.N.D./Y.T.G.,s27)

Doni, okuldan atılmış, öğretmenini sorumlu tuttuğu için onu dövmeye kalkmış ve hapse düşmüştür. Sürekli dünya turu hayalleri kurar. Ağabeyi ile birlikte tesisatçılık yapan bir gençtir. Eko, düğümelerde gitar çalar; kahraman anlatıcı ise babasıyla birlikte pazarcılık yapar.

“Anı, Hep Anı”da dört örümcek şov orkestrasını oluşturan Salih, Tuncer, Nuri ve Hakan serseri tiplerdir. Yaptıkları işi gereğince yapmayan içki içip ortalık yerde kusan tiplerdir. Bir babanın heyecanını saçma bulan, düğünlerin cenazeden farkı olmadığını söyleyen, her şeyle herkesle yani hayatla dalga geçen tiplerdir.

“Amca İlhan’ın Tarlaları” ve “Kanaryadaki Kafes” adlı öykülerde ortak kahraman olan Amca İhsan ve Vız esrar içerler. Vız tam bir otlakçıdır bu nedenle Ona Vız derler . Birahanelerde meyhanelerde başkalarının masalarına konan bir sinek gibidir.

Amca İhsan, kötü bir çocukluktan sonra hayata göz kapaklarını aralayarak bakmaya başlayan, gözlerinin rengini unuttuğu gibi hayatın da rengini unutan bir esrar içicisi ve yetiştiricisidir.

“Dört Duvar Beş Pencere”de Tahsin, Ağır Abi , Hakkı Baba, Kirpi Selim hayatta hiçbir amacı olmayan, sadece içki parası kazanmak için yaşayan insanlardır. Tahsin bir kızı sever, ancak ona ulaşmak için bile uğraşmaz. Tahsin, Hacı Babası tarafından içki içtiği, çalışmadığı için sürekli eleştirilir.

“Ne derdi varmış! Rezil olmuş olacağı kadar. İçki onda ,serserilik onda...Kimselerin yüzüne bakamaz oldum.”(D.D.B.P./D.D.B.P.s.22)

Tahsin özellikle bir kıza aşık olduktan sonra değişir. Zaten çalışmayan, içki içen bir adamken aşk onu bir de dalgınlıştırır. Bu dalgınlık sevdiği kızın evleneceği adamı bıçaklamasıyla devam eder. Hapishaneden çıkan Tahsin aslında ölmüştür ve açtığı meyhane onun tabutu olmuştur.

“Kopuk Uçurtmalar” da içki esrar gibi kötü huyları olan bir grup arkadaşım dere kenarında yaptığı içki alemini anlatılır. Bir kaportacıda çalışan Selo müşterinin arabasını ustasını yokluğundan yaralanarak almış ve arkadaşlarını toplamış dere kenarına gitmeye karar vermişlerdir. Arkadaşları, Ceset, Aygır, Pazarcı Zeynel ve üç müzisyendir.

Öyküde Selo , “Pazar Güneşi” adlı öykü kitabında yer alan “Selo’nun Kuşları”nın kahramanı Sarı’dır. Getir götür işlerine baktığı kaportacı dükkanının kalfası olmuştur.

Aygır, boynu kısa, ensesi kıllı, biri olarak tasvir edilir pek tanıtılmaz. Ceset, esrar kullandığı için bir cesete benzeyen içki içen bir babadır. Birinci bölümde Ceset’in ceset gibi olduğu vurgulanırken; üçüncü bölümde evinde otuz beş yaşında bir kadın ve on dört on beş yaşlarında bir kız çocuğu tarafından karşılandığı belirtilir.

“Bir Masanın Eksik Tarihi” adlı öyküde iki aşığı sürekli izleyen “serseri” diye nitelendirilen ve öykünün ikinci bölümünün anlatıcısı olan bir adam vardır. Adamın pek derinliği verilmez, sadece gözlemleri aktarılır. Adam işi olmayan cafe-barın karşısında durup bir filmi izler gibi cafe-barı izleyen ve öykünün kahramanlarını takip eden bir adamdır.

“Öğlen sefaları”nda sipsi çalan çingene, öykünün kahraman anlatıcısı ve arkadaş grubu tarafından serseri olarak nitelendirilir. Sipsici çingene etrafını görmeyen, sürekli içkili dolaşan ve her zaman gördüğü insanları bile zor tanıyan bir adamdır.

“Adı Yok” ta Rıfat, İlhan, Çakal, Uğur ve Necmettin serserice hayat süren bir grup arkadaşdır. Bira içer çevrelerindeki insanlara benzeme korkusuyla onlara küfürler ederler. Ve hep yaşadıkları bozulmaya başlayan kasabadan kurtulmak isterler. Öykü bu arkadaş grubundan İlhan’ın mezarlıktaki defin işlemi ile başlar. Rıfat’ın hissettiği acıyı, geçmişi duyduğu özlemi anlatmasıyla devam eder. Arkadaşların her biri, kendisi de dahil olmak üzere, farklı yollar çizmişlerdir. Necmettin çok eleştirdiği babasının işini devam ettirir. Rıfat da öyle. Uğur Ankara’ya yerleşmiştir. Çakal (Nazmi) hapse düşmüştür. İlhan ise mutsuz bir hayattan sonra ölmüştür.

“Ablam” da Nam Kadir çok yakışıklı bir gençtir. Kırmızı motosikletine binip kızlara hava atan zengin çocuğu bir züppedir.

“İtin biriydi o, esrarkeşti. Babasından Kalanı satıp savurdu. İstanbul’a gitti, ama ne olduğunu bilen yok.” (B.R/S.s.36)

Nam Kadir işsiz güçsüz, esrarkeş bir genç olması nedeniyle Müşerref’in ailesi tarafından sevilmeyen ve serseri diye nitelendirilen bir tiptir. Bu durumu sevdiğine kavuşmayan Müşerref’in hayatını mahvetmiştir.

Birçok öyküde karşımıza çıkan Filo üyeleri gençlerden oluşan bir gruptur. Onları da serseri tipler içerisine dahil edebiliriz. Altı kişilerdir. Hayata farklı bakan,delidolu,serseri tiplerdir. Birçok öykünün ortak kahramanıdır.

Filo üyelerinden olan “Ercü” Raci ve kahraman anlatıcı tarafından tanınmaya değer,farklı bir insan olarak nitelendirilir:

“Yani kimilerine göre bir baltaya sap olmamış, kopuğun, esrarkeşin biri,kimilerine göre harcanmış üstün bir yetenek, kimilerine göre içki mezesi bir şarlatan, kimilerine göreyse son peygamber.”(U.N.D./E.s.15)

Filo üyeleri altı kişidir. Sonunda iki kişi kalmışlardır. Koyuncu Salih ile Çelik Oran(Orhan) ölmüştür. Topal, hapse girmiştir.Rıza’nın nerede olduğunu bilinmez. Yalnızca Palaska ile Ercü kalmıştır.

“Gezintiler” adlı öyküde Filo üyelerinden Rıza’nın yaşadığı değişim ve geçmişte yaşadığı maceralar anlatılır.

“Ercü” adlı öyküde ise Filo üyelerinin “ot”işi ile uğraştığını ve kaza olunca kaza yerinde polis ve jandarma gelmeden, soygunculuk yaptıklarını öğreniyoruz. Ercü, “Ormanın İçlerine Doğru” adlı öyküde de adı geçen bir kahramandır. Ormana kaçan kahraman anlatıcımız Ercü’nün taktiği olan” vitesten atmayı” (U.N.D./O.İ.D.,s.659 benimsemiştir.

Öykülerdeki serseri tipler birçok öyküde ortak kahraman olarak kullanılmış kimselerdir. Hayatı pek umursamayan kimselerdir.

4.2.1.6.Korkak Tipler

“Soğuma Günleri” adlı öyküde iki korkak kahramanla karşılaşırız. Asıl kahraman korkularını başkasının gözlerinde görmüştür. Bir çay bahçesinde gördüğü adamın gözlerinde korkuyu görmüş ve neden korktuğunu merak etmiştir.

“Aysun, kalkalım artık” dediğinde ben hala o adama bakıyor, korkularının gizine varmak için önüne geçilmez bir istek duyuyorum.” (T.S./S.G.s.71)

Kahramanımız parkta gördüğü bu adamı bir kez daha görür neden korktuğunu öğrenir. Bu öğrenme adeta telepatik bir şekilde olur. Korkan adamla uzaktan uzağa konuşur. Adamın gözlerinde gördüğü korkunu aslında kendi içinde de olan korkular olduğunu fark eder.

“Ne iş olsa yaparım sav sözü bir avuntu değil artık; işsizliğin hangi boyutlara vardığını günü gününe izliyorum. Yalnız bu kadarla kalsa iyi, kitaplarımdan da korkuyorum, okuduğum gazeteden de... Ev sahibimden korktuğum kadar, oturduğumuz kaçak inşaat sitesindeki (çok katlı konutlar bunlar) küçük dairenin duvarında beliren hep büyüyormuş gibi gelen çatlaktan da korkuyorum...”

Sonra insanları, hayvanları, evleri, ağaçları yakıp kavuran damla damla eriten düşünülemez bir ısı. Bir kaos Nükleer savaş! Atom başlıklı füzeler. NBC...”(T.S./S.G.s176)

Bu korkular aslında kahramanımızın korkularıdır. Hayatın nereye gittiğini bilmeyen insanların, ortak korkularıdır. Hep bir uçurumun kenarında dolaştığı hissine kapılır kahramanımız. Aslında çağımız insanının ortak problemini dile getirmektedir. Burada yazar dünyayla, gelecekle ilgili endişelerini anlatmaya çalışmıştır. Bu korku öyküde soğuma olarak nitelendirilir. Korku psikolojik bir durum olmaktan çıkmış artık kahramanın fizyolojisini de etkilemiştir.

“Gemiler de Ağlarmış”da Hurşit denizde çalışmak istemeyen, denizden korkan; ancak çaresizlikle denizci olarak bir gemide çalışmaya başlayan bir adamdır. Öyküde Hurşit’in ölüm korkusu bir ölüm paranoyasına dönüşür.

“Sabit bir noktaya dalıp gidiyor, arada derin derin soluklar almaya çalışıyor, arada da gözünün önünde beliren korkunç bir görüntüden kurtulmak istercesine başını iki yana sallıyordu. Dehşete kapıldım, Hurşit ölmeye başlamıştı.”(G.A/G.A.s.30)

Hurşit o kadar ölüm korkusuyla doludur ki denizde iken mutlaka öleceğini düşünür. Çevresindeki insanların onu öldüreceği korkusuna kapılır. Aslında ölüm öykülerde genellikle kurtuluş olarak görülür. Bu öyküde ise değişik bir açıdan değerlendirilmiştir.

Yazar aslında korkan kişilerle bize korkmamız gerekenleri hatırlatmak ister. Dünyanın nereye gittiğini sonumuzun ne olacağını düşündürmeyi amaçlar.

4.2.1.7.Küçük Adam Tipi

Hayatın içinde tutunmaya çalışan dar gelirli insanların anlatıldığı öykülerde küçük adam tipine rastlarız. Derinliği olmayan yaşama telaşına düşmüş kimselerdir. “Tekdüzeliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı” adlı öykünün kahramanı pek derinliği verilmeyen hayatın akışına kendini bırakmış sıradan bir memur tipidir. Öyküde ne duygu ve düşüncelerinden ne de fiziksel görünümünden bahsedilir.

Ercan “Gece” adlı öyküde geçim sıkıntısıyla uğraşan, pek mutlu olmayan hatta dostluk gibi bazı değerlerini bile yitirmeye başlamış bir adam olarak karşımıza çıkıyor.

“Topal’ın Meyhanesi”nde öykünün kahramanı Topal Hamdi de küçük adam tipindedir. Kaderin sillesini yemiş, bacağına yitirmiş bir adamdır. Öncesinde yoksullukla mücadele eden Hamdi’nin mücadele edecek gücü de kalmamıştır. Çaresiz bir hale gelmiştir.

“Kına-gece”deki damat Halil İbrahim de bir küçük adamdır:

“Borç batağının balçıklarına bata çıka kuruyordu yuvasını.Asıktı masıktı suratı , ama onun gecesiydi.çalışır çabalar,öderdi borcunu.”(T.S./K.G.s.125)

Borç harç düğün yapmış, geçim kaygısını düğününde bile içinden atamamıştır. Kendini rahatlatmaya çalışır. Hayat onu zor koşullara alıştırmıştır. Bu borçlarla da başa çıkabileceğini bilir.

“Duman” adlı öyküdeki temizlik işçisini de bu gruba dahil edebiliriz. Boş sokaklarda insanlardan arta kalan her türlü pisliği temizlemekle görevli; yalnızlık, güvensizlik duygularına sahip bir adamdır. Aynı öyküde aç karnına içtiği kalitesiz

içkiyle zehirlenen , köprü altında ölmüş bir başka küçük adam daha vardır. Yoksulluk ve hayatın diğer çileleri onun ölmesine neden olmuştur.

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde Kemal’in birahane de karşılaştığı kendilerini “Horoz” diye nitelendiren Fatih, Fargöz Salih ve diğer çöpçüler. Kıt kanat geçinen, samimi insanlardır. Bir bardak birayla bile çok mutlu olurlar.

Aynı öyküde Cambaz da bu tip insanlardandır. Anlatıcı onun hangi milletten olduğunu bilmediğini yineler. Çünkü bu önemli değildir. Geçim kaygısıyla ölen bir insandır. Her insan aslında bir cambazdır anlatıcıya göre. İnsanlar hangi milletten, hangi meslekten olursa olsun mücadele içindedir. Öyküde anlatıcı bu mesajı verir.

“Ormanın İçlerine Doğru”da öyküde kahraman anlatıcıyı ormana kadar kamyonuyla götüren,yoksullukla mücadele eden Recep de küçük adamdır.

“Zor Pazartesiler” de bir grup pazarcını sıradan bir işgünü anlatılır. Hayattan çok şey beklemeyen küçük şeylerle mutlu olabilen adamlardır.

4.2.1.8.İdealist Tipler

Öykülerde siyasi olaylara girilmeden insanlarımız arasında yaşanan gruplaşma anlatılır. İnsanlar birbirlerinin düşüncesine müdahale eder. Bazıları hapse girmiştir, bazıları da hapse girmemek için bir dizi önlem almıştır.

“Sanrı” adlı öyküde kahramanın ele verdiği arkadaşları idealist tiplerdendir. Öykülerde genellikle idealist tiplerden başkaları bahseder derinlikleri verilmez. Ancak ”Temmuz Suçlu”, ”Önlem”, “Özel Ulak” adlı öykülerde idealist tiplerin yaşadığı zorlu hayat anlatılır.

“Temmuz Suçlu”da da devrin özelliği olarak devrimci idealist tipler vardır. Aslında öyküde bu açıkça belirtilmez. Hastalardır ve temmuz sıcağının etkisiyle bunalmışlardır. Onların asıl kimliğini “Önlem” adlı öyküde öğreniriz. Özellikle Necati bambaşka bir kimlikle karşımıza çıkar. Bu öyküde Necati hasta değildir ama her şeyden korkar bir hale gelmiştir. Hayatı yaşama karşı alınmış önlemlerle doldurmuştur.

“Temmuz Suçlu” ve “Önlem“ adlı öykülerin anlatıcısı olan kahramanda idealist bir tiptir fakat hastadır. Hastalığının ilk belirtileri “Temmuz Suçlu”da verilen kahraman hastalanır ve uzun süre yatakta kalır. “Önlem” adlı öyküde ise iyileşmiş ve önlemlerle dolu bir dünyaya gözlerini açmıştır.

“Özel Ulak” ta “Temmuz Suçlu” ve “Önlem” gibi kahraman anlatıcı tarafından anlatılan bir öyküdür. Bu öyküde alınan önlemlere rağmen hayatı son bulan ya da hayatının son bulmasından korkan idealist bir kahramanın hayatına şahit oluruz.

“Önlem” de Necati toplumun içinde olduğu karmaşadan ve yaşadığı kovalamacadan dolayı korku içinde ve bitkindir.

“Görünüşü benden daha bitkindir. Yüzündeki korkulu anlam hiç eksilmeden , yalnızca dudaklarıyla güldü,onu olduğundan da güçsüz gösteren bir gülüştü bu.” (T.S./Ö.U.s.199)

“Özel Ulak” ta da böyle korku ve endişeyle dolu bir hayat vardır. Öyküde düşünce gerçek iç içedir. Evinde,yatağında uyuyamayan ; yarı uyanık yarı uykulu iken görülen bir düşünce anlatılır. Yine devrimci bir tipin ölmüş bedeninin kapısının önüne bırakılıp gidilmesine karşı duyduğu korku anlatılır.

“Sırtındaki palto benimkinin aynı. Pantolon ve botları da benimkilere benziyor. Birden başım dönüyor. Yerde yatanın yüzü...sıkılan mermilerden paramparça olsa da tanıyorum bu yüzü ; kimlik cüzdanımdaki fotoğrafın aynı .

Birden ıslandığımı duyumsuyorum .

Yağmur üstüme yağıyor.”(T.S./Ö.U.s.199)

Kahraman uyuyamaz, çünkü her an bir şey olacak korkusuyla kulakları dışarıdan gelen sesleri dinlemektedir. Düşünce gerçek arasında ölü bir halde evinin önüne atıldığını görür.

4.2.2 Sosyal Durumlarına Ve Mesleklerine Göre Erkek Kahramanlar

4.2.2.1.İşçiler

Sadece “Tabanca” adlı öyküde bir şantiyede çalışma izni alınmasını bekleyen sıkılmış işçilerin hayatı anlatır. Bunların bazılarının özelliklerine değinirken, hatta ilahi bakış açısıyla Hakkı'nın rüyası dahi okuyucuya aktarılırken bazı işçilerin,sadece ismi belirtilmiştir.

Hakkı işçilerden biridir ve şantiye sorumlusu Mehmet Z.'ye en yakın kişidir. İlker Şefik öyküde ismi geçen diğer kahramanlardır. Öyküde en çok derinliği olan ”Mehmet Z'dir. Sorumluk sahibi, hayatın getireceklerini işaretlerle tahmin etmeye çalışan yalnız, sadece sese ihtiyacı olan bir kahramandır. Sesi yoktur çünkü dağ başında onu anlayacak kimse yoktur. Sesini yitirmiş, bunalmış, yalnız bir adamdır. Öykünün adı

“Tabanca”dır. Bu tabanca şantiyenin çalışma izni olması için şarttır. Aynı zamanda Mehmet Z ‘nin sesidir gücüdür; ancak bir türlü tabanca izni çıkmaz. Bu da bekleyiş içinde olan şantiye çalışanlarını bir bunalıma sürükler.

İşçilerden biri de güvenlik görevlisi olan bekçidir. Bekçi itaatkar ama tembel biridir. Yerel işçi diye nitelendirilen Kadiroğlu Mehmet ise diğer işçilerden daha uysal, daha itaatkardır.

Öyküde Mehmet Z.’nin kaçmak istediği durumlarda takındığı tavır “umursamazlık salınımları” olarak nitelendirilir.

4.2.2.2.Memurlar

Birçok öyküsünde yazar büyük şehirde hayata tutunmaya çalışan memurların tekdüze hayatına değinir. Her gün bir öncekinin aynıdır. İş yeri sıkıcıdır. Evde ise genellikle eşini anlamayan bir kadın vardır. Kimi öykülerde memurların derinliği verilirken kimi öykülerde ise pek bahsedilmez. “İki Ölü Gibi” adlı öyküde yine zor geçinen bu insanların tek eğlencesi ayda yılda bir gidilen “bir tek atma” dır.

“Öğlen Sefaların”da kahraman anlatıcının aralarında bulunduğu bir grup memurun, öğlen arası yaptıkları yoksul içki sofrası anlatılır. Kahramanların derinliği verilmez,sadece gözlemleri anlatılır. Vasfi, Sinan, Feridun ve kahraman anlatıcıdır bu memur grubu.

“Özel Yaşam Hırsızları”nda istediklerini elde edememiş bedbin, yorgun, mutsuz bir adam vardır. Onun mutsuzluğunun kaynağı başarısız geçen memurluk hayatıdır, ancak bu başarısızlık evliliğine de yansımış mutsuz olan eşi de onu yine bir memur olan arkadaşıyla aldatmaya başlamıştır.

“Ardından kocası çıkıyor;dimdik,kendinden emin olmayan yürüyüşüyle,yorgun adımları,elinde çok ağır bir şey taşıyormuş gibi sağ omzunu çökerten çantası . Oysa iş yerinde hiç bir şey yapmadığını (yapamadığını) biliyor”(G.A./Ö.Y.H.s.79)

Memurlar bu şekilde genellikle mutsuz kimselerdir. Genellikle çalışkandırlar. Sadece “Patika”da Nusret ve “Özel Yaşam Hırsızları”nda aldatılan eş çalışmayan, boş oturan kimselerdir.

4.2.2.3Gemiciler

Yazarın belki yaptığı iş nedeniyle öykülerde gemiler ve gemiciler geniş bir yer tutar. Gemiler birer hapisane; gemiciler ise gönüllü birer mahkumdur. Onlar denizin üzerinde, karanlık ve kirli kamaralardan bir esaret hayatı yaşarlar. Bazı öykülerde deniz bu esirlere bir düşman olur ve onları yutar. Bazı öykülerde şakalaşmalarla bir eğlence yeri olur.

“Eyyüp” adlı öyküde Deli Rıza, Eyüp Baba, Kasımpaşalı İbo ve kahraman anlatıcı birer denizcidir. Beraber çalıştıkları gemide de neşeli bir şekilde çalışırlar.

“Kuzeydeki Kum Kosterleri”nde ise denizcilerin fırtınalarda nasıl denize kurban oldukları anlatılır. İdris eski bir denizcidir ve bu öyküde denizde ölen birçok denizciye yer verilir. Deniz bu öyküde dişleri kanlı canavara benzetilen bir kahraman olarak karşımıza çıkar.

“Her Şey Boçka İçin” adlı öyküde gemilerini açığa demirlemiş üç gemicinin içki alemler izler ve İbo ağabeynin maceralarını dinleriz. Bu İbo Abi , “Eyyup” adlı öyküdeki Kasımpaşalı İbo’dur. İbo Abi dışında Eran (Erhan), kahraman anlatıcı diğer kahramanlardır. Bu üç kafadar kasabanın ışıklarına arkalarını dönmüştür. Çünkü kalabalıkları sevmezler. Zaten İbo Abi’nin ayakkabıcılık işini bırakıp denizlere gitmesinin bir sebebi de budur. İçki içip denize işerler çünkü; hayat içine pislenecek kadar değersiz ve bozuluştur.

İbo Abi ‘nin arkadaşlarına geçmiş yaşantısından öyküler anlattığı bir başka öyküde “Suzi’nin Rüzgarı” dır. İbo’nun gemici olduğu günlerdir, ancak geçmişe ayakkabıcılık yaptığı günlere dönmüştür.

“Müjark”ta bir grup gemicinin demirledikleri kasabada gittikleri birahane ve yaşadıkları maceralar anlatılır. Kahramanların kendilerine has özellikleri vardır. Bu öyküde ismi geçen gemiciler;Episto,Hakkı,Erhan,Nihat ve diğerleri.

“Çizgi İçi”nde yine bir gemici kahraman anlatıcı rolündedir. O bir gemide kaptandır ve uzun yolculuklara çıkar. Bu da arkadaşlarıyla arasına mesafe girmesine neden olmuştur.

“Gemiler de Ağlarmış”ta bir geminin ve gemicilerin uzun bir yolculukta yaşadıkları anlatılır. Gemi gemiciler için yüzen bir hapisanedir. Her birinin farklı dünyaları olan gemiciler, gemide yalnız birer insandır ve genellikle bunalımdırlar.

Gemicilerin bazılarının derinliği verilmiş, bazılarının ise sadece ismi geçmiştir. Bunlar; arkıbaşı, İdris, Baha, Muharrem, Hurşit, İbrahim, kahraman anlatıcı, Mustafa, Mahir, Ruhi, Süvari, Fehmi

İbrahim:

“İbrahim de ıkmaş , az konuşur çok içer, kariyla kışla işi yoktur. Kimseyle hırlaştığı dalaştığı görölmemiştir. Sevilir onun derdi ona yeter derler.”(G.A/G.A. s.12)

Baha,insanları iyi tanıyan biridir. İdris,iş bitirici yerine göre davranmayı bilen bir adamdır. Ruhi, arkı başının tanıttığı çok titiz bir adamdır. Mahir ise ruhi’yi deli etmek için uğraşan muzip biridir. Gemi de tıpkı dñya gibi her tñrlñ insanın bulunduğu bir yerdir. Kahraman anlatıcı da gemide sayılıp sevilen; gemiden sıkılmış, yalnız ve mutsuz bir adamdır.

“Gemilerde Ağlarmış”ın kahramanlarından olan arkıbaşı yakaladığı insan suratlı balıkla hayattan kopmuştur. Bu kopuşun devamında gemide yaşananları ve arkıbaşının sonunu “Rñyadaki Rñya” adlı öykñden öğreniyoruz. Gemi motoru sökülererek bir sergi salonuna dönñstürölmñř; arkıbaşı da yakaladığı balığın resimlerini yapan bir ressama.

“Fiyasko”da dört kişilik bir gemi tayfasından bahsedilir. Gemide Eran Kaptan, Hasan, Faruk ve kahraman anlatıcı vardır. Yine demirlemiş bir durumda olan geminin sıkılmış elemanlarıdır. Yine tayfalar kaptanın keyfini beklediklerini dñřünñrlñ. Oysa kaptan fırtına korkusu ile denize aılamaz. Tayfa ise isyan eder ve kaptanı adada bırakarak denize açılırlar.

Eran kaptanı; yaşlı, tecrñbeli ancak içtiği kendi imalatı şaraptan mı yoksa başka bir sebepten mi bilinmez. Huzursuzdur. Rahat uyuyamaz dahi.

Hasan ve kahraman anlatıcı aslında tayfa değildir. Kaptanla ortaklardır. Ancak kaptanın onlara tayfa gibi davranması ve adaya kapanıp kalmaları onları sıkmıştır, bunaltmıştır. Gemide aşcı görevi yapan Faruk ise daha pasiftir. Kaptana bağlı denizden korkan biridir.

4.2.3 Babalar

Öykñlerde geniş yer tuttuğu için ayrı olarak ele aldık. Babalar öykñlerde genellikle derinliği verilmeden bahsedilen, ancak kahramanlar üzerinde etkisi olan kimselerdir. “Selo’nun Kuşları” nda iki tip baba vardır. Biri çocuğuna paralar verip kitap alan onu dñřñnen bir babadır. Diğeri ise Selo’nun ispirotocu babasıdır:

“Babaları, iflah olmaz gözü kanlı bir sarhoş.Ne kazanırsa o zıkkıma yatırıyor.”(P.G./S.K.s19)

Selo'nun babası oğluyla ilgilenmez.Onun sokaklarda kendi başına büyümesinin, küçük yaşlarda çalışmasına neden olmuştur. Selo çalıştığı için okula gitmemiş ve okuma isteği hep içinde ukde olarak kalmıştır.

“Gecenin Ardında Kuyruk “ta iki hatta üç tip babayla karşılaşıyoruz. Bunlardan biri istemediği bir adamla evlenen kızını affetmeyen inatçı baba:

“Değil miki babasını saymamış, rızasını almadan o züppeye varmıştı. Keçi sakallı, gözlüklü, hindi gibi biri, kızı değildi artık Nilgün.”

Yaşlı adam dede olduğu haberini almıştır. Ama kızını affetmemiştir. Diğer baba ise otobüs şoförü olan babadır. O, hapse giren gencecik oğlu için endişelidir:

“Senin de bizim de hayatımız söndü be oğlum...Anan o gün bugündür deli gibi, ne konuşur ne uyur, ne yemek yer. O güzel gözlerin bakılmayacak kadar derinde şimdi. Nasıl uydun onlara... Nasıl? Savcı sekiz yıl istiyormuş. Çocuk daha o be... Ana kuzusu...”(P.G/G.A.Ks44)

Oğlu için eşi için endişelenen bir babadır o. Belki de bu endişeli hali yağmurlu bir gecede kaza yapmasına neden olmuştur. O oğluna harçlık göndermek için gece gündüz çalışır. Öykülerde görüldüğü gibi bazı babalar çocuklarına aldırmadan serseri gibi yaşarken bazıları gece gündüz demeden çalışıyor.

“En Büyük Gözler “ adlı öyküde oğlu sünnet olan ve onun bu güzel gününde mutlu olan bir babaya rastlıyoruz. O çocuğunun erkekliğe adım attığı bu günde oğlu ile gurur duyan bir babadır. Baba oğlunun gözünden okuyucuya anlatılır.

“Bozgun”da erkek kardeşi ile yarışan, çocuklarına mahçup olmak istemeyen, çocukça alışkanlıkları olan bir baba anlatılır. Bayramdır ve kardeşi Apturaman'dan önce kurbanını kesmeye çalışan bir babadır.

“Ormanın İçlerine Doğru”da başka öykülerde de adı geçen, gelenekçilerden biri olarak Cemse'nin listesinde yer alan Austin şoförü yıkıntı Seyfi 'yi baba olarak görüyoruz. Otoriter sert mizaçlı bir babadır.

“Yalnız Uyuyanlar İçin”de oğlundan çok şey bekleyen, onun eğitimine çok önem veren; oğlunun yerine kararalar alan fedakar, yorgun bir baba tipi vardır. Ancak yıllar sonra rüyasında babasını gören oğul, yaşadığı düş kırıklıklarının sebebi olarak babasını görmektedir.

“Kuzeydeki Kum Kosterleri”nde oğlunu denize kum doldurmaya gönderen ve denizin onu yutması ile aklını kaçıran bir baba konu edilmiştir. Çok acı çeken, suçluluk duyan baba sonunda aklını yitirmiştir:

“Beybaba İçin Üzüldüm.

O kurtuldu hiçbir şeyin farkında değil artık.

Kendini mi suçluyordu?

Evet çıldırdığı güne kadar çok çekti.”(Y.U.İ./K.K.K.Ks.71)

Suçluluk duyan baba bu duygudan kurtulmak için kaçmıştır. Artık aklını yitirmiş bir delidir O.

“Aslangöz” adlı öyküde “Kuzeydeki Kum Kosterleri” adlı öyküdeki baba gibi suçluluk duyan bir baba vardır. Çocukken sirke götürdüğü oğlu bir kaza sonucu yüzünün bir bölümünü kaybetmiştir. Bu nedenle baba oğlunun karşısına çıkmaya cesaret edemeyen, çok sinirli ve çok sigara içen bir adamdır:

“Bir gün dedemi , babaannemin diktiği ;ama Aslangöz amcamın kullanmaya ömrünün yetmediği bezlere yüzünü gömmüş ağlarken gördüm. O zaman ,amcamın sol gözünü bir aslan pençesinin almadığını düşündüm.Ama gerçeği hiçbir zaman öğrenemedim.”
(B.B.S.K./A.s.14)

Baba kendini suçlu hissettiği için Aslangöz’ün başına gelenleri kimseye anlatmamıştır. Onun ihtiyaçları ile yakından ilgilenir;ancak kimseye belli etmez.

“Nolya” “adlı öyküdeki Samiabi, kızını kaybetmiş, kızının kendisinden haberdar olmadığı bir babadır. Onu ayakta tutan tek şey kızına duyduğu sevgidir.

“Hoşça Kalın”da yine bir baba vardır.anlatıcı rolünü babanın üstlendiği öyküde ölmek üzere olan baba, oğlunun ıstırabını gözlemleyerek anlatır :

“Oğlum şu anda pencerenin yanında ,bir vazoya konmuş kırmızı karanfilleri düzeltir gibi yaparak oyalanıyor. Ağlamamak için kendini güç tuttuğunu görüyorum .Onun için üzülüyorum. Acı çekmesine dayanamıyorum.”(B.B.S.K./H.K. s.156)

Bu gözlemlere kendi babasını kaybederken hissettiklerini de ekler. Öyküde bir babanın ölüm döşeğinde olsa bile evladını düşündüğü gösterilir.

“Avludaki Tren”de işleri yolunda gitmeyen bir babanın işlerini yoluna koymak için çırpınışları anlatılır. Eve haciz geleceğinden korkar baba. Eşinin bileziklerini satıp, bir inek alır ve eve katkı sağlamaya çalışır.

“Babam sabah erkenden kahveye gider, akşam yemeğe gelirdi. Yemeğini yer yemezde ceketini giyer yine kahveye giderdi.

İşi bozulduğundan beri böyleydi bu.”(D.D.B.P./A.T.s.16)

Fedakar bir babadır yaşanan sıkıntıları çocuklara yansıtmadan, çalışarak atlatmak için elinden geleni yapar.

“Dört Duvar Beş Pencere “de oğlunun durumundan memnun olmayan bir baba vardır.Baba ve oğlunun hayat tarzları birbirine zıttır.Baba zahireci dükkanında sakin bir hayat süren Hacı Amcadır.Oğul ise çalışmayan içki içen,sürekli sıkılan ,aşık bir gençtir.

“Ablam” da baba kızının dışarı çıkmasını, Nam Kadir’i görmesini istemeyen sinirli bir babadır. “Solgun”da kız kardeşi Müşerref’in hayatına koyduğu yasaklarla çekilmez hale getiren ağabeyin çaresiz bir baba olduğunu görüyoruz. Asi kızına söz geçiremeyen baba çökmüştür:

“Yaşlanmış, yıpranmış, bitirimsizliğini yitirmiş, söz geçiremediği kızının karşısında yenilgiyi kabullenmiş bir abi vardı karşımda. Birçok şey gibi O da bitmişti.”(B.R./S.s.30)

Zaman babaların tavrını da değiştirmiştir. Artık kızlar daha asi babalar ise dah pasiftir. Öykülerde babalar genellikle duygularını ifade etmeyen, duygu ve düşüncelerini anne arcılığıyla belirten kimselerdir. Evlatlarla baba arasında bir mesafe vardır.

4.3. Yaşlılar

Yaşlılar genellikle ölümle ve yalnızlıkla birlikte ele alınırlar. Birçok öyküde karşımıza çıkan yaşlı kahramanlar genellikle evladın gözünden anlatılır.Ölümü bekleyen, bulunduğu durumdan memnun olmayan, oğlunun ve gelinin ilgisizliğinden şikayet eden bir babaanne çıkar karşımıza “Pazar Güneşi” adlı öyküde. Hep ağrılarından şikayet eden ve öleceğini söyleyen kadın küçük torununun ölümü ile ağrılarını unutmuştur.

“Ama bir şuracıkta, şu ömür tükettiği -yani bir kenara atıldığı- döşeginde ölüverince çok ağlayacaklardı ardından. Anneciğim...Anneciğim, biz hep numara yaptığımızı sanıyorduk...”(P.G/P.G.s.12)

Kadın ilgi bekleyen, yalnız, sıkılmış ve sevgiye muhtaç zavallı bir kadındır. Genellikle yaşlıların taşıdığı kenara itilmişlik duygusuna sahiptir.

“Anahtarlı hayalet yani Aşide Hanım Teyze, yazarın öykü kahramanları içinde farklı biri olarak karşımıza çıkıyor. Öykünün konusu farklı olduğu gibi yaşlı

kahramanlar arasında sıralayabileceğimiz Aşıdeanım Teyze diğer yaşlılardan farklıdır. Geçmişte mutluluğu arayan, aslında hayatı boyunca mutlu olmamış zavallı bir kadındır.

“Tarbzanı sıkı sıkı kavrayarak iskelete insan derisinden eldiven geçirmişler sanki, kupkuru, damar damar elleri-sürekli durup dinlenerek,bir eli ile dizine dayanıp destek alıyorsa, öbür eli ile de belini tutarak çıkıyor üst kat. Zamanlı zamansız ölümlerin, yıkım ve sevinçlerin, başkalarının yanına sığınarak törpülenen uzun bir yaşamın tanığı yüz, buruşuk ve duygusuz artık cam donuğu çapaklı gözleri ise, görmeden bakıyormuş gibi, anlamsız.”(P.G/A.H.s.75)

Hizmetçi olarak girdiği evde son günlerini yaşamaktadır;ancak hayata karşı kızgındır ve şuursuz bir hayalet gibi dolanır evin içinde. Gençken hızla çıktığı merdivenleri artık çok zor çıkmaktadır. Hep sevdiklerini kaybetmiş ve zengin bir ailenin yanına sığınarak zorlu bir hayat yaşamıştır.

“Gezintiler”de yine torunu ile beraber yaşayan bir nine vardır. Öyküde yemeğe çağrılan nine toru tarafından öldü sanılır. Anneanne yaşama ölüm arasında; yaşlı, zayıf, güçsüz bir kadındır.

“Çöp gibi bacakları birbirinden iyice ayrılmış. El örmesi yün çorapları çizme gibi duruyor ayaklarında. Çan gibi kat kat giysi. Yüzünü yumurta kadar gösteren o örtü ve sargı kalabalığı yine başında.”(T.S./G.s.132)

Yaşlı kadının bedenine ölüm öyle bir sinmişti ki ayakta bir cesede benzer. Uykuları bile bir ölüm provasıdır. Küçük kalmıştır zavallı kadın.

Kemal’in akşamları birahanedeki arkadaşı ağzında üç dişi kalmış, oğlu ve gelini ile yaşayan, ama istenmeyen yaşlı bir adamdır. O herkesten daha anlayışlı, herkesten daha iyidir.Kendisini bir sığıntı gibi hisseden zavallı bir adamdır.

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde bir de her şeye karşı çıkan, oğlu hapiste olan,mutsuz,yaşlı bir baba vardır:Baba Rüstem.

Öyküde kendini unutmüş, ufak tefek yaşlı bir adamdan bahsedilir. Ancak yaşlı adam artık adeta ununu eleyip eleğini asmış ve hayata dışarıdan bakmaya başlamıştır. Hayatın ayrımında değildir. Yeşil boyalı evinin önünde hayatı uzaktan izlemektedir. Yeşil boyalı ev dikkat çekicidir. Sanki ölüme hayattayken yakın olduğunu göstermek için kullanılmıştır.

“Yaşlı adam ne müziği duymuş ne de otomobil görmüştü. Onun bu sokakta ,yeşil badanalı evin önünde bir tahta sırada oturduğu ve elini gözlerine siper ederek gökyüzüne baktığı bile kuşkuluydu.”(T.S./S.s.168)

Öyküde yazarın yaşlılık hakkında düşündükleri net bir şekilde ortaya çıkar. Hayatın anlamını yitirdiği, insanın acınacak bir duruma düştüğü dönemdir yaşlılık. Adı geçen öyküde yaşlı adamın yanı sıra yaşlı bir de köpek vardır. O da yaşlı adam gibi umursamaz, dalgın ve ilgisizdir. Köpeğin karşısına hayat dolu bir kedi; yaşlı adamın karşısına da serseri iki genç çıkarılarak karşılaştırma yapılır.

“Sansarlar” adlı öyküde kahraman anlatıcısının annesi, Messeret Hanım ve Hamdiyye abla yaşlı insanlardır. Bunlar evlerinde yalnız yaşayan, sabahları erken kalkan kimselerdir. Bu yaşlı insanların ortak özelliği sabahları sansar görmeleri yada sansarlarla beraber yaşadıklarına inanmalarındır.

“Malı Baba” öyküye adını da veren Malı Baba yaşlı, yoksul, bakımsız, tecrübeli bir adamdır:

“Birden irkildim. Yanıma gürültüyle iki koltuk değneği bırakıldı, boş tabureye de tek ayaklı, çok pis kokan bir adam oturdu. Suyu küs bir ayyaş. Midem bulandı. Çöplük kokan, kapkara suratlı haydut gibi bu adam bana eğilerek : “Afiyet olsun yiğit.” dedi.” (Y.U.İ./M.B.s.50)

Görünüşü bu kadar iğrenç olan Malı Baba görmüş geçirmiş bir dilencidir. “Fiyasko” da Eran kaptan da yaşlanmış olarak karşımıza çıkar. Tecrübeli, arkadaşları tarafından anlaşılmayan ve huzursuz bir adamdır.

4.4. Diğerleri

“Maykıl” adlı öyküde de birahane de oturmuş Bahattin’in elinden kaçırdığı maymun için üzülen bir grup insan görürüz. Öyküde, bu kahramanların derinliği verilmez. Sıradan, mahalleli insanlardır. Bunlar çeşitli mesleklerden olan, dost canlısı insanlardır: Bahattin, Eko, Suphi, Kıvırcık Selahattin, Turgut, Terzi Rıfkı, Bekçi baba gibi.

“Haber ve Haberci”deki yardımsever taksici, pastanede sakat adamın yerde yuvarlandığını gören ve yardım etmek isteyen genç adam derinliği verilmeyen sadece acıma ve yardım etme istekleri dile getirilen kimselerdir.

“Arakesit” adlı öyküde yaşadığı sokaktan habersiz olan, duyarsız bir fırıncıdan bahsedilir. Kahramanın eleştiride bulunduğu duyarsızlaşmış insanları temsil eder.

“Çizgi İçi”de Erkan eski bir dosttur. Eski dostluğu bulmak amacıyla kahraman anlatıcı tarafından aranan Erkan’ın, eski Erkan olmadığı arkadaşlıkların da zaman içinde değiştiği ortaya konulur.

“Tehlikeli Yoklayışlar”da kahraman anlatıcı ve ailesiyle aynı motelde kalan bir başka aile daha vardır. Kadının güzelliğinden ve çocukların yaşlarından tahmini olarak bahsedilir.

“Küçük İşler” adlı öykü şahıs kadrosu kalabalık olan öykülerden biridir. Kahramanlardan hiçbirinin derinliğine inilmez. Kahveci Ali Seydi, sobanın yanında uyuyan bitkin adam, Hayri, sadık, Kızıl Sakallık adam, Zeynel, İhsan kahvede bulunan insanlardır. Rıza, Hamdi ve Yaşar’dan da bahsedilir. Zeynel ve Hamdi uyuşturucu kullanan, hap kullanan kimselerdir.

“Yalnız Uyuyanlar İçin” adlı öyküde Hasan UYAR ve Davut UYAR adlı iki davulcudan bahsedilir. Ancak bu kahramanların diğer kahramanlardan ayrılan bir yanı vardır. O da öldükten sonra tekrar hayata geri dönmüş olmalarıdır. Kahraman anlatıcı davulcuların bıraktığı üzerinde fotoğrafları olan el ilanıyla geçmişten gelen davulcuları görmek için geceler boyu bekler.

“Kuzeydeki Kum Kosterleri”nde, Kerem ve İbrahim cesaretleriyle, İbrahim’in abisi fedakarlığı ve kardeşinin ona duyduğu sevgiyle ön plana çıkan denizin yuttuğu birer denizcidir.

“Eylül Yarın da Gelmeyecek” te kahraman anlatıcı derinliği verilmeyen sadece arkadaşının dönmesini bekleyen, gözlemci hüviyetine sahip bir adamdır.

“Nolya” adlı öyküde Arif Abi derinliği verilmeyen önce bir garson, sonrada birahane sahibi olan bir adamdır.

“Hoşça Kalın”da ölüm döşeğinde olan babası için üzülen yemeyi içmeyi bırakmış bir oğul anlatılır.

“Oğlum da kollarını göğsüne kavuşturmuş, kalorifer paneline yaslanarak, başını ağır ağır sallayıp konuşanı onaylar görünüyordu; oysa çözümsüz düşünceler içinde, gençliğine yakışmayacak bir karamsarlıktaydı.” (B.B.S.K./H.K. s.154)

Babasını kaybetmenin umutsuzluğu ve omuzlarına binen erkek evlat olma sorumluluğu zavallı genci çökertmiştir. Gizli gizli ağlayan genç içli bir çocuktur.

“Kına-Gece” adlı öyküde Kemancı, Klarnetçi, Kemiksiz Macit, yeni yetme delikanlılar Ayşen derinliği verilmeyen tiplerdir.

“Sanrı”da polisler vardır ve karanlık adamlar olarak nitelendirilir. Çünkü ortalığın karışık olduğu, insanların tutuklandığı bir dönemdir.

Mahir Abi, Kahveci Yakup birçok öyküde ismi geçen ancak derinlikleri verilmeyen kişilerdir. Mahir Abi bir bakkaldır ve özellikle “Beşinci Uzak Nokta” adlı öyküde tecrübeli oluşuyla dikkati çeker. Yakup da birçok öyküde adı geçen ancak tanıtılmayan kahvecidir.

“Ben Poyraz” adlı öyküde Fenerde yaşayan adam sadece yaşadığı yerin ürkütücülüğünü anlatması ve kahramanımıza yol göstermesi açısından öyküde değinilir. Çok da derinliği verilmez.

4.5.Çocuk Kahramanlar

Öykülerde çocuk kahramanlar önemli bir yer tutar. Genellikle geçmişe dönüşlerle çocukluk anıları anlatılır.

“Pazar Güneşi” adlı öyküde mobilyacıda çalışan üç erkek çocuğun kazandıkları paranın keyfini çıkardıkları bir Pazar günü anlatılır. Onlar işi eğlenceye çevirmiş üç bakımsız çocuktur. Hayatın onlara gösterdiği anlayışsızlığı onlarda çevrelerinde gösterebilecekleri şeylere yöneltirler:

“Ortada yürüyen uzunca boylu, yüzü çilli.sıfıra vurulmuş sapsarı kafası ve şaşırtıcı büyüklükte elleri olan ,yerden kapıldığı bir taşı, bin bir düşünce ile yürüyen kahurlu bir kediye savurdu.”(P.G./P.G.s.9)

Çilli çocuğun elleri zamanından önce büyümüş, kalbi ise gereksiz yere sertleşmiştir. Çünkü o hayatın içine erken atılmıştır. Ancak hala bir çocuktur. Öyküde çalışan bu çocuklardan başka bir de ‘ölünmeyecek günde ölen’ Gül adında küçük bir kız çocuğu vardır. Gül ;kıpır kıpır ,hayat dolu bir kızdır:

“Şu radyoda bir türkü söylenmeye görsündü ,ikinci bir radyo gibi şakıyordu torunu.”(P.G./P.G.s.13)

Hayat dolu olan küçük kız bir otomobilin çarpmasıyla “hiç ölünmeyecek bir günde “ ölmüştür.(s.13) Daha annesinin ayakkabılarının bile tadını çıkaramamıştır. Büyüyüp topuklu ayakkabılar giyinecektir. Hayat doludur:

“Ayağında annesinin kocaman topuklu ayakkabıları, Gül yürüyor, güneş ona gülümsüyordu.”(P.G./P.G.s.13)

Ölüm ise karanlık yüzüyle gelmiş ve bu güzel, gülen yüzü solmuştur. Bu öyküde ölüm güzellikleri alıp götüren bir son olarak değerlendirilir.

“Selo ‘nun kuşları “adlı öyküde hasta çocuk, Selo, Nusret, Yüksel ve Abidin çocuk kahramanlar olarak karşımıza çıkarlar. Selo tıpkı “Pazar Güneşi” ndeki çocuklara benzer. Öyküde mobilyacıda çalışan üç çocuk kentin şartlarına uymuştur. Geçimlerini sağlamak için çalışırlar. Selo da annesizdir, yuasızdır. Yaşamak için kendine bir uğraş bulmuştur: kuş avlamak. Selo “hayoştur.” Sokak çocuğudur. Sinema önlerinde kitap alıp satar. Annesi ölmüştür. Hasta çocuk ise annesinin koruması altındadır.

“Zor Pazartesiler” de de küçük bir pazarcıya rastlarız. Pazarcılık yapmayı sevmeyen gelecekte de pazarcılık yapmayı istemeyen bir manifaturacı oğludur:

“O da dolaşacaktı?Bu soruya gelip dayandı mı canı sıkılıyordu. Dolaşmak istemiyordu çünkü o, sevmiyordu bu işi. Öyle bir şeyler istiyordu ki -adını bir türlü bilemiyor- okumakta sürdürülecek sonu belirsiz bir yol örneğın (ama ilk okul biteli neredeyse iki yıl oluyordu,artık olanaksızdı bu) pazarcılık dışında uykusu bölünmeyen bir iş...”(P.G/Z.P.s.31)

Geleceğe dair korkuları olan küçük bir adamdır. O senetle mal alır satarlar,geleceği belirsizdir ya babası ölürse, bu büyük bir korkudur onun için. Çünkü babasının kaderini paylaşmış çabuk büyüyerek pazarcı olmuştur.

“Sarı”da öyküye adını veren, hayatın yükünü erken omuzlamış bir çocuk kahraman vardır. Küçücük bedeni ve kocaman yüreği ile o ailesine bakmak için didinir durur:

“Boru gibi uzun kollarını ellerini yuttuğu,etekleri dizlerine dört parmak kalana dek inen ceketi sırtında, süklüm püklüm yürüyor; bir yandan da avucuna gizlediği sigarayı içiyor. Her sabah canının çektiği ,ama bir türlü giremediği camları buğulanmış çorbacıların önünden geçiyor. Kuşçunun oğlu o ,Sarı!”(P.G./S.s.35)

O, Okumayı ister,bu şekilde bir hayat sürdüğü için memnun değildir. Sarı saat kulesine çıkıp saati bozmak ister. Çünkü bilinç altında zamanı suçlamaktadır. Bu istemediği hayatı saati bozarak , zamanı durdurarak değiştirecektir.

“O kule var ya alandaki taş kule ... onun üstünde o saatler var ya , dört tane hani ,hepsi ayrı zamanları gösteriyo. Bir gün bozucam onları abi, hemde kötü bozucam.”(P.G./s.39)

Sarı, minarelere de çıkmak ister , camiye gidip namaz kılan insanları güldürmeyi çok sever. Belki burada bir oç alma duygusu,bir kızgınlık vardır. Sarı çocukluğunu yaşayamadığı gibi ilgide görmemiştir. Bu nedenle terbiyeli çocuklara kızgındır.

Okuldan nefret ederek ayrılmıştır;ama yine okullu çocuklara özenir.Sarı sanayide çalışır.

“Gecenin Ardında Kuyruk” ta on bir yaşında bir çocuk kahraman vardır. Bu çocuk diğer çocuk kahramanlardan farklıdır ama o da çocukluğunu yaşayamamıştır. “Çember sakallı, şalvarlı” (43)babası onun çocukluğunu almıştır.

“On bir yaşındaydı. Çocuktan çok bir adama benziyordu. Bir din adamının durağan çizgileri oturmuştu küçücük yüzüne. Benzi ise sayısız günahlar, yasaklar, yasak yaşamlarla saramıştı. Ne sapanı olmuştu nede uçurtma ,ne topaç çevirmişti nede top peşinde koşmuştu. O, koşarken bacaklarına dolanan, boynuna astığı torbasındaki sufara ile büyümüşü.”(P.G./G.A.K,s.43)

On bir yaşındadır; ama din adamı evet adam olmak zorunda kalmış ve öyküde de hayata veda etmiştir.Yazar hemen her öyküsünde çocukluğunu yaşayamayan çocuklardan bahseder. Onlar kimi kez bir kaderin kurbanı olmuşken kimi kez anne veya babasının aldığı kararların kurbanı olmuştur. “Sarı” adlı öykü ve “Gecenin Ardında Kuyruk” adlı öyküler de bu tarz öykülerdir.

“Gelmesinler” adlı öykünün anlatıcısı ve baş kahramanı hasta bir çocuktur. Hastalıktan sıkılmış, okulundan geri kaldığı için üzülen, arkadaşlarının yanında hasta bir çocuk olmaktan utanan bir çocuktur.

“Nasıl oldun? Hep aynıyım, hiç iyileşemiyorum. Kalkamayacağım artık bu yataktan. Yastığımın altına gizlediğim aynada söylüyor bunu . koşup oynayama çağım. Siz birer birer geçip gideceksiniz , sınıflar atlayıp , okulları bitireceksiniz.(P.G./G.s.72)

Gelmesinler adlı öykünün çocuk kahramanı “Selo’nun Kuşları” adlı öykünün kahramanı olan hasta çocuğa benzer. İkisi de hayatı odalarının penceresinden izlemeye mahkum olmuştur. İkisinin de üzerine titreyen anneleri vardır.

“Gelmesinler”de hasta çocuğun arkadaşları Fahri ve Cemal’de çocuk kahramanlardır.

“Soğuma Günleri”nde korkan adamın kızı olan Yeliz çocuk kahraman olarak karşımıza çıkar, ancak pek tanıtılmaz. “Gece” de de “Soğuma Günleri”nde olduğu gibi pek tanıtılmayan bir çocukla karşılaşıyoruz. O Yeliz’den farklı olarak değişen, bozulan toplumda, doğallığını koruyan iki yaşında bir çocuk olarak çıkıyor karşımıza. “Ditti” kelimesiyle öyküde masumiyeti temsil ediyor.

“En Büyük Gözler” adlı öykünün kahramanı ve anlatıcısı sünnet olmaktan korkan bir çocuktur. Bütün erkek çocuklarının ortak korkusu olan “sünnet korkusu”

öykünün konusunu oluşturur. Küçük çocuğun bindiği tın üzerinde korkudan gümbür gümbür atan kalbinin sesini uyarız.

“Şimdi Öldün Sen” adlı öyküde kahraman kendi çocukluğuyla karşılaşır çocukluğunun geçtiği evde. Tıpkı eskisi gibi Kızılderili olmuş yabancıları öldürmektedir. Aslında kahraman burada öldürdüğü çocukluğunu öcünü alır ve çocuk yabancıyı (kendisini) öldürür.

“Düşmansın sen! Buraya nasıl girdin? Konuşsana...”

“Hiçbir şey söylemedim. Yayı iyice gerişini, gözünün birini kırıp nişan alışını, sonra oku üzerime atışını bir film gibi izledim. İnce söğüt dalı yağmurluğumun eteğine değip yere düştü. Şimdi öldün sen!”(T.S/Ş.Ö.S.s.174)

Küçük çocuk kendisini öldürecek olan büyük adamı –düşmanını- öldürmüştür okuyla.

“Temmuz Suçlu” da çok az bahsedilen Özlem şımarık bir zengin çocuğudur. Kendisine hediye edilen balonun patlak çıkması bile yaygaralar koparmasına yeter.

“Çamur”da da sevgilisiyle eve dönerken kaza yapan ve tek düşüncesi kızı olan bir adamın hisleri anlatılır. Öyküde küçük kız pek tanıtılmaz ama babasını özlediği kesindir.

“İki Ölü Gibi” ve “Parantez” adlı öykülerde anne- babanın geçimsizliğine tükenişine şahit olan çocuklardan pek derinliği verilmeden bahsedilir.

“Aslangöz” adlı öyküde kahraman anlatıcı çocuktur. Aslangöz’ün yeğeni olan anlatıcı çocuk gözüyle gösterir bize yaşananları. Meraklı ve iyi bir gözlemcidir. Ancak öyküde derinliği verilmez.

“O Güzel Günler” adlı öyküde kahraman geçmişe, çocukluğuna dönerek o günlerin güzelliğini arkadaşlarına anlatır. Bu nedenle de öykünün kahramanı çocuklardır.

Miskoye, öykünün anlatıcı kahramanıdır. Dingil(Nuri), Sıçan Ahmet, Sıkıntı(Vedat), Katana Muharrem, İhsan öykünün birinci bölümünde dere kenarına yüzmeye giden çocuklardır. İkinci bölümde ise Ramiz, Katana, ve isminin İbrahim olduğunu öğrendiğimiz Miskoye erik çalmaya gitmiştir. Çocukça maceralar, utanmalar, korkmalar ve eğlenceler konu edinilmiştir öyküde.

Öykünün anlatıcısı da olan Miskoye birçok öykünün kahramanıdır. Bazı öykülerde hasta bir çocuk, bazı öykülerde ise doğup büyüdüğü evde geçmişini arayan bir adamdır.

“Cezam Bitiyor Ceza” ve “Yine O Güzel Günler” adlı öykünün çocuk kahramanlarının delikanlı diyebileceğimiz gençlik dönemlerinden bahsedilir. Yine anlatıcı Miskoye ‘dir:

“Sıkıntı, İhsan, Katana Muharrem gibileri ile arkadaşlık etmemden kaynaklanıyor. Onlar hayoşmuş, aynı büyük amcam gibi, hiç biri adam olmazmış onların.” (B.B.S.K.,C.B.G.s:27)

“Olmuyor Koca Papaz” da anne ve babasının kavgalarından sıkılmış annesinin üzerine titremesine rağmen pek başarılı olamayan bir kent çocuğu görürüz. Onun da hayatı bir şehir çocuğu olarak koşturmacayla geçer.Kursa git, ödev yap, marketten abur cubur taşı, televizyon izle... Yani öykülerdeki diğer çocuklardan farklıdır.

“Avludaki Tren” adlı öyküde ailesinin yaşadıklarını çocuklara özgü bir dikkatle anlatan bir anlatıcı vardır. Yoksulluk içinde kıvranan bir ailenin, iki çocuğu yaşananları izler ve geleceğe dair ümitler beslerler. Gelecekte zengin olmayı hayal ederler:

“Bunu üzerine her sofraya oturduğumuzda birer kırıntı avcısı civciv olurduk; zengin olmak, doyasıya tulumba tatlısı yemek, kokusuyla çarşıya el koyan ızgara köftelere ulaşmak ve otobüse binip uzaktaki halama gitmek için.” (D.D.B.P./A.T.s.16)

Geçmişe dönüp çocukluk günlerini ve çocukça hislerini anlatır küçük bir çocuk. Aynı şekilde küçük bir çocuğun dayısı hakkında düşüncelerini anlattığı diğer bir öykü “Dört Duvar Beş Pencere” adlı öyküdür. Öyküde çocuğun derinliği hakkında bilgi verilmez.

“Kopuk Uçurtmalar” da on dört - on beş yaşlarında bir genç kızdan bahsedilir. Ancak pek anlatılmaz.

“Maykıl” da Bahattin’in patronunun maymunu Maykıl’ın kaçmasına neden olan mahallenin çocuklarıdır. Maykıl’un sevmediği hareketi yaparak kaçmasına neden olurlar.

“Tehlikeli Yoklayışlar”da alkolik olduğu için tedavi görmüş bir baba ve özverili bir eşin çocuğu olan Mert isimli “Oğluş” diye çağırılan bir çocuk vardır. Çocuğun pek derinliği verilmez. Sadece annesinin ilgisinden ve yapmacıklığından sıkıldığını kahraman anlatıcı belirtiyor.

“Özel Yaşam Hırsızları”nda mutsuz bir evliliğin tek anlamlı yanı olan kız çocuğundan bahsedilir. Anne mutsuzdur. Onu hayata bağlayan en büyük neden kızıdır:

“Genellikle konuşulmadan yenen akşam yemekleri, televizyon karşında pineklemeler. Allah’tan kızı varda onunla konuşuyor.” (G.A/Ö.Y.H.s.79)

“Rüya”da bir adamın çocukluğundan itibaren gördüğü rüyayı anlatmak için çocukluk yıllarına gidiyor. Ve bir çocuğun öğlen uykularında başlayan denizli rüyalarına anlatıyor:

“Çok sık olmasa da ablası uyutmaya çıkarırdı onu. Yanına uzanır, saçını okşayarak kısık sesle masallar anlatırdı. Masallarda mutlaka denizler, balıklar, kayıklar,gemiler olurdu.” (B.R/R.s.12)

Aynı çocuğu “Adam”da kahraman anlatıcı olarak karşımızda görüyoruz. Ona masallar anlatan, onu çok seven ablası Nam Kadir’e aşık olmuştur. Bu aşkı ve evde babası ve ağabeyinin bu aşka karşı çıkışını anlatır:

“Ablamla aramızda küçük bir oyundu bu; Nam Kadir’in evimizin önünden geçtiğini, bizim de pencereye çıkıp ona baktığımızı hiç kimseye söylemeyecektik.Hele babamla abime hiç...” (B.R/A.s.20)

4.6.Hayvanlar

“Pazar Güneşi” adlı öyküde biri kedi biri sinek olmak üzere iki hayvana rastlıyoruz. Cemil Kavukçu’nun öykülerinde farklı hususiyetlerde olmak üzere çeşitli hayvanlar karşımıza çıkar. Bu öyküde kedi taşlanan, sinek ise ölmeyecek günde ölerdir. Tıpkı küçük kız gibi.

Öyküde ölüm teması işlenmiş ve bu temanın verilmesinde yardımcı unsur olarak sinek kullanılmıştır. Küçük kız kendinden zayıf olan sineği öldürmüştür. Teknolojinin modernleşmenin bir ürünü olan otomobilde küçük kızı:

“Oysa dünya bütün şaşırtıcılığıyla bir türlü aşamadığı camın ardındaydı. Ana sinek ne bilsindi ölüm ile yaşamı ayıran o saydam nesneyi...”

Kocaman parmak perdeyi bastırdı üzerine. Bütün dünyayı bir çitirtti kapladı.”

“Selo’nun Kuşları”adlı öyküde de hayvan kahramana rastlanır. Selo kuşları çok iyi tanır. Onları avlar besler yer. Onları çok iyi tanır.

“Alibo Dev” adlı öyküde üç kediyi kahraman olarak görüyoruz. Biri sarı ,diğeri siyah beyaz diğeri ise duman rengi olan üç kediyle başlayan öyküde aslında kediler kahraman hüviyeti kazanmazlar. Alibo’nun Kuşları’nın kokusunu almışlardır ve duman renkli olan ölümle cezalandırılırlar.

“Boynuna bağlanan bir iple bahçedeki dut ağacının dalına asıldı; kötü amaçlı kediler bu eve yaklaşırken, onları nasıl bir sonun beklediğini görmeliydiler.”
(P.G./A.D.s.101)

“Patika” adlı öyküde bir kedi birde köpeğe rastlıyoruz. Onlar diğer öykülerdeki gibi kahraman olarak karşımıza çıkmıyorlar. Ancak Zafer’in duygu ve düşüncelerini anlatmaları bakımından dikkate değer:

“Belki de aşağıda ki beneğin kediye bakıyor. Karasız adımlarla ilerleyen küskün bir yaratık. Kediler insanların aynasıymış.”(T.S./P.S.17)

Zafer hayata bir bakış attığı esnada sokakta bir köpek görür ve onu şöyle anlatır:

“Çıka çıka yorgun bir köpek çıkıyor köşe başından. Tüyleri kirli ,krom sarısı,başı öne eğik. Bir süre dikilip sokağa bakıyor. Uzun bir bakış bu. Deneyimleriyle sezgileri çakıştıran bir duruşu var.” (T.S./P.s.41)

Bu hayvanlar Zafer’in hayata bakışını bize yansıtması açısından önemli. Hayat o kadar sıkıcı, yorucu ve tehlikelerle doludur ki hayvanlar bile bunun farkında.

“Tabanca”da Hakkı, köpek havlamasıyla uyanır. Çünkü yalnızdır, sıkılmıştır ve sabah kimsenin kalkmadığı bir vakitte uyanmış köpek sesini duymuştur. Öykülerin çoğunda da böyledir. İnsanlar hayatın içinde birer ayrıntı olarak kalan hayvanları hayatta fark etmedikleri çoğu şey gibi ancak yalnız kalındığında, ortalıkta kimseler olmadığında fark edilir. Sokak adlı öyküde iki hayvan kahramana yer verilmiştir. Özellikle öyküdeki yaşlı köpeğe anlatıcının bakış akışı dikkat çekicidir.

“...bir de sere serpe bir çoban köpeği eskisi. İşte giz buradaydı; utanmaz bir güneş ve boynunu tamamen yere yapıştırmış ölü gibi yatan bir köpek. Çoktan tükenmiş bir pire torbası. Gözleri düşük. Eski boğuşmalarla kurtların dişlerine kaptırmasın diye kökünden kesilmiş kulaklarında koyun, kuzu melemeleri, çingirak sesleri ve ulumalardan derlenmiş küçük anı kırıntıları” (T.S./S.s.164)

“Köpek eskisi” nitelemesi dikkat çekicidir. Çünkü yazar genellikle yaşlı insanlar için kullandığı “insan eskisi” tamlamasına benzer bir tamlama kurarak köpeğin artık yaşlandığına yani eskidiğine dikkat çekiyor. Zavallı köpek tıpkı sokakta bir köşede oturan yaşlı adam gibi hayata kayıtsızken bir otomobilin üzerine gelmesiyle hareket etmek zorunda kalır. Öyküdeki bir diğer hayvan köpeğe, yaşlılığa inat hayat dolu bir kededir.

“Sarı postunu toza bulayarak yuvarlanırdı. Güneş mi onu kışkırtıyordu onu güneşi ,belli değildi. Çoban köpeği eskisinden hiç rahatsız olmamıştı çünkü çoban

köpeği yorgundu. Bu yaştan sonra nedensiz bir düşmanlığı sürdürerek sokak aralarında kedi kovalayacak gücü yoktur,” (T.S./S.s.167)

Yosun Tuttu gözlerim adlı öyküde Kiklop bir grup üyesi olarak karşımıza çıkan,grup üyelerinin dertlerini dinleyen bir köpektir. Kiklop’un sonu ölüm olmuştur. Arkadaşlarının her şeyini paylaşan Kiklop Alibo’nun esrarını da paylaşmış ve esrara alınmıştır. Buda onun sonu olmuştur.

Öyküde Kavaklaraltı parkında bir karganın öttüğü söylenerek yine yalnızlık simgesi olarak öykülerde kullanılan Karga ya yerilmiş olur

Kargalar, öyküye adını veren “Kargalar Rotası”nda yine yalnızlığın simgesi olarak kullanılmasının yanında birde suçları haber veren bir haberci ölümü bildiren bir haberci olarak karşımıza çıkar.

“Yok öyle değil, kargalar ona bir şey söylüyormuş. Ben küçükken de kargalarla konuşurdu. Bir suç işlemiş ve gizlemeye çalışmışsam,gelir yüzüme vururdu. Yadsıyacak olsam, kargalar söyledi, derdi.”(U.N.D./K.R.s.90)

Karga, “Wlo Üyesi” adlı öyküde de yalnızlığın amblemi olarak değerlendirilir. Ancak aslında bu öyküde de ölüm haberini getiren kargadır. Pencerenin önünden karga geçtikten sonra cenaze geçer ve mezarlıkta da yalnız bir karga vardır.

Ben Poyraz adlı öyküde fenerde yaşayan yaşlı adam yalnızlığını, şarabını paylaşan, Poyraz adlı bir köpek vardır.

“Çamurda” adlı öyküde geçirdiği kaza sonucu ölmek üzere olan bir adam, hali çocukluk anılarıyla da birleştirerek bir saksığandan bahseder. Canını yakan saksığandır.

“Parantez” adlı öyküde bir kedi ve bir köpek kahraman anlatıcının duygularını daha iyi ifade edebilmek için kullanırlar.

“Eylül Yarım Gelmeyecek” adlı öyküde Eylül bir güvercindir. Ürkekliliğiyle tanınan güvercinler bu öyküde sevgiyle insanlara yaklaşmıştır. Öyküde Özlem ve Sevgi teması işlenirken güvercin motifıyla güven temasına da yer verilmiştir.

“Her Şey Boçka İçin” adlı öyküde öyküye de adını veren Boçka bir köpektir ve onun bir meyhanede azarlanması ve kovulması kahramanlarımızı etkilemiştir. Bu köpek İbo Abi’ye başka köpekleri hatırlatmıştır.

“Kovan”da yalnızlığı paylaşan bir köpek ve düşüncelere benzetilen bir arı kovani vardır

Sansarlar da sadece yaşlı insanlara görünen sansarlar.

“Sessizlik” adlı öyküde ilgi bekleyen bir kedi vardır.kedi etrafını izler ve çevredeki insanların kendisiyle ilgilenmesini ister, ilahi bakış açısına sahip olan anlatıcıya göre.

“Avludaki Tren”de tren diye bahsedilen ,bir ailenin umutlarını bağladığı inektir. Öykü işleri yolunda gitmeyen bir ailenin biraz rahatlamak için bilezik bozup aldıkları ineğin saralı çıkması ve bu nedenle satmaları anlatılır.

“Dört Duvar Ben Pencere”de önce bir leylekten bahsedilir. Ayağı sakatlanan leyleği Tahsin kişileştirir. Onun arkadaşları tarafından terk edildiğini ve acı çektiğini söyler:

“Bu leylek arkadaşlarıyla gidememiş ,yapa yalnız kalmış burada. Çünkü yaralı,kanadı kırılmış.” (D.D.B.P./D.D.B.P.s.23)

Tahsin adeta leylek hakkındaki yorumuyla kendini ona benzetir. Öykünün daha doğrusu Tahsin’in hayatının başka bir bölümünde Tahsin bir köpekle kendisi arasında bağlantı kurar:

“Çünkü ,ne kadar farlı türden iki canlı olsallar da,yazgıları bir noktada kesişiyordu. Kendini düşünmez,onu düşünürdü,hem de en zor günlerinde...” (D.D.B.P./D.D.B.P./s.33)

Korsan’ı zehirlemişlerdir. Tıpkı Tahsin’in hayatının bir aşkla zehirlendiği gibi. Tahsin, köpeğin kuyruğunu kopararak onun hayatını kurtarmıştır. Tahsin ve köpeğin bir ömür sürecek dostlukları da bundan sonra başlamış olur. Tahsin ve köpek nihayet aynı gün ölürlür.

Maykıl, “Maykıl” adlı öyküye adını veren maymundur. Maymun öyküde zenginliğin simgesi olarak kullanılmıştır. Bahattin’in zengin patronuna ait olan maymun kaçmıştır, ve Bahattin ne yapacağını bilmez bir durumdadır.

“Kesişme Noktası” adlı öykünün kahramanlarından biri yaşlı, kılları ağarmış, kocaman bir lağım faresidir:

“Leğen devrilince arkasından kedi yavrusu büyüklüğünde ,kılları ağarmış,güçlülkle yürüyebilen,yaşlı ve şaşkın bir lağım faresi çıktı. Buraya bir yanlışlık sonucu düştüğü belliydi. Ne o adama zarar vermek istiyordu;ne de adam ona” (D.D.B.P./K.N.s.87)

Arakesitten sahibini dinleyen , eğitilmiş bir köpek karşımıza çıkar.

“Adı Yok”da da “Rüyadaki Rüyalarda”da yine kargaya rastlarız. Karga ölümün habercisi ve yalnızlığın sembolü olarak kullanılır. İlhan yalnızdır ve kargaları onun kuşlarıdır.

“Rüyadaki Rüya”da kedi de dikkat çekici bir şekilde anlatılır. Öyküdeki kediler çöplükten beslenen, kedi azmanı gibi yaratıklardır ve bir sülük gibi kahraman anlatıcının kanını emerler:

“Ama bir koluma yapışıp kalıyor; tıpkı kocaman kıllı bir sülük gibi. Ondan kurtulamayacağımı anlayınca gömlegimin kolunu çekip üzerini örtüyorum . kocaman sülük-kedi kolumun üzerinde.”(G.A./R.R.s.103)

“O kadın Fatma Girik Değil” de yine karga geniş yer tutar. Daha yalnızlığın , ölümün habercisi olarak öykülerde kullanılan karga bu öyküde “gak gak “sesiyle alkol tedavisi görmüş kahramanımızı alkole davet eder:

“Bankanın önüne çıkıp bir sigara yakıyorum. O anda ,”Gaak !”diyen sesi duyuyorum ve gözümün önünde siyah porselenden bir karga heykeli beliriyor.” (B.R./O.K.F.G.D.s.45)

Karganın davet etmesinin sebebi kahramanımızın içki içtiği mekanın adının “Karga” olması ve karga sembolü ile bütünleşmiş olmasıdır:

“Karga Vahit’in işlettiği dükkanların tabelasında yalnızca”karga”yazıyor. Kapıdan girince sağda portmanto ,solda da dikdörtgenler prizması biçiminde,yaklaşık bir metre yüksekliğinde siyah mermer bloğun üzerinde, gören herkesin hayran olduğu ve Vahit’e müthiş benzeyen porselen bir karga heykeli duruyor.” (B.R./O.K.F.G.D.s.46)

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÖYKÜLERDE TEMA

5.1.KAÇIŞ

Cemil Kavukçu; disiplini, katı kuralları sevmeyen içinden geldiği gibi yaşamak isteyen ve sahip olduğu değerlerin kıymetini bilen bir yazardır.. Bu nedenle de genellikle öykülerinde “vitesten atmak”(O.İ.D.:s.65) ya da kaçmak, gitmek eğiliminde olan kahramanlarla karşılaşırız.Yazarın kimi edebiyat çevreleri için düşündüğü “yapaylık, insanı olduğundan büyük gösteren aynalar, ben her şeyi bilirim tavırları, karşısındakini yok şayan bilgisizlikleri” öykü kahramanı tarafından da görülür ve toplumdan soğumaya neden olur. Bu soğuma da kaçıışı hazırlar:

“Evet, bir tür savunma mekanizması! Daraldığım, yorulduğum, düş kırıklığına uğradığım zamanlar da sığındığım tek liman “gitmek” Gidemesem bile, alıp başını gitmenin büyüü beni rahatlatıyor.”(ER:K.Y.Ç.Ö. s.9) Diyen yazar öykülerinde de böyle düşünen hatta yazarın gerçekleştiremediği gidişi, gerçekleştiren kahramanlar yaratır. Özellikle “Ormanın İçlerine Doğru” da tam anlamıyla böyle bir kahramanla karşılaşırız.

Kahramanların durumları, çağın insanını yansıtmak amacıyla anlatılır. Yozlaşmaya karşı çıkılır, ancak bu karşı çıkış toplumcu bir anlayışla yapılmaz. Öykülerde faydadan ziyade zevk alma esastır. Genellikle bir yazarın bakış açısıyla toplum yansıtılır ve duyarlı bir yapıya sahip olan kahramanlar çeşitli nedenlerle çeşitli yönlerde doğru kaçmak ister. Bu kaçış olayını Prof. Dr. Ramazan Korkmaz’ın Sabahattin Ali’nin eserleri üzerinde yaptığı çalışmadaki gibi sınıflandırabiliriz:

1. Kendisiyle barışık olmayan insanın, başta kendi ben’inden olmak üzere; düzenden düzensizliğe, ciddiyet ve sorumluluktan; ciddiyetsiz, sorumsuz ve bohem bir hayat kaçıışı: “Demokor”, “Bıldırcın Yağmurları”, “Küçük İşler”, “Serpme”, “Topal’ın Meyhanesi”, “Kına-Gece”, “Duman”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Aslangöz”, “Amca İhsan’ın Tarlaları”, “Kanaryadaki Kafes”, “Dört Duvar Beş Pencere”, “O Kadın Fatma Girik Değil”

2. Gerçekten Hayale Rüyaya Kaçış: “Kına Gece”, “Şimdi Öldün Sen”, “Susunuz Kuşlar Susunuz”, “Nolya”, “En Eski Güvercin”, “Avludaki Tren”, “Şimdi Öldün Sen”, “Düğün”, “Rüya”

3. Toplumdan Kaçış (çoğu zaman tabiata yönelme şeklinde): “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “Beşinci Uzak Nokta”, “Kovan”, “Son Sığınak”

4. Kahramanların kendisini çevreleyen kötü şartlarında büyük amaçlara veya ölüme kaçı: “Patika”, “Soğuma Günleri”, “Duman”, “Özel Ulak”, “Yosun Tuttu Gözlerim”, “Cemse Ölüyor”, “Solgun”.

Öykülerin çoğunda gerçeklerden kaçış vardır. Bildircin Yağmurları adlı öyküde Alibo, yoksulluktan, değişimden kaçarak alkole sığınır. Onun kaçtığı diğer bir yer ise kuşlardır.

“Patika” adlı öyküde Zafer sıkıldığı, yalnızlaştığı toplumdan kaçmak ister; ancak yaşam ona izin vermez. O da öykülerinde kaçı anlatmayı arzular.

“Bu kentte anlamlı bulduğu, onu çarpan tek şey dağdı. Geçmişinden kaçıp dağa sığınan, bir ada da kendisinden haber alınamayan insanların öykülerini tasarlardı. Bir kitapta, bütünleşmek, yanlılıktan, belirsizlik korkusundan kurtulmak isteyen insanın doğaya ilkel yaşama ya da atalarına dönmeyi deneyebileceğini okumuştur. Dağ olmasa bu kent olmazdı. Hiç ardına bakmadan doğa tırmanmaya başlayacağı gün gelecek miydi?”(T.S./P.s.15)

Zafer kendisini eksik, yalnız hissettiği bu dünyadan dağa sığınmayı amaçlar. Dağ burada şehrin bilinci olarak karşımıza çıkar. Çünkü kent yokken dağ vardır. Zafer de kendini yalnız hissettiği ve küçük bir kız çocuğuna benzettiği karısı yani animası onu tamamladığı için bilinçaltına kaçmak ister . Geçmişte belki bir çocukken mutludur. Toplumsal kurallardan, değer yargılarından sıkılmıştır, kaçmak istemesinin en önemli sebeplerinden biri budur:

“Utanmasa dört diyecek. Neden, bakkalın onu alkolik sanmasından yaşamında hep başkalarının değer yargıları var. Düşünürse düşünsün diyemiyor.” (T.S./P. s 20)

O bu toplumsal kurallara baş kaldırmak ister. Bunun için öykü yazar, bunun için içki içer, bunun için geceleri uyumaz, bunun için genç bir kıza gider. Öykülerinin kahramanları da başkaldıran insanlardır. Arzularının peşinde koşturur Hilas’ı çünkü kendisi de öyle yapmak ister:

“Dört metre karelik pencereden neler gördüm? Yorgun bir kent, yorgun bir yağmur-camdaki yorgun yüzümün yansıması. Bir yol arıyorum. Bir patika (T.S/P.s26)

O kendisini olduğu yerden alacak uzaklaştıracak bir yol arar. Dağa gitmesi, kendine varması ancak bir patikayla mümkündür. Zafer ikiye ayrılmış kişiliğini tamamlamak amacıyla kaçı ister. Bu kaçış kendi benine doğrudur. Çünkü yalanlardan, yapmacıklıktan, arzularını bastırmaktan sıkılmıştır.

“Topal’ın Meyhanesi”nde Hamdi bütün hayalleri yıkılmış ecel teknesi, ekmek teknesi Austin elinden gitmiş üstelik ayağını kaybetmiş bir adam olarak karşımıza çıkar.Onun bakması gereken Hatice Abla, Annesi ve yeğenleri vardır; ancak topal ayağı onu içkiye sürükler. İlk gün zorla içtiği rakı artık akşamları sığınağı olmuştur:

“Ama akşam çökünce, ah akşam çökünce ben başka bir adam oluyorum ama. Bir kahr, bir kahr, içmesem dayanamayacağım sanki.” (T.S/T.Y.s 118)

“Kına-Gece” adlı öyküde İzzet sevip de kavuşamadığı için Ayşen’i unutmak için Trablus’a gitmeyi ister. O, bulunduğu mekanda isteklerine ulaşamamış ve mekanın,yaşadıklarının baskısından kurtulmak için uzaklara gitmek ister. Üstelik gideceği yerler deniz aşırı yerlerdir.

“ Yine kırların ıssızında ölmüş bir eşek kurtlanacak, yine cevize giden kızların elleri kınalı kınalı olacak ama İzzet çoktan Trablus’ta olacak. Belki deniz aşırı ülkelere giderse boğacak belki içindeki iblisi.” (T.S/K.G s126)

İzzet kaçıp gitmek istemektedir. Sevgisinden kaçmak istediği gibi düzenden de kaçmak ister. Çünkü kendisi sevmiş başkası onunla evlenmiştir. Ayşen eline kınalar yakarak gelin gitmiştir. Kurtlanan eşek ölüsü toplumun kokuşmuş yanını ifade eder.

“İşsizliğin uzun Günlerinden Biri” adlı öyküde üniversiteyi bitirmiş, işsiz bir gencin alkole sığınağı, kaçıışı vardır. İşsizdir. Hayat onu anlamını yitirmiş, insanlar birbirlerine güvenemez hale gelmiştir:

“Evet bu nedenle içki bardaklarını koltuk değnekleri gibi kullanıyoruz.” (T.S./İ.U.G.B s.149)

Yazarın öykülerinin birçoğunda gördüğümüz alkole sığınma işte bu cümleyle anlam kazanıyor. Hayatta aradığını bulamayan, mutsuz olan insanlar alkole sığınarak ayakta kalmaya çalışıyor.

“Şimdi Öldün Sen”de ise farklı bir kaçış görüyoruz. Kahramanımız çocukluğuna sığınmıştır. Belki bu sığınma bir suçluluktan kaynaklanır. Değişmiştir ve bunu kabul edemez. Çocukluğundaki mutlu günleri arar, Haldeki beninden memnun değildir ve onu öldürür.

Cemse bozulmuş, kokuşmuş dünyadan evine kaçmıştır. Asıl kaçmak istediği yer ölümdür. Bu nedenle de evine çekilmiş ve ölümü beklemektedir:

“Cemse yaşlı bir şoför; Yaşar Abi. Üç belki de dört yıl önce, ben artık öleceğim, diyerek dünya ile bütün ilişkisin kesti ve evine kapandı.”(U.N.D/G.O.s42)

“Ormanın İçlerine Doğru”da şehrin gürültüsünden, insanların ukalalığında ve kalabalıklar içindeki yalnızlıktan, yabancılaşmadan tabiata doğru yolculuğa çıkan kahramanın maceralarını anlatmakta yazar:

“Bir kent ve bir yaşam çok uzakta artık. Ormanın içlerine doğru çekildiğim her adımda her şey uzaklaşıyor benden ama ben kendime daha çok yaklaşıyorum.”

(U.N.D/O.İ.D s69)

Şehirden uzaklaştıkça arındığını hisseden kahraman doğanın sessizliğine, dinginliğine sığınır. Kaçarken bindiği kamyonun şoförü olan Recep’in dediği gibi “vitesten atmaya” karar verir. Kaçış hazırlığı yaparken dahi insanların ikiyüzlülüğü, çıkarıcılığı onu iğrendirmektedir:

“Ahşap köprüde bir süre durup dereye baktım. Ormanın kendime özgü uğultusuna ve su sesine karşın büyük bir dinginliğin ve sessizliğin ortasındayım. Arıyorum. Keyiflendim ve ıslık çalmaya başladım.” (U.N.D/O.İ.D s.699)

Toplumun kargaşasından, betonlaşan dünyadan tabiata kaçmıştır kahraman. Kaçışın ilk adımı ahşap köprüde başlar,Artık beton bitmiş ve doğal olan başlamıştır. Bu kaçış sadece tabiata değil aynı zamanda ilkel, doğal olana kaçıştır. Kaçtığı mekân çocukluğunu hatırlatır. Çünkü çocukken piknik yaptıkları Acısu kenarına gelmiştir. Kenarında çadır kurduğu dereyi çocuksu olarak niteler. Dere doğaldır, temizdir tıpkı bir çocuk gibi. Kendisi de çocukluğuna dönmek arınmak ister. Ancak bir türlü teknoloji denen şehir hayatı denen ya da entellektüellik diye nitelendirilen yozlaşma canavarı kahramanın peşini bırakmaz.“Beni” tedirgin edip uykuya geçmesine engel olan yumuşak tabanlı ayaklarını özenle yere basarak ilerleyen hayattır:

“Çıtırtılar ve hışırtılar çıkaran dört ayaklı yaratığın küçük çadırıma yaklaştığını seziniyorum”(U.N.D./O.İ.D s74)

İnsan dereye kaçsa da kaçtığı sesler peşini bırakmaz. Taki ölüme kadar. Ormanın içlerine kaçan adam da sonunda ölüme teslim olur. Tabuta benzettiği çadırından bir daha çıkamaz. Çünkü O, ne kadar kaçarsa kaçsın kentin insanıdır.

“Beşinci Uzak Nokta” adeta “Ormanın İçlerine Doğru” adlı öykünün başlangıcı gibidir. “Ormanın İçlerine Doğru”da tabiata kaçan kahraman “Beşinci Uzak Nokta”da bu kaçışın hazırlıklarını yapışını, yola çıkışını anlatır:

“En Eski Güvercin”de yozlaşmış olan dünyadan ölüme, alkole kaçışın yanında bir de hayal dünyasına kaçışı görüyoruz. Karısıyla anlaşamayan adam boşanmanın eşliğine gelmiştir. Aşkın ölümüne bir türlü inanamaz. Alkolü bir halde suratle araba

kullanırken kendini bir hayal âleminde bulur. Bu hayalin sebebi belki ölüm olayını yumuşatmaktır. Öyle ya ölünce asırlık aşkı Semiramis'e kavuşacaktır Omnes. Tanrıçanın kızı Semiramis'e...

“Nereye gidiyoruz?”

“Ninova'ya dedi kadın

“Ama Ninova yıllar önce yakılıp yıkılmadı mı? Dedi adam, otomobilin hızını artırarak.

“*Biz olunca o da olacak.*

“*Nasıl gideceğiz?*

“*Yine güvercin olarak.*”

“*Ya işim, evim, ipek, arkadaşlarım... Onlar ne olacak? Benim aslında ben olmayıp Omnes olduğumu ve eski karım Semiramis ile buluşarak olmayan kent Ninova'ya uçtuğumu nasıl bilecekler.*” (Y.U.İ/E.E.G s34)

“Malı Balı”da terk edilme korkusu yine bir adama alkole sığınıp, kaçmaya itmiştir. Nazan'ın gelmemesi ya da gelmeyeceği fikri onu çok üzmüştür:

“*Nazan'la birlikte alaya aldığımız filmlerde olurdu; sevdiklerinden ayrılan başoyuncular, yaşamdan hiçbir şey beklemeyen insanların doldurduğu meyhanelerde acınacak durumlara düşerlerdi.*” (Y.U.İ/M.B s55)

“Kuzeydeki Kum Kosterleri” nde yine alkole kaçış vardır. Fener bekçisi olan İdris ve onun yanında bir iş için bakmaya gelmiş olan kahraman anlatıcı yalnızlıktan kurtulmak, denizden gelen yitik denizcilerin seslerini duymamak için şaraba sığınır:

“*Işık sulara gömüldü. Elveda serüvenler, denizciler. Köpek öldürenin buruk tadı gırtlığımda. Işık kolları yeniden göz kırpışıyor. Fener ağır ağır dönüyor.*” (Y.U.İ/K.K.K. s64)

Öyküde bu şekilde çekilen acılardan ve yaşanan yalnızlıktan alkole sığınılır. Denize zorla gönderdiği oğlunun gemisi batınca kendini suçlu hisseden ve uzun süre çektiği acılardan sonra aklını yitiren bir baba vardır. O da akılsızlığa, delillığe, hayallere kaçmıştır. Aklın koyduğu kuralları bir yana bırakmış ve başka bir dünyanın insanı olmuştur:

“*Kemanına sarılmış yaşlı adama bakıyorum.*

“*Beybaba için üzüldüm.*”

“*O kurtuldu hiçbir şeyin farkında değil artık.*”

“*Kendini mi suçluyordu?*”

“Evet, çıldırdığı güne kadar çok çekti.”

(Y.U.İ/K.K.K s 71)

“Parantez”de bir kaçış hazırlığı vardır. Kahraman kendini değiştirir. Yaşadığı yere ve hayatında olan insanlara veda eder. Amacı sahip olduğu hayattan kaçmaktır:

“Bu uzun gecede son kez balkondayım. Ne gizini çözmek için uykusuz kaldığım gecenin kendine özgü düzeni ne de nesnelere geceyle konum değiştirdiği savı umurumda; yalnızca taşlaşmış gibi oturacak ve büyük bir parantez açacağım.” (Y.U.İ/P.s 69)

Bu kahramanın açacağı son parantezdir. Bu kaçışın nereye doğru olduğunu öykünün sonunda anlarız. Önce balkon demirine tutunup soğukluğuyla ürperdiği belirtilir kahramanın. Böylelikle ölümün yanı sıra soğukluğun yaklaştığı sinyalleri verilir.Kahraman daha sonra balkondan atlayarak boşluğa bırakır kendini yani ölüme kaçar.

“Kovan”da kendini aramak için kaçmayı, yalnız kalıp kendini dinlemeyi isteyen kahraman anlatılır. Bu kaçışın ona hazırladığı sürprizler vardır:

“Tek başıma olmayacağım ki; kendimle buluşmaya gidiyorum. İçimdeki ayaklanmayı orada bastıracağım. Kansız bir darbe olacak; efendi görünüşlü, romantik ve serseri bir yanımı oturtacağım tahtıma. Dinleneceğim .

Sessiz, insansız bir ortamda oturup ayaklarımı uzatacağım ve gözlerimi kapayıp müzik dinleyeceğim.”(B.B.S.K/K. 68)

Kendini dinlemek ve dinlenmek için insan nereye kaçarsa kaçsın düşünceleri hep kendisiyledir. Öyküde de kahraman gittiği evde oğul veren bir kovanla karşılaşır, bu aslında onun karmaşık olan düşünceleridir ve bu karmaşa kaçışının sonunu ölüme götürecektir. Kovanın içinde dönüp duran arılar gibi düşünceleri de kendi kafasında dönüp durmaktadır. Uykuda dahi rüya yoluyla hücum ederler:

“Son Sığınak”ta hayatın bozulmuşluğundan,bedeninin hastalığından ve işsizliğin verdiği üzüntüden son sığınak olan doğaya yani ormana ve dereye sığınmış vardır. Kahraman anlatıcı içki ve sigarasını da alarak bozulmuş, kirletilmiş olan doğaya sığınır. O da kendisi gibi hastadır:

“Derenin sesini duyuyorsun, ama güç duyuyorsun, onun da senin gibi hasta olduğunu biliyorsun. Taştan taş atlamaktan, çağıldamaktan değil hastalığı; insanlardan, çöplerden, zehirlerde. Önce balıklar öldü, sonra kurbağalar. Neden onun yanına kadar inmiyorsun; son olsun o da sen.” (B.B.S.K/S.S. s107)

Bu şekilde anlatılan dereye atlayan kahraman son sığınak olan ölüme sığınır.

Ludwig Grundig takma adlı eski bir pazarlamacı olan adam geçmişinden alkole sığınmış, kaçmıştır:

“Şarap şişesini ağzına götürürken oturdu. Şimdi tam o yıllarda olduğu gibi bakıyordu. “Ben, o değilim” dedi. Elini paltosunun cebine sokup az önce verdiğim parayı çıkardı. “alın” dedi “paranızı istemiyorum”(BB. S.K./L.G s114)

“Nolya”da umudunu yitiren insanların alkole kendilerini vermelerini anlatır. öyküdeki kaçışlardan biri böyleyken, diğeri düşlerini yitiren İsmet Abi (ölüabinin)nin intihar etmesidir:

“Bana göre tükendi, dedim, parasını, umutlarını ve düşlerini yitirdi.”
(B.B.S.K/N. s134)

İşte bu tüketiş onu ölüme sürükler ancak mezardan da hayata kaçır. Öyküde bütün mantıksal kurallar yok edilmiştir. Bir ölü dirilmiştir.

“Yanlış Adım”da yalnızlıktan, hayatın yapaylığından ve başarısızlıkla sonuçlanmış bir aşk serüveninden alkole sığınılmıştır.Sessizlik adlı öyküde kahramanlardan biri sürekli kaçma düşüncesine sahiptir, ancak bunu bir türlü yapamaz.

5.2.Yozlaşma/Yabancılaşma

Yozlaşma, insanın mesleki ve ahlaki bakımdan değerlerini yitirip bozulmasıyla ortaya çıkan bir durumdur. Cemil Kavukçu’ nun öykülerinde yozlaşma kişi boyutunda birkaç öyküde ele alınmıştır. Daha çok mekanların bozulması, eski değerlerin değişmesi olarak karşımıza çıkar. Yozlaşmanın ele alındığı öyküleri şöyle sıralayabiliriz.

- a) Mekanın Değişimi: “Bıldırcın Yağmurları”, “Derelerde”, “Cemse Ölüyor”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “Son Sığınak”
- b) Arkadaşlıkların Değişimi: “Gece”
- c) Kişilerin Değişimi: “ Soğuma Günleri”, Tek Düzeligi Bozamayan Küçük Bir Ayrıntı”, İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”, “Sokak”, “Temmuz Suçlu”, “Ormanın İçlerine Doğru”, “Kargalar Rotası”, “Müjark”

Yazar özellikle İnegöl'ün yaşadığı değişimden bahseder. Bu değişimin doğru olmadığını ve asıl doğrunun bozulduğunu düşünen yazar bu düşüncelerini öykülerine de yansıtır. İnegöl'ün, değerlerin, insanların değişiminden şöyle bahseder;

“Şimdiki İnegöl ise birbirine benzeyen, kentleşmemiş obez kasabalardan biri. Geniş caddeler, çok katlı yapılar, büyük marketleri, yoğun araç trafiğiyle büyük kentlere benzese de kültürel bir altyapısı yok.” (ER:K. Y. Ç. Ö. s. 21)

Öykülerine de bu düşüncelerini yansıtır. Türkiye'nin durumu, toplumun yaşadığı kan kaybı hakkında düşüncelerini ise şöyle dile getirir:

“Tüketim toplumu oldukça insani değerlerimizde de kayıplar olmaya başladı. Şimdiyse sinir krizinin eşiğindeyiz. Televizyonda haber programlarını izlemek, dayanabilenler için “Televole”, “Biri Bizi Gözetliyor” yada “Popstar” yarışmalarına beş dakika katlanabilmek bile nerelere savrulduğumuzu anlamak için yeterli bence.” (ER:K.Y.Ç.Ö.s.24)

Bunalan, sinir krizinin eşiğinde olan insanları içinde buldukları durumla birlikte anlatır. İnsanlar, meslekler, araçlar, kamyonlar, hayvanlar, sokaklar her şey değişmiş, her şey bozulmuştur. Öykülerde yabancılaşma kaçışı, kaçış ise yalnızlığı getirir çoğu kez.

Alibo, “Bildircin Yağmurları” adlı öyküde değişimden şikayetçidir. Bu değişim sadece Alibo'yu değil, ona göre kuşları bile rahatsız etmektedir. Evler, çevre değişmekte, kuşların yuva yaptığı saçaklar bir bir yok oluyordur:

“Neden gelsinler ki, bir bakıyorlar geçen yaz saçağına yuva kurdukları evin yerinde yellere esiyor yada kocaman bir apartman kondurmuşlar ki, akılları almıyor.” (P.G./ B.Y. s.59)

Bu yabancılaşmaya karşı çıkmayan hatta ona katkıda bulunan insanları da anlamaz. O eski evlerde, ağaçlı bahçelerde yaşama yanlısıdır. Oysa insanlar güzelim evlerini satıp apartman dairelerinde oturmayı tercih etmektedir.

“İnsanlar da tuhaflaştılar agam, bahçelerinde çiçekler açan, dut, erik, kiraz ağaçları olan o güzelim evlerini yıkıp kafes gibi dairelere tıklarıyorlar...” (P.G. / B.Y. s.59)

“Derelerde”de Enver, Alibo gibi çevrenin, doğanın bozulmasında, değişmesinden bahseder. Artık hiçbir şey eskisi gibi değildir:

“Ah Samet,” derdi, Şu kasabanın çevresinde ne kadar dere varsa hepsini bilirim. TaŐlarına kadar bilirim. Bahar taŐkınlarıyla yeni gelen taŐları bile bilirim. Şimdide gözümün önünde birer birer liyorlar. Anasını s...tiler memleketin, yüreğim kaldırmıyor.” (P.G./D s. 68)

Bu iki yaşlı serseri,Enver ve Samet ,eskiyi devam ettirmeye çalışırlar. Onlar eskisi gibi yaşamaya devam etmektedir ve sürekli değişimden Şikayet etmektedirler:

“Sonra yok olan balıkları konuŐacaklar, dereleri ve onları silip süpüren fabrikaların atıklarını, Şarap gibi bir nimeti ve eskiden her Şeyin daha güzel olduğunu.” (P.G. / D.69)

“almayan Gün”de hayat Őartların çekilmez hale getirdiği hayat, betonlaŐmaya karşı direnen ahşap bir ev siluetinde çıkar karşımıza:

“Artık bir kalıntı gibi beton yığınları arasına sıkıŐıŐı, boğulup gitmiş – müteahhitlere karşı kendini yiğitçe savunan – ahşap bir evde annemle birlikte yaşıyoruz.” (P.G. / .G. s.87)

“Soğuma Günleri”de korku dolu ,sıradan bir hayatı olan biri anlatılır. Aslında çelişkili bir durumdur korku ve sıradan kelimeleri, ama öyküdeki kahramanın her Şeyden korkmasının sebebi de sıradanlıktır. İŞsizlik, yoksulluk, ölüm evre kirliliği, nükleer savaş her Şey onu korkutur:

“İki yüzlü,  yüzlü kim bilir kaç yüzlü yaşıyorum da ondan, çok mekanik bir yaşamı iyi ki buralarda değilsin, bir de senin eleŐtirel gözlerini sırtımda taŐıyamazdım.” (T.S./S.G. s.77)

“Gece” de kapılarını yabancılaşmaya karşı kapatarak kendini güvende hissetmeye çalışan bir adamın öyküsü anlatılır. yk en yakın dostların bile paylaşacağı bir Şey kalmamasına karşı bir başkaldırı niteliğindedir. Öykünün kahramanı insanların gösteriŐ peşinde olmasına, dostların insanların kimliksizleŐmesine, hava kirliliğine karşı çıkar. Bunları protesto edercesine de ışıkları yakmaz, kapıyı herkese kapatır. Üstelik insanlar bunları olduğu gibi kabul etmektedir:

“Karşı apartmanın çoğu pencereleri aydınlanmıŐ, kimileride perdelerini sonuna dek açmışlar, tavandan sarkan avizelerine, “İŞte biz bu evin ederi olduğa yüksek eŐyalarındanız, “diye iğlik attırıyorlar. Onlarsa ıŐıklanmamıŐlar, yoğun bir hüzünle ken akŐamın gitgide koyulaŐan alacasına batmıŐlar.” (T.S. / G. s.87)

Hznldrler çünkü hem yabancılaşma, kimliksizleŐmeye karşı çıkarlar hem de yoksulluğın sınırlarında dolaŐırlar. Dünya tehdit altındadır. Bu tehdidin nedeni sadece

bilimsel olarak kanıtlanan coğrafik şartlar değildir; ondan daha önemli olan kültürsüzleşmedir:

“ Karbondioksit ‘Kimliği Belirsizler’ den önce kenti ele geçirerek zehirli alnını asfalta vurmuştu bile. Büyük bir koşuşma, bir kaçışma sonrasının başıboş, insanı ürperten sessizliği sokaklarda.” (T.S./G.s.88)

Dostluklarda artık yitirilmiştir. Dost sohbetlerinin yerini televizyon sesleri almıştır. Elektrik gitmesiyle de insanların eli ayağına dolaşmaktadır ;çünkü karanlıkta daha ilkel bir aydınlanma aracı olan mum ışığında gerçek yüzler ortaya çıkmaktadır:

“ Titreyen mum ışığında otururlar – hayır sıkılırlarken anlamıştı, bir çok şeyin değiştiğini, artık çok az orta yanları bulunduğunu, salt bir zamanlar arkadaş olduklarından – oysa nasıl bir arkadaşlıktı onlarınki; arkadaşlıktan da öte bir şeydi belki...” (T.S./G.s.89)

Artık her şey bir elektrik kesintisiyle ortaya çıkmıştır. Karanlıkta yine dünyasını karartan bir aydınlanma olmuştur. Gelecek olan o ışık yıpranmış bir arkadaşlığı canlandıracak güçte değildir artık.

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde işsizlik, hayatın uğrattığı düş kırıklıkları, yoksulluk ve arkadaşı Macit’in aldatışı Kemal’i üzmüştür. Ancak o aslında insanların birbirine yabancılaşmasına, hayatın anlamsızlaşmasına kızmaktadır:

“Bedeli çok ağır ödenen bir dönemden geçiyoruz, diyorum, ne kadar az yara alırsak, yani bu dönemi atlatırsak.... Duymuyor.

Kimse Karı Kocaya Yabancı, Kardeş Kardeşe Sağırlar.... Sağırlar....” (T.S./İ.U.G.B.s149)

“Sokak” ta otomobile gelen, yüksek sesle müzik dinleyen gençler modernleşmeyi temsil ediyor öyküde. Ancak onlar aynı zamanda dejenere olmuş, değerlerini yitirmiş kimselerdir. Zavallı bir köpeğin üzerine hiç acımadan otomobili sürerler:

“Direksiyondaki genç, yüzünü sertleştiren çizgileri yumuşatmadan ve sağ omzunu abartılı bir biçimde düşürerek aracı ileri vitese geçirdi. Tozu dumana katan bir kalkış oldu. Aracı doğrudan köpeğin üzerine sürdü. Acı bir fren yaptığında sokak yeniden toza boğulmuştu.” (T.S. / S. S.167)

Bildikleri teknolojinin ürünü arabaya güvenerek istediklerini yaparlar. Ayrıca öyküde gençlik ve yaşlılık kavramları da yabancılaşma kavramıyla birlikte

verilir.Gençler çağın değerlerine sahip çıkmış yollarına hızla devam ederken ,yaşlı adam oturmuş gökyüzüne bakmaktadır.Yani bulunduğu hayattan uzaktadır.

“Şimdi Öldün Sen”de de değişimden hoşnut olmayan bir adamla karşılaşıyoruz. Küçük bir çocukken şikayet ettiği annesinin korumacı oluşunu haklı bulmaktadır artık:

“Belki ömrümüzü bu bahçede oyunlarla yaşayarak geçirseydik, sövmesini, sigarayı, içkiyi, kavgayı ve yarım yamalak da olsa “hakkını arama” kötü alışkanlıklarını edinmeden, aynı ulu terbiye sınırları içinde sürüp gidecekti her şey” (T.S/S.Ö.S.s.171)

“Temmuz Suçlu” da Tülin’in ağzından toplumların sınıflaşması ve halkın içinde meydana gelen sınıfların birbirine yabancılaşması anlatılır:

“Bütün güzellikleri bozan rengarenk giysili kültürsüz ve kaba insanlar gelmeden de kaçıp gideceksin (aşağı sınıf yani, bayağı insanlar) minibüslere, halk otobüslerine, kamyonet ve kamyon kasalarına doluşarak geliyorlar, sepetler, torbalar, bahçeler, ekmekler, karpuzlar iniyor. Çocuklar... çocuklar.... görgüsüz hain ve açgözlü çocuklar. (T.S./T.S.s185)

Toplumun resmen iki sınıfa ayrıldığını gördüğümüz bu ifadede modernleşme ve modernleşmeme arasındaki uçurumu görüyoruz. Yani kentsel yaşam ve kırsal yaşam çatışması verilmiştir.Göçle, hızlı kentleşmeyle insanlarımız birbirine yabancılaşmıştır.

“Yosun Tuttu Gözlerim” de değişime karşı çıkış vardır. Evler, sokaklar, yollar, parklar her şey değişmiştir. Tıpkı insanların değiştiği gibi:

“Gözlerini aç ve gerçeği gör. Bu kent değil, şu otomobilin içinde bira içen bizler de o biz değiliz. Bunu ne kadar çabuk kabullenirse huzursuzluğunda o kadar çabuk geçer. Kaçınılmaz olan şeyler vardır, yaşlanma gibi, ölüm gibi, değişim gibi...” (U.N.D./Y.T.G. s.22)

Öyküde değişim doğal bir süreç gibi görünür. Modernleşme, kentleşme her şeyi değiştirdiği gibi insanı da değiştirmiştir.

“Cémse” adlı öykü Raci yine kahraman anlatıcı bir maceraya sürüklerken Cemse’ nin eve kapanma sebebini açıklar. Kahraman anlatıcının kişiliği hakkında pek bilgi verilmezken bu öyküde geleneksel değerlere bağlı biri olduğunu öğreniyoruz.

“İkinizin benzeştiği bir yan var. O, eski değerlerin yitip gitmesine dayanamadığından kapandı evine; düş, ölüm, hepsi öykü...”

Cemse hayatın, düzenin, kamyonların (Austin'lerin) değişmesine dayanamadığı için kapatmıştır kendini eski yapıların bir örneği olan evine.

Dünya insanların değersizleştiği, yabancılaştığı, eski olana saygı duymadığı bir hale gelmiştir. Cemse de bu durumdan kaçmıştır. Ancak geçmişi özlediği için eski dostlarını bir araya toplayıp onlarla vedalaşmak istemektedir. Oysa her şey bahanedir; O, eski günleri özlemiştir. Öyle bir liste hazırlamıştır ki artık çalışır durumda olmayan araçlar, ölmüş gitmiş insanlar vardır bu listede davette eski parçalar çalacaktır:

“Değişen, kabuk değiştiren, değişirken de yozlaşıp çirkinleşen bir dünyaya, iletişimsizliğe tepki gösteriyor. Yıllardır sürdürdüğü bu edilgin tepki sonunda yetmez oluyor ve eyleme geçmek istiyor.” (U.N.D./C.Ö. s.46)

“ Ormanın İçlerine Doğru” adlı öyküde de yozlaşmadan, yabacılıştan kaçış vardır. Cemse ölüme kaçmayı düşünüp eve sığınırken, adı geçen öyküdeki kahramanda yozlaşmadan kaçıp tabiata ve oradan da ölüme sığınır. İnsanlar kendilerini fazlasıyla önemsemekte, başka insanları sadece bir gözlem materyali olarak görmektedir:

“ Öyküyü bir içki evinde, kendimizi dünyanın ve sanatın merkezi olarak gören üç-beş kişilik bir toplulukta yüzlerimizden eksikliğin alevleri fışkırırken tartıştık. Sandalyelerimize kaykılışımızdan bile kendimizi ne denli önemsedığımız, hatta abarttığımız belli olurdu.” (U.N.D./O.İ.D. s.58)

Hayat artık insanı boğacak bir hale gelmiştir. Özellikle büyük şehirlerin ve entel geçinen çevrelerin büyük bir kargaşa içinde yaşadığını anlatır anlatıcı. Ancak bunlardan kaçsa da bir türlü kurtulamaz. Sürekli yaşananları düşünür ve ölüm tek kurtuluş var:

“Ne güzel diyorum, sigara yok, içki yok (bir ara neydi, bağımlılığa doğru hızla sürükleniyordum) karabasanlar yok, tartışmalar , kavgalar yok. Tv programları, asık yüzlü gazeteler, birbirinin kanını içen uluslar, iflas eden inançlar, düş kırıklıkları, afetler, akmayan sular, kesilen elektrikler,karışık bir trafik, alt geçitler, üst geçitler, kırmızı-turuncu yeşil ışıklar, kıskançlıklar, uykusuzluklar.... Hiç, ama hiçbiri yok. (U.N.D/O.İ.D.s78)

Nihayet insanın hayat denen karmaşadan kurtuluşu ölümle gerçekleşir. Kahraman kefen benzettiği çadırının içinde ölür.Öyküde yabancılışma ve mekan arasında ilgi kurulmuştur. Şehir yani betonlaşma yozlaşmayı temsil ederken ;ahşap köprü ve orman öze dönüşü simgeler. Özellikle ormanın girişindeki ahşap köprü, ahşap olması açısından dikkat çekicidir. Artık teknoloji, modernleşme, entel tavırlar geride

kalmış, dolu olan hayat boşlamıştır. Köprü de bu uçurumun iki yanı arasında bağlantıyı sağlar.

“Kargalar Rotası” adlı öyküde kahraman anlatıcı öykünün daha giriş cümlelerinde değişen, soğuyan, anlamsızlaşan bir hayatın sinyallerini verir:

“ *Mutfakta üzeri damalı bir muşambayla kaplı, açılır kapanır masada, yaşamının birçok dönemine tanıklık etmiş bu eski nesnede, çelik bir tastan çorba içiyorum.*” (U.N.D./K.R.s.87)

Hayat geçmekte ve gitgide yapayı duygusuz hale gelmektedir. Duygularımız muşamba kapların altında kalmakta, sevgilerimiz çelik taslar gibi soğumaktadır. Her geçen gün, her yaşanan olay masanın üzerindeki muşambanın aldığı kesikleri, yaraları barındırmaktadır.

Öyküde hasta, yatağından kalkamayan kadının oğlu ile evde hastaya bakan Ziyet’i, sevmediği halde onunla birlikte olur. Sevgisizliğini öykünün çeşitli yerlerinde kurduğu cümlelerden anlayabiliriz.

“Susunuz Kuşlar Susunuz” da çağın karmaşası, kargaşası yapaylığı karşısında bunalmış bir adamın bakış açısıyla anlatılan öykü bunalımın öyküsüdür. Bir içki masasında başlayan öykü resmen kokuşmuşluğun öyküsüdür. Masa kalabalıktır, ama herkes yalnızdır tıpkı hayat gibi. Öyküde dikkat çeken bir yanda kambur bir kadının gelin, kahraman anlatıcının bu kadar karamsar bahsettiği topluluğun ise kahramanın düğünü olmasıdır. Her şey gibi düğün, evlilik, aile kavramları da bozulmuş ve sırttaki bir kambur haline gelmiştir.

“Beşinci Uzak Nokta”da tabiat kirletilmiş, hayat insanları artıklarıyla doldurulmuştur. İnsanlar birbirlerini önemsemez bir hale gelmiştir.

“Yalnız Uyuyanlar İçin” adlı öyküde bütün değerlerini yitirmiş bir adam karşımıza çıkar. Bu dejenere olmuş bir tip değildir; ancak bayram gibi dostluk gibi, geçmişe değer verme gibi değerlerini yitirmiştir. Aslında hayat onun için düş kırıklığıdır. Geçmiş silmesinin nedeni de bütün kararlarını babasının almış olmasıdır.

“En Eski Güvercin”de bireyin, kurumların toplumların her yönden bir yozlaşma içinde olduğuna dikkat çekilir. Bu yozlaşmada yine yozlaşmışlığın göstergelerinden biri olan hayat kadını da yanına alarak ölüme kaçan bir adamı görürüz:

“*Çöküntü, Evet, Çöküntü; bireysel çöküntü, ahlaksal çöküntü, ekonomik çöküntü. Zıncı diye dur ve kapını bu kadına aç, yanına otursun. “Merhaba tatlım”, diyecektir*

sana; sesi kalın ve pürüzlü. Pofur pofur çekiştirdiğin sigarayla, “Merhaba,” diye yanıtla onu. Yüzünde katı bir gülüş olsun. Erkek ve erkeğin zaafı konusunda, deneyimleriyle edindiği ve tuzaklara açık bütün değerleri alt üst et kafasında. Onu, koltuğa yapıştıran bir hızla fırla. Ölümüne, sonsuz bir koşu.” (Y.U.İ./E.C.G.)s.28)

“Her Şey Boçka İçin”de hayata sırtını dönmüş, her şeyin bozulduğunu düşünen üç genç vardır. Denizin kenarında oturur içki içer ve denize işerler. Deniz hayattır ve hayat işlemeye degecek kadar bozulmuştur. İnsanlar acımasız, kırıncı, birbirlerini ve hayvanları aşağılamaktadırlar. Havyalar dahi değişmiştir. Karnı aç olduğu için İbo Abi’nin peşine takılan köpek doyunca peşini bırakmıştır. Artık hayvanların cinsi de, insanların iyisi de azalmıştır.

“Son Sığınak”ta hayatın, arkadaşlıkların, bedeninin, çevrenin her şeyin kirlendiği değiştiği bir hayat vardır. Hasta bir adam hastalığıyla ve hayatıyla dalga geçer, çünkü değersizdir artık onun için. Arkadaşları iki yüzlüdür. İşten atılmasına içten içe sevinirler. Bu karmaşadan sığınılan doğada kirlenmiştir:

“Çöpler, inşaat artıkları, sosyal kalıntılar arasında oturuyorum. Aşağıda en az benim kadar hasta bir kere, sesini duyuyorum. Kendimi kandırmadan gözlerimi büyük büyük açarak bakıyorum onlara; kırılıp dallara asılan ya da dallara asıldıktan sonra sarhoş nişancılar tarafından kırılan şişe parçaları, teneke kutular, bir prezervatif, bir erkek atleti, siyah bir kadın külotu, jartiyerli bir çorap, ağaç gövdesine hırsla kazınmış bir kalp.” (B.B.S.K / S.S.s104)

İşten çıkarılacağı haberini veren arkadaşları iki yüzlüdür. İşten çıkarıldığı için onu suçlarlar:

“ Dün öğrendim, çıkışım veriliyormuş. Birahaneye uğramıştım. (Doktoricem Duymasın) içki masasında Ersin söyledi; yüzünde yapay bir üzüntü, için için güler.” (B.B. S.K. /S.S. s.102)

“Müjark” adlı öyküde dejenere olmuş, yozlaşmış hatta sapken insanlar anlatılır. Bir grup gemici bir barda eğlenmeye gitmiştir. Bu barın özelliği “çocuk yaştaki orospular ve gencecik ibneler ’in”(M.s.100) bulunmasıdır. Bu bana gelen Episto lakaplı kahraman da yozlaşmanın temsilcisidir:

“ Az sonra düşerler” dedi. “Kimler?” dedim “ibneler ve orospular” (D.D.B.P./M.s.100)

Böyle bir yerde eğlenmekten zevk alan yozlaşmış tipler, toplumun bir kesiminde yaşanan ileri gitmiş yozlaşmayı da gözler önüne serer.

“Rüyadaki Rüya”da kahraman anlatıcı gördüğü rüyalarla hayatta her şeyin değiştiğini vurgular. Hayvanlar, insanlar her şey kokuşmaya başlamıştır.Aynı durum “Adı Yok”ta da vardır. İnsanlar dereleri bozmuş ve bu bozulma yavaş yavaş her yere sirayet etmeye başlamıştır:

“ Can çekişen derelerin can çekişen canlılarını yemişlerdi. Her şey bitiyordu.

“ Biz de böyle bir derede yaşıyoruz, burada kalırsak ölürüz.” (G.A./A.Y.s97)

Böyle düşünen İlhan dereden kaçmıştır, ancak tekrar dönmüş ve bu dönüş onun sonu olmuştur.

“O Kadın Fatma Girik Değil” de sigortacılık yapan kadın bir aracın kaza yapmasına maddi açıdan bakar.. Can kaybının olması onun için ikinci dereceden ya da hiç önemli değildir. Bu durum bize kahramanın eşi tarafından anlatılır. Kahraman anlatıcı alkol tedavisi görmüştür; çünkü kokuşmuş,yapmacıklıklarla dolu hayatı ve insanları çekemez:

“İki ay önce sigortası yapılan bir aracın hurdaya döndüğünü öğreniyor telefondan. Can kaybindan önce hasarı soruyor. “Ya can” diyor, “vah vah” diyor. Neden sonra akıl ediyor; “Peki ölen var mı?” “Yazık,” diyor sonrada.” (B.R./O.K.F.G.D.s.41)

Yozlaşma öykülerdeki ana temadır. Bu ana temanın etrafında başka temalar da ortaya çıkmaktadır. Seçtiği kişiler genellikle hayatın kıyısında köşesinde kalmış insanlardır ve yabancılaşmaya karşı çıkarlar.

Eserlerde yozlaşma anlatılırken bir mesaj verme amacı güdülüyor. O, sırada insanın ya da yozlaşmaya karşı çıkan aydın insanın (ki sayıları azdır) duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatır. Yozlaşma kentte de yaşanır taşrada da. Ancak doğadaki bozulmaya karşı çıkar ve çevrebilimci bir anlayışla yaklaşır.

5.3 Yalnızlık

Cemil Kavukçu öykülerinin çoğunda yalnızlık temasına değinir. Onun anlattığı yalnızlık, yaşamın kıyısında köşesinde kalmış , pek ideali olmayan insanların yalnızlığıdır. Bu yalnızlık genlikle toplumdandan kaçışla başlar. Kalabalıklar içinde yalnız olan insan kendine sığınır, tabiata sığınır, alkole sığınır, çocukluk anılarına sığınır. Ama hep yalnız kalır

“ Selo'nun Kuşlar”ında Selo kimsesiz, yalnız bir çocuktur. Bakımsızdır, “hayoştur”. Selo sokaklarda büyümüştür.Bu nedenle anneler genellikle çocuklarını

Selo'dan uzak tutmak isterler.Onun yalnızlığını,iyi kalpliliğini ve sevgiye ihtiyacı olduğunu düşünmezler. :

“Annesi onları bırakıp kaçtığında bir lokmacık bebeymiş Selo. Yine bir lokmacık bebe olan ablası çocukanalık yapmış, hepsine. Babaları iflah olmaz, gözü kanlı bir sarhoş. Ne kazanırsa o zikkıma yatırıyor. Konu komşu bakmasaymış açlıktan ölmüş hepsi.” (PG./S.K.s.19)

Selo, hayata yalnız başına tutunmaya çalışan küçücük bir çocuktur aslında. Kısacık hayatında kuşlar hakkında her şeyi öğrenmiştir. Onun arkadaşları kuşlardır.

“Demokor” da öyküye adını veren Demokor hayatta yalnız olan bir insandır. İnsanlardan o kadar kaçmıştır ki kendileri bile yaşamayacağı yıkık bir değirmene sığınmıştır. Onun hayatta kimsesi yoktur:

“Ne ana var, ne baba, ne kari var, ne çocuk..... Sokaklarda sürünüyor lar; insan eskisi!” (P.G./D.s53)

Demokor, aynı zamanda değişime ayak direyen bir adamdır. Toplumdan kaçır ,onun hayatını değiştirmesini istemez ve bütün kuralları rededer. Bu kaçış onu yalnızlığa götürür Kimse onu anlamaz , hep dalga geçip kızdırarak onunla eğlenirler.

“Anahtarlı Hayalet” adlı öyküdeki Aşidanım Teyze'nin yeğeni Medo da Aşidanım da yalnızdır. Aşidanım bu yalnızlığı anlarıyla paylaşırken Medonun paylaşacağı kimse yoktur. Yıllar önce Türkiye'ye Bosna'dan göçen Aşidanım Teyze daha yollardayken nerdeyse bütün yakınlarını kaybeder. Evlatlık aldığı evde de kimse kalmamıştır. A aralarında kuşak farkı olan evin torunu Medo'yla birlikte kalırlar ;ama o her şeyini yitirmiş yalnız bir hayalettir. Elinde sadece ev ve evin anahtarları kalmıştır:

“Yıllardır gömülüp kaldığım bu mezarda, anahtarlı bir hayalettin her gece beni geçmişine kilitlediği bu evde çürüyorum”. (P.G./A.H..s81)

“Patika” adlı öykünün kahramanı Zafer yalnızlık çektiği için kendini çeşitli maceralara sürükler; ancak yaşadıkları onu yalnızlıktan kurtaramaz. Eşiyle paylaşmadığı hayatında doğru dürüst dostu da yoktur. Bu yalnızlığını paylaşmak için öykü yazmak ister; ancak kendinden öteye gidemez:

“Gönlüm kırık, ruhum doyumsuz. Sanki bir söyler yaratsam, örneğin Patika'yı yazsam kendime geleceğim. Ama olmuyor, yazamıyorum.” (T.S./P.s.36)

Kendisiyle verdiği savaflara rağmen atıldığı kısacık aşk macerasının da kendine göre olmadığını anlayan kahramanımız öykünün başladığı yere geri döner. Öykünün

başında da yalnızdır. Sonunda da bu adeta insanın yazgısıdır. Yani insan ne yaparsa yapsın yalnızdır:

“Acı bir bekçi düdüğü geceyi değil içimi yırtıyor. “Burası Neresi?” diye düşünüyor, buraya nasıl geldim, içerde yatakta yatan kadın kim? Bu soluk, bu saat, bu bekçi... Gece mi? Hangi dağ bu? İçindeki kimliksiz acı mı, yoksa gecenin içindeki kocaman karartı mı? Yalnızca bir leke. Bağırsa onu duyar mı? Bağıramaz, çünkü sesi yok.” (T.S./P.s.40)

İçinde bulunduğu hayata kendini ait hissetmez. Mutsuzdur,yalnızdır. Kendini tamamlayamadığı için eksiktir. Animası diyebileceğimiz eş, aslında onu tamamlamaz.Eksik olduğu için de sesi çıkmaz.

“Gece”de hayatta yaşanan olumsuzlukları karısıyla paylaşmaya çalışan adamda yalnızdır. Sahip olduğu değerlerin insanlar tarafından tüketildiğini görmektedir. Başını dizlerine koyduğu karısı bir bir gölgedir.

“WLO Üyesi” adlı öykünün ana temasıdır yalnızlık. Genellikle öykülerde matem içinde yalnız kalmış insanlara değinen yazarımız bu öyküde yalnızlığı daha farklı değerlendirir. Bu farklılığın birinci nedeni kahraman anlatıcının o gün için bile olsa içinde bulunduğu yalnızlıktan zevk duymasıdır. Farklılığın ikinci sebebi ise yalnızlara bir dernek kurduymasındır:

“Çoğu kez dayanılmaz bulduğum yalnızlık, bugün bir ayrıcalığa dönüşüyor. Yalnızlık! Sesli olarak yineliyorum bu sözcüğü, sonra da heceliyorum; Yal-nız-lık. Merkezi Cenevre’de bulunan WLO’ ya (World Lones Organisation – Dünya Yalnızlar Örgütü olmalı, ya da ona benzer bir şeyi Cenevre’de değilse bile oralarda bir yerdedir.) yazıp üyelik koşullarını öğrenmeliyim.” (U.N.D./W.Ü.s.107)

Yalnızlık temalı bu öyküde kahraman yalnızlığa birde simge bulur: karga:Yalnızlık, yağmurlu bir gün, şarap ve müzik kahramanımızın belki hayal gücünü çalıştırmış, belki de ayrıntıları fark etmesini kolaylaştırmıştır:

“Bir karga, tek başına uçan, ıslanmış bir karga. Onu izliyorum. Havaya, güne ve bana uygun bir görüntü. Yalnızlık simgesi berbat bir yaratık. (WLO’ nun karga amblemlı bayrağına ne demeli). (U.N.D./W.Ü.s.1008)

Yalnızlıkla bu kadar iç içe olan kahraman bir ölüyü görür. Ölüler zaten yalnız değil midir? Ancak cenazesi çevresindeki kişilerin azlığından ölmeden öncede yalnız olduğunu tahmin ettiği bu cenazeyi yalnız bırakmak istemez:

“ Tanımadığım biri, yalnız bir ölü, bu yağmurlu günde gözümün önünden geçip gidiyorsa, evde daha çok oturamam.” (U.N.D./W.Ü.s.109)Kahraman yalnızlıktan zevk aldığını söylese de bir ölünün bile yalnız kalmasına dayanamaz.

“ Yalnız Uyuyanlar İçin” adlı öyküde yalnız kelimesi sadece anlamında kullanılmasının yanında öykü kahramanının da yalnızlığını dile getirir. Evde yalnız başına yaşayan ,hayatı tüm anlamını yitirmiş ve bu yitirmişliği geçmişe bağlayan bir adamın yalnızlığı anlatılır.

“Piknik”te yasak aşk yaşadığı sevgilisini bekleyen yalnız bir adamın duygu ve düşünceleri anlatır. Beşinci kattaki apartman dairesinin penceresinde kalabalığı izler, sevgilisini bekler ve geçmişte yaşadıklarına sığınır. “Malı Baba” kahraman anlatıcı sevgilisi beklerken ,onun gelmeme ihtimalini düşünürken derin bir yalnızlığa düşer.Sevgilisi tarafından terk edilen adam “açıkta demirlemiş bir gemi” kadar yalnızdır. Bu yalnızlığını alkole sığınarak gidermeye çalışır.

“Kovan” adlı öyküde yaşadığı tek düze, kimliksiz hayattan sıkılan kahraman anlatıcı şehirden, hayattan, eşinden her şeyden kaçır. Kendini kalabalıklar içinde de yalnız hisseden adam asıl yalnızlığı boş ve sessiz olan tatil kasabasında hisseder:

“ Kapalı bir hava, izdüşümleri su birikintilerinde yapraksız ve kıpırtısız ağaç görüntüleri, bomboş çamur tarlaları. Kapıyı açıp içeri girdiğinde loş, sevimsiz ve yalnızlık kokan havayı soludu.” (B.B.S.K./K.s.83)Bu yalnızlık kahramanın sonunu hazırlar.Düşünceleriyle yalnız başına mücadele edemez.Her şeyden kaçsa da onlardan kaçamaz.Onlardan kaçışın tek yolu ölümdür.

“Sarsarlar”da yalnız ve yaşlı insanların dünyaları anlatılır. Onlar erken kalkan çevrelerinde olup bitene daha çok duyarlı ve yalnızlığın etkisiyle korkuları olan kimselerdir.

“Son Sığınak”ta hastalığa aldırmaşının, içki ve sigaraya kendini verişinin sebebini kahraman yalnızlığa ve kimsesizliğe bağlar. Aslında yalnızlığı istediğini, ama kimsesizliğin onu bitirdiğini söyler.

“Bağımlılığımın gerçek nedeni (bir kuş öttü, ne kadar güzel, ne kadar güzel, ne kadar hesapsız) içimden atamadığını yalnızlık ve güvensizlik duygusu değil mi? Hastalığımın da derinleşerek yatan neden bu. Yalnızlık değil de kimsesizlik.” (B.B.S.K./S.S.s.102)

“Nolya” Adlı öyküde kahraman anlatıcı öykünün başına yalnızdır ve bunu dile getirir. Ancak önce bir hayale aşık olur, sonrada sürekli gittiği birahanenin sahibiyle,

müşterisiyle ölüsüyle dost olur.“Yanlış Adım”da mutsuz bir insanın tükenişi anlatılırken kahramanın yalnızlıktan şikayeti de verilir:

“Bu gün günümde değilim.” dedi. “Bir ayrıcalık gibi gördüğüm yalnızlık, kimi gün taşınamaz bir yük diyor. Evde, gittikçe bana benzeyen nesnelere kendi güçsüz yansıma görüyorum.” (B.B.S.K./Y.A.s.145)

Bu yalnızlık nedeniyle bunalan, sıkılan insan alkole sığınmaktadır. Ancak beynini alkolle uyuşturarak hayat katlanmaya çalışır. Tetka adlı bir kaplumbağa ile yalnızlığını paylaşır. Öyküde Singapur’dan gelen kaplumbağa tamamen yapay olan bir dünyada yalnız başına yaşamaktadır. Kahraman aslında öyküde kendisi ile kaplumbağa ve kendi yaşamıyla kaplumbağanın yaşamı arasında benzerlik kuruyor. Tıpkı kaplumbağa gibi insan da aldatmaca bir dünyanın içinde yaşam mücadelesi verir . Her şey yapay ve anlamsızdır.

“Sessizlik”te kalabalıklar içinde kendini yalnız hisseden, sevmediği bir işte çalışan, mutsuz bir adamın öyküsü anlatılır. Tanımadığı insanlarla birlikte kendini alkole vererek yalnızlığını unutmaya çalışan bir adamdır:

“Onca kalabalık, onca keşmekeşlik içinde kendimi yalnız hisseder. Sevmediği bir işte çalışır. İş çıkışlarında kendi gibi birahaneye uğramış olanlarla birlikte bira içer, çene çalar, kulaklarına yabancı gelen kahkahalar atar ve kendini daha da yalnız hisseder”. (D.D.B.P/S.s10)

Yalnızlığını giderme çabaları boşa çıkar adamın. Çünkü kendini anlamayan insanlar arasında daha çok yalnız hisseder kendini.

“Kesişme Noktası” adlı öyküde yalnızlıktan sıkılmış bir adamın korkuları anlatılır. Yalnızlık çekilmez bir hale gelmiş ve kahramanda çeşitli korkular uyandırmayan başlamıştır:

“ Birileri olsaydı, dost bir ses örneğinin insan soluğu; belki o zaman hırıltılar, çıtırdılar, inlemeye benzer boğuk sesler de duymazdı.” (D.D.B.P./K.N.s.85)

“Az sonra hava kararacak, kentin ışıkları yanacak. Ben tek başıma yanacağım.” (B.B.S.K/K:N.s.123)

“Adı Yok” da ölen İlhan yalnız bir insandır. Yaşayamayacağını düşündüğü kasabadan Almanya’ya gitmiş ve sonra tekrar kasabaya dönmüştür. Bu dönüş onun sonu ölmüştür.

“Döndüğünde, herkesin bir işi gücü vardı. Hepsi de evli barklı adamlardı artık, haytalık yılları bitmiştir. İlhan, biriktirdiği üç-beş kuruşlu bir büro açtı ve yürütemedi. Karısı da bırakıp gitmişti onu. Kahvede, sokakta, meyhanede yalnız kalmıştı.” (G.A./A.Y.s100)Bu yalnız kalış İlhan’ın sonu olmuştur ve ölmüştür. İlhan’ın ölümü de Rıfat’ı yalnızlığa sürüklemiştir.

“Kendini yalnız hiss ediyor. İlhan öldü, uğur artık Ankara’da (o da öldü), çakal hapiste, hapiste olmasa da başka bir dünyanın adam artık, yolları ayrıldı. Necmettin babasının koltuğuna oturdu ve babası gibi oldu.” (G.A./A.Y.s.28)

Yalnızlık kimi kez huzur verirken, kimi kez kahramanlara ölüm getirir. Yalnızlığın izlek olarak seçildiği öykülerde karga da bir yalnızlık sembolü olarak karşımıza çıkar:

Yalnız insanların dışında kimse bunun farkında değildi. (B.B.S.K./S.s.91)

Yalnızlık kimi öyküde aranılan bir şey bir ihtiyaç haline gelir.”Olmuyor Koca papaz” adlı öyküde adam yalnız kalmak,kitap okumak,kendisine zaman ayırmak ister. Ancak bunu yapamaz.

5.4 Aşk/Sevgi

Aşk Cemil Kavukçu’nun öykülerinde pek önemli bir yere sahip olmasa da işlenen izleklerden biridir.. Çünkü onun öykülerinde kadın kahramanlara çok az rastlanır. Anlattığı aşkların çoğu da platonik, söylenmemiş, kahramanın kendi içinde yaşadığı aşklardır.Öykü kahramanlarının sürekli bir bunalım içinde olmasının sebebi aslında bu duygu yoğunluğunun olmamasından kaynaklanan boşluk hissidir.

Kahramanların hayatıyla yazarımızın hayatı bu noktada da kesişiyor. Cemil Kavukçu da platonik aşklar yaşamış, üniversiteye kadar tam anlamıyla bir aşk yaşamıştır:

“Benim aşklarımın çoğu, öykülerimde olduğu gibi kendi içinde olup biten, dışa vurulmayan duygusal anomaliler olarak yaşandı.”(ER:K. Y.Ç. Ö. s136)

Öykülerinde aşk az yer vermesini burada söylenenlere sınırlandıramayız tabî ki. Yazar aşkı anlatmak için roman gibi karakter yaratmaya ve duyguları derinlemesine incelemeye müsait olan bir türde yazması gerektiğini söyler. Öykü buna müsait değildir: “Öykü, olsa olsa aşkın kişiler üzerindeki yansımaları ya da etkilerinden kesitler sunabilir.” der.

Aşk konulu öyküleri: “Dört Duvar Beş Pencere”, “Ablam”, “Solgun”, “Düğün”, “Patika”, “Piknik”, “Çamurda”, “Temmuz Suçlu”, “Bir :Masanın Eksik Tarihi”, “Eylül Yarın da Gelmeyecek” adlı öykülerdir.

Yazar lise yıllarında iken ‘Daas Bets’ adlı bir grupları vardır ve grubun kurallarından bir kız arkadaş edinmemektir. Bunun da etkisiyle hayatına pek kız arkadaş girmeyen yazar, öykülerinde de kadınlar ve aşk az yer tutar.

“Pazar Güneşi” adlı öyküde yazar kart karakterlerden biri olan genç bir adamın sevgiyi aşkı dile getirişini içe bakış yöntemiyle bize aktarır:

“Ve delikanlı bu pazar sabahında bu dükkana çakılıp kalmasaydı da,sevdiğinin oturduğu sokağı baştan sona voltasıydı. Sevdiği, perdeyi aralayarak ona gülüm dese ydi. Canını verirdi uğruna, hem de gözünü kırpmadan. Her şeyi göze alırdı, mahalle delikanlılarına o kızı ben seviyom’lara karşı dövüşürdü gereğinde. Seviyordu çünkü.” (P.G/P.G s 14)

“En Eski Güvercin” , “ Piknik” ve “Çamurda” adlı öykünün de ana izleksı aşktır. “En Eski Güvercin”de aşk aslında biraz daha geride kalmış bir izlek gibi görünse de Semiramis’in aşkı,hayal de olsa., çağları aşmış bir aşktır. Kahraman aşkının bitmesini kabul edemez .O, asırlık aşklar yaşayacak bir adamdır.Kurduğu hayal de bu fantezisini gösterir.

“Piknik”te evli bir kadın ile kadının kocasının arkadaşı arasındaki yasak aşk anlatılır. Hayatın tek anlamı haline gelen aşkın evinde beklemekte olan adam sevgilisinden bahseder,aşkının nasıl başladığını anlatır. Sevdiği kadın yani Duygu,sıradan olmayan,çekici,baştan çıkarıcı,rahat bir kadındır. Kahramanımız Duygu’nun eşi olan Vedat’ı da öldüresiye kıskanır.

“Çamur”da yine “Piknik”teki gibi yasak bir aşk vardır. Bu defa evli olan adam karısına ihanet etmektedir ve bir hafta sonu kaçamağından dönerken trafik kazası geçirmişlerdir.Öyküde adamın sevgisi,mutluluğu verilir . Bunun özellikle kaza geçirdiği anda,kızının sesiyle duyduğu pişmanlık anlatılır. Yağmurlu bir gündür ve kaza sonucunda her şey çamura bulanmıştır; ancak öyküye de adını veren çamur , aslında adamın hissettiği kirlenmişlik ve suçluluk duygusudur.Neslihan beraber geçirdikleri günün son bulmasına üzülürken kaza olur.Adam çelişkili duygular içindedir ve çıktıkları dönüş yolculuğunun sonu ölüm olur.

“Malı Baba” adlı öykünün de ana teması aşktır. Sevdiği kız tarafından terk edilen ya da terk edilme korkusuna kapılan kahraman anlatıcı kendini alkole vermiştir:

“Bir saat Nazan’ı bekledim,gelmedi” diyemedim. Sevgimizden, geleceğe umutla bakan uyumlu birlikteliğimizden,sevişmelerimizden, el ele gezmelerimizden söz etmedim ona. Anlamaz diye mi? Belki.” (Y.U.İ/M.B s57) Belki terk etmemiştir bile Nazan; ama aşk o kadar derin bir duygudur ki terk etmiş olma ihtimali bile kahraman anlatıcısı yıkmıştır.

“Nolya”da kahraman anlatıcı ‘benabi’ bir hayale aşıktır. Bir kez gördüğü ve adını “Nolya” koyduğu kızı her yerde arar ve onu sever. Ancak onu doğru dürüst tanımaz bile.

“Onu sevmeye mi başladım yoksa? Belki de aşk dedikleri budur Arif. Daha önce başıma gelmediğinde bilmiyorum. Her davranışına o egemen artık,nerede olursam olayım izlendiğimi, düşüncelerimin okuduğunu sanıyorum.” (B.B.S.K/N. s124)

“Yanlış Adım”da aşk vardır;ancak yanlış bir aşktır. Çünkü ilgi ve ilgisizlik arasında gidip gelir, sonuçsuz kalan bir aşktır.

“Yıllar önce, daha ilk gördüğümde hoşlanmıştım. O zamanlar evli değildi. Sıradan bir ilgiydi.” (B.B.S.K/Y.A 128)

Bu aşkı duyan kadın “Nolya”dır. ““Nolya”” adlı hikayede, “Yanlış Adım”da ve “Hoşça Kalın” adlı öyküde hep aşık olunan kadın “Nolya”dır. O hayali bir sevgilidir. “Hoşça Kalın” adlı öyküde kimsenin göremediği bir hayaldir. Ölmek üzere olan adam hastane odasında yatarken ve yanında karısı, oğlu, diğer ziyaretçiler varken “Nolya” bir ölüm meleği gibi gelir ve son öpücükle ebedi uykuya uğurlar onu.

“İşte Bu” adlı öyküde de hayran olunan , anlatıcının karşısında oturan, öyküler anlattığı kadın da belki “Nolya”dır:

“Başımı öne eğip gülümsüyorum ve çok iri, çok kara başımı döndüren gözlerine bakıyorum.” (B.B.S.K/İ.B. s 160)

“Dört Duvar Beş Pencere” nin ana izleği aşk’tır. Tahsin, zaten tembel ve serseri biriyken aşk onu iyice dalgın, iyice serseri ve iyice gözü kara yapmıştır. Hiç konuşmadığı, tanışmadığı bir kız için hapse girmeyi göze alabilir:

“Ama herkes bilirdi ki, bu bir karı-kız dalgasıydı ve Tahsin o günden sonra “iflah” etmemişti. Yani, karasevdalı Tahsin bu, bir kız seviyor ve çakıyor kibriti değerd, değmezdi hesabı yapmadan ateşliyor fitili.” (D.D.B.P/D.D.B.P s31)

“Bir Masanın Eksik Tarihi” adlı öykünün de yine ana izleği aşktır. Üstelik bu aşk bir yasak aşktır. Evli bir kadınla cafe-barda buluşup, sohbet edilerek yaşanan, her şeye inat yaşanan bir aşktır:

“Uzun buluşmalarımız, oturuş biçimlerimiz, kadehlerimizi sık sık birbirine dokundurup gülümsemelerimiz bir aşkın başlangıcı olan, en güzel noktasında olduğumuzu gösteriyordu.” (D.D.B.P/B.M.E. T s111) Öyküden bu aşkın sonunu göremeyiz, ancak müşahit anlatıcının gözlemlerinden yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu tahmin edebiliriz.

“Gemiler de Ağlarmış” da insanlar mutsuzdur. Bu mutsuz insanlardan biri de İbrahim’dir. İbrahim sessiz, durgun ve mutsuz bir insandır. Konuşmayı sevmez sadece Kıskançlık yüzünden bu halde olduğunu söyler. İbrahim büyük aşkın kurbanıdır:

“Birasından içti. Kıskançlık yüzünden” dedi, çok sevmek de bir hastalık. Sahipleniyor,bütün yaşamına el koyuyorsun.” (G.A/G.A s 15)

Sevgi bazen ileriki boyutlara ulaşıncı, İbrahim eve eşine olduğu gibi , mutsuzluk getirir. Kıskandığı adamı öldüren ve hapse giren İbrahim, sonunda karısının suçsuzluğunu öğrenir. Öyküde aşık olanlardan biri de kahraman anlatıcıdır. Günlerdir, belki de aylardır denizde olan adam bir tatil kasabasında gördüğü genç bir kıza umutsuzca aşık olur:

“Gelen gruptaki sarışın kızdan gözlerimi alamıyordum. Görür görmez çarpılmışım. Ensesine topladığı saçlarını mor çiçekli bir tokayla tutturmuştu.” (G.A/G.A s37)

“Unutulamayan” da geçmişte yaşanan bir aşk öyküsü vardır. Geçmişte yaşansa da hala devam etmektedir. Faruk, Semra’yla bir aşk yaşamıştır. Aynı zamanda Semra’yla kahraman anlatıcı arasında da bir ilişki vardır. Yaşananlar geçmişte kalmıştır; ancak. Faruk Semra’yı unutamamıştır.

“Özel Yaşam Hırsızları” adlı öyküde yaşanan yasak aşka şahit oluruz. Evli bir kadın öykünün sonunda özel yaşam hırsızlarından öğrendiğimize göre eşinin mesai arkadaşıyla yasak bir aşk yaşar. Kafelerde buluşmayla başlayan aşk adamın kadını evine davet etmesiyle devam eder:

“Bütün gece doğru dürüst uyuyamamıştı. İçinde garip bir heyecan. İlk kez onun evine gidecek. Uzun zamandır bu öneriyi bekliyordu, hazırды.” (G.A/O.Y.H s80)Kadın çok heyecanlıdır. Karmaşık duygu içindedir. Korku ve mutluluğun heyecanı bir arada yaşar.

“Başkasının Rüyaları” da kitabında kitabın başında birbirine bağlı üç öyküde de aşk konusu işlenmektedir. “Rüya”, “Ablam” ve “Solgun” adlı hikâyelerin anlatıcısı

kahraman kişidir ve üçünde de aşk konusu işlenir. “Rüya”da aşık olan bir çocuktur. Çocukluk aşkını ilahi bakış açısıyla anlatır:

“Aşık olmuştu. Sınıflarında, ön sıradada oturan ince uzun kumral saçları omuzlarına dökülen, solgun yüzlü, ince sesli, kısa boylu bir kız vardı. Adı Sevim’di”. (B.R/R. S 14)

Bir çocukluk aşkı olarak kalacak bu aşkın birey üzerinde bıraktığı izler anlatır öyküde.

“Ablam” adlı öyküde “Rüya”da aşık olan çocuğun ablasının aşkına şahitlik ederek anlatışı vardır. Abla, halıcının oğlu Nam Kadir’e aşık olmuştur; ancak bu aşk ailesi tarafından yasaklanmıştır ona:

“Yanakları hafifçe pembeleşmiş,dudaklarına belli belirsiz ama benim çok iyi tanıdığım bir gülücük yerleşmişti. Bu gülüş onun içindi. Yalnız onun için.” (B.R/A. s24)

Abla’nın bu aşkı yaşaması özellikle ağabeyi tarafından engellenmiştir. Nam Kadir’i onaylamayan ağabey kardeşine kızarak,onu döverek güya edepli davranmaya zorlar:

“Ablamın yürüyüşü hiç de edepli değilmiş. Halıcının kopuk oğlu da peşimizdeymiş. Yüziüne öyle bir tokat attı ki, başı dolap kapısına çarptı ablamın.” (B.R/A. s25)

“Solgun”da ise bu ablanın,ağabeyinin ve anlatıcı kahramanımızın çocuğun zaman geçtikçe yaşadıkları olayları öğreniyoruz. Abla’nın sevdiği adama kavuşması ağabeyi tarafından engellenmiştir. Müşerraef Abla da kendini yalnız yaşamaya mahkum etmiş ve pencereden atlayarak ölmüştür.

“Müşerref hastaydı. Çok hasta. Kimseyi tanımıyor, geçmişle ilgili hiçbir şey hatırlamıyordu. Dilim varmıyor ama, delirmişti.”(B.K/S.s.31) Sonu kötü biten bir aşk, yaşanan pişmanlıklar ve acılar “Ablam” ve “Solgun” adlı öykülerin ana izleğidir.

5.5 Ölüm

Ölüm öykülerde karamsar bir şekilde ele alınmaz. Genellikle kurtuluş, bir sığınak olarak görülür. Hayattan kaçmak isteyen insanların, ölüme kaçtığı öyküler vardır. Dasein dediği gibi *“Ölüm sonunu yeniden düşünme çabası var oluvsal*

yapısından itibaren yeniden ele alınır ölüm bu durumda günlerden, gecelerden yapılmış bir sürenin bitmesi değil, ama hep açık kalan bir imkandır. Hep açık duran bu imkan en kendine özgü imkandır, başkasından kendini ayrı tutar, kendini yalıtır, aşılmaz ve uç bir olanaktır.”(E.L.Ö.v.Z.s.57) Kavukçu için de ölüm bir kurtuluştur.kişinin kendi benine kavuşma çabasıdır.

Ölüm bazen bir trafik kazasıyla gelir; “Pazar Güneşi”, “Gecenin Ardından Kuyruk”, “Çamurda”, “Kuzeydeki Kum Kosterleri” böyle öykülerdir. Bazen eceliyle ölen ve yine bu dünyadan, çektiği acılardan kurtulmuş sayılabilecek insanların olduğu öyküler; “Anahtarlı Hayalet”, “Kargalar Rotası”, “Eyüp”, “Hoşça Kalın”, “Dört Duvar Beş Pencere” adlı öykülerdir.

“Duman”, “Demokor,” “Aslangöz” adlı öykülerde toplumdaki kopuk, sarhoş, meczup diyebileceğimiz kimseleri ölümü anlatılır. “Duman” ve “Aslangöz”deki kahramanlar alkolden, Demokor ise soğuktan donarak ölmüştür.

“Omanın İçlerine Doğru,” “En Eski Güvercin”, “Parantez”, “Cezam Bitiyor Ceza”, “Kovan”, “Son Sığınak”, “Solgun” da kaçışın sonucu ölüme varılır. “Nolya”da ise ölen ve dirilen bir adamdan bahsedilir. Bu öyküde ölümle adete oyun oynanır.

“Pazar Güneş”nde masum bir çocuğun ölümü anlatılır. Oysa daha küçük bir kızdır, daha yaşamaya yeni başlamıştı. Öyküde ölümün kurgusu farklı bir yöntemle kurulmuştur. Öncelikle bir hayvanın ölümü verilmiş daha sonra da yaşlı bir kadının ölüm kurgusu dile getirilmiştir:

“Ama sinek ne bilsin ki ölüm ile yaşamı ayıran o saydam nesneyi...”
(P.G/P.G.s.12)

Hayatla ölüm arasındaki ince çizgiden bahseder yazar. Bu ince çizgi bazen cam sağlamlığında bazen pamuk ipliğinin inceliğindedir. Ölüm küçük kıızı bu dünyada alıp koparmasaydı onun beğenen o hafta sonu kazandığı paranın tadını çıkaran çocuk belki onu sevecekti:

“Sonra bir kara basan gibi, filmlerde gördüğü o mezarlık sahnelerini görürdü. Babası ölmüş, sarıklı bir hocanın ardından yürüyorlar, yaylı bir tambur acıklı acıklı inliyor. Sonra herkes gidince toprağın üzerine kapanıp ağlıyor. Babasının öldüğüne miydi bu göz yaşları yoksa tek başına pazarcılık yapacağına mı bilemiyor.”
(P.G/Z.P.s.32)

“Zor Pazartesiler ”de babasının öleceğini ,hayatta yalnız kalacağını düşünür, küçük pazarıcı. Bu onun için kabustur. Çünkü hayatta yalnız kalacak, borçları yalnız ödemek zorunda kalacaktır.

“Gecenin Ardında Kuyruk”ta ölüm insanları bir trafik kazasıyla avlamıştır. Küçük bir bebeğin, torununu görmek son arzusu olan bir anneciğinin, oğlu için endişe dolu olan şoförün, 11 yaşında çocuk olmadan büyümüş bir çocuğun almıştır hayatını elinden. Onları uykuda gafil avlamıştır. Yağmurlu bir yolda kaderde bir oyun oynanmış, zar atılmış ve ölüm kazanmıştır:

“Şimdi evlerin damlarına tıpr tıpr dökülen, su birikintilerini delip deşik eden bu yağmurlu gecede, havlamayan köpekler sürüler halinde dolaşırken, bir dönemecin başına bağdaş kurmuş bir karaltı elindeki zarları şaklata şaklata sallıyor ve yağmurun yıkadığı asfalta fırlatıyor. Sessizlik öyle derinki, zarların kemik sesi bile duyuluyor.

Sonrada bağılıyor:

- Penci düü...”

(P.G/G.A.K.s.42)

Gecenin içinde trafik kazası dışında ölenlerde vardır. Gece siyah bir perde gibi inmiş ve kimilerine ölümü getirmiştir.

“Saç, sakal ve pislğe batmış niceleri vardı ki, en yakın dostları olarak bilinen gecenin içinde ölüp gidiyorlardı duvar diplerinde.

Kara kara kan tükürüyorlardı gecenin karanlığında ve ispiro şişelerine sarılıp titreşiyorlardı kuytularda.”

(P.G/G.A.K.s.44)

Aşidanım Teyze, Medo’nun deyimi ile “Anahtarlı bir hayalet, bir “ İnsan eskisidir” yıllarını geçirdiği evde evle birlikte yaşlanmış ve artık ölüm kapısına gelmiştir. O, ölümü bekler hatta ölen babasını geceleri görür:

“Onu, mutfak diye kullanılan oldukça geniş odada, yere boylu boyunca uzatılmış, üzerine bir çarşaf örtülmüş, karın hizasının gelecek yerde her sabah ekmek kestiği bıçağı yatay biçimde konmuş buldu.”

(P.G/A.M.s,83)

Evet Anahtarlı Hayalet böylece bir ölü olmuştur artık. Gece uykuya daldığı yerden bir daha kalkamamıştır.

“Duman” da bir temizlik işçisinin köprü altında ölü olarak bulduğu adam ölümün nasıl bir şey olduğunu ve ölüm korkusunun gereksizliğini anlatır:

“Belki de bu kadar rahat ve acısız olacağını bilseydim bugünü beklemez, hiç olmazsa kendi isteğimle son verirdim kendi isteğimle biçim veremediğim yaşamıma

insan yaşarken böyle düşünemiyor ama (Sanırım her ölü bunu acı acı düşünmüştür.)ölünce güneş yok, ses yok, kuşlar yok, şarap yok. Ama bütün bunlara karşı yaşamım boyunca rastlamadığım bir dinginlik, sarsılmaz bir susku var. Birde ölümün sürekli tembelliği... (T.S./D.s142)

Mutlu olamadığı haytan aslında umudunu kesmemiştim ölü; ancak ölümün dingilliği çok hoşuna gitmektedir.

“Orman İçlerine Doğru” da kahraman kaçtığı hayattan ancak ölümle kurtulur. Ormana sığınır, çocukluğuna sığınır. İkel yaşama döner, ama teknoloji, yüzleşme, betonlaşma denilen canavardan ancak ölümle kurtulur.

“Kargalar Rotası”nda ölmek üzere olan bir kadının durumunu ve ölümün sinsice yaklaştığını kahraman anlatıcı anlatır bize. Ölümün kokusu ve rengi vardır hastanın odasında. Öykünün sonunda boş bir yatak görürüz . Kadının ölüp ölmediğini öğrenemeyiz:

“Dışkı ve uzun süre yıkanmamış insan teni kokan havası çürümüş odaya her girişimde tedirgin oluyorum. Ölüm bir köşeye sinmiş, sabırla bekliyor.” (U.N.D/K.R.s.88)

Öyküde ölümle pençeleşen hasta kadın da acınacak bir durumda karşımıza çıkar. Kahraman anlatıcı onun korumasız yapayalnız bir kedi yavrusuna benzetir.Öyküde dikkat çekici diğer bir husus kargaların âdete ölümün haberini vermesidir. Hasta kadının ölümünden önceki gün kargalar çok gürültü yapar. Ayrıca kargaların “habercilik” özelliğine yer verilir.

“Beşinci Uzak Nokta”da gördüğü kâbusun etkisiyle öleceğini sanan bir adamın ölüm korkusu kısaca verilmiştir

“En Eski Güvercin” adlı öyküde ölüm bambaşka bir boyutu ile ele alınır: Reenkarnasyon yani ruh göçüşmesi. Fantastik bir hava olan öyküde Babil’de yaşamış Semiramis’in bir hayat kadını ;Suriye valisi Omnes’in ise karısı tarafından terk edilmiş bir adam olarak karşımıza çıktığını görüyoruz. Bu insanlar daha önceki kimliklerine dönebilmek için ölüme doğru son surat giderler. Bunlar aslında içkiyi fazla kaçırmış bir adamın hayal ürünüdür.

“Çamurda” da eve dönüş için çıkılan yolun sonu ölüm olur. Öyküde anlatıcı kahraman ölümün bedenine nasıl yavaş yavaş geldiğini anlatır. Minareye benzettiği uzun bir merdivenin sonundaki ışığa ulaşmaya çalışan adama aslında ölmekteydi:

“Yukarı çıkınca yarı aralık bir kapı görüyordum. Işık o kapının aralığından sızıyordu. Kapıyı açıyordu. Kızımın kucagında sıkı sıkı tuttuğu lahana bebeği. Bana, diyor, neden geç kaldın annemin ağlamaktan gözleri şişti. Annen nerede diyor. Gel bak, burada, diyor, kızım orası boşluk diyor, bak ben düşünüyorum...”

“Kızıma doğru bir adım atıyordum. Ayağım boşluğa geliyordu. Hızla düşmeye başlıyordum.”(Y.U.İ/Ç. s.53)

“Kuzeydeki Kum Kosterleri” nde denizin bambaşka bir yüzüne şahit oluruz. Katil deniz, Poyrazın kudurttuğu deniz, nice gemiyi yutmakta, nice canlar almaktadır ve ardında adsız mezarlar, gözü yaşlı hatta çıldıran sevenler bırakmaktadır.

“Eyyüp” adlı öykünün ana teması hikâyeye adını veren Eyyüp’ün ölümüdür. Kahraman geçmişte kalan anılarından gizli olan bu ismi gazetede gördüğü ölüm ilanıyla hatırlar ve üzülür. “Eyyüp Baba öldü. Tanıyanların başı sağ olsun. Kasımpaşalı İBO”

“Hoşça Kalın” adlı öyküde ölüm döşeginde olan bir adamın hayali sevgilisinin,ölüm meleğinin leylak rengi dudaklarından ölümü tatması anlatılır. Ölecek olan birisinin uyuduğu sanılır oysa her şeyi görür ve duyar. Tıpkı ölüm gibi.Öyküde ölüm konusunda herkes tarafından anlatılanlar anlatılır. Ölecek kişi ölmüş yakınlarını görür, ölüm meleği leylak rengiyle gelir ve canını alır. Ölen kişi her şeyin farkındadır. Görür, duyar:

“Gözlerimi aralayıp ona baktım. Biliyor musun, dedim, az önce kimi gördüm? Kimi? dercesine başını salladın. Babamı dedim.” (B.B.S.K/H.K s155)

“İyi ki geldin “Nolya”. Günlerdir seni bekliyordum. Ama geç kaldım, çok geç.”

“Uyuduğunu sandıklarından seslerini iyice kıstılar. Fısıldaşarak konuşuyorlar. Ne korkunç. İyi ki geldin.” (B.B.S.K/H.K. s157)

“Dört Duvar Beş Pencere”de ardı ardına gelen ölümler vardır. Önce oğlunun yaşattıklarına dayanamayan baba ölür, sonra anne, sonrada Tahsin ve köpeği Korsan ölür:

“Hayat boştu, içlerinden biri öyle demişti. Boş şair ruhlu Adam içini çekmiş, bir şey söyleyecek gibi olmuş, ama söylememişti. İşte gelmişlerdi, işte gidiyorlardı.” (D.D.B.P/D.D.B.P s 36)

Zavallı,yaşlı bir lağım faresinin ev sahibi tarafından öldürülüşünün anlatıldığı “Kesişme Noktası”nda lağım faresinin ölümü, bir cinayet olarak değerlendirilir. Kahraman üzerinde kendini suçlayan farenin sorgulayıcı bakışlarını hisseder:

“Ben sana ne yaptım” der gibiydi. Yalnızca yolunu şaşırmıştır. Her yolunu şaşıran bunu canıyla mı ödemeliydi?” (D.D.B.P/K.N s89)

Aslında kahraman kendi ölüm korkusunu dile getirir. O da fare gibi yalnız,çaresiz ve yolunu şaşırmıştır.

“Unutulmayan” da ölmüş bir baba vardır. Onlardan pek bahsedilmez. Sadece öldüğü belirtilir.“Tehlikeli Yoklayışlar”da tehlikeli olan ölümdür. İçki içerse öleceği söylenmiştir. Kahraman anlatıcı ise içki içmek ister. O kadar ki ölüme hazırdır:

“Beni karaciğerimle,yaşamımla,gerçeğimle bırakın,öleyim!” (G.A/T.Y s77)

“Adı Yok”da İlhan’ın ölümü ve arkadaşlarının bu ölümü ardından duyduğu üzüntü anlatılır.

“İlhan, bir daha o çukurdan çıkmamak,konuşmamak,gülmemek ve sevdiği şarkıları dinlememek üzere orada kalmıştı. Ciddiye almadığı ölüm onu ciddiye almıştı.” (G.A/A.Y s91)

Ölümün nasıl bir olay olduğunu anlayan herkes de bir burukluk ve sessizlik vardır. Hayat sona ermiştir. Bir şakaya benzeye ölüm o gülen arkadaşlarını almıştır.

5.6 Bedbinlik

Cemil Kavukçu’nun eserlerinde kahramanların çoğu bedbin tiplerdir. Hayattan zevk almayan,kendini içinde bulunduğu hayata ait hissetmeyen,kendini sürekli yalnız hisseden ve alkolde, uyuşturucuda çareyi arayan tiplerdir. Kimi kahramanlar ise çocukluğa sığınarak,tabiata kaçarak bu durumdan kurtulmaya çalışır. “Bıldırcın Yağmurları”nda Alibo; “Derelerde” Samet ve Enver; “Gelmecinler” de hasta çocuk; “Anahtarlı Hayalet”te Medo, “Çalınamayan Gün” adlı öykünün kahramanı “Pazar Güneşi” adlı kitaptaki bedbin tiplerdir:

“Kendimle geçinemiyorum, kimselere açılıp konuşamıyor ve günden güne çekilmez bir insan oluyorum. İçedönük yapım yalnızca durgunlaşmış bir görüntüyü yansıtırken,içimde fırtınalar kopuyor. “Yaşamın ayrıntıları içinde yitip gidiyorum. Her şey bir fresk sanki kimi yerleri silik,dökülmüş ve ben, bir o parçada buluyorum kendimi, bir öbür parçada !” (P.G/Ç.G s 82)

Zafer, yaşamdan sıkılmış kendini yalnız ve eksik hisseden bir kahramandır. O bu yalnızlığı giderecek,eksikliğini tamamlayacak yollar arar. O da diğer bedbin tiplerimiz gibi alkolle çok iç içedir;ancak onun aradığı başka yollar da vardır: bu yollardan biri dağa,geçmişe, bilinçaltına sığınmak bir diğeri ; kendini tamamlamayan , Gül’e yani animasına benzemeyen kendisi gibi bir “baş kaldırı” içinde olan bir genç kıza sığınmaktır:

“Bu oturuşta bir başkaldırı gizli. Evet baş kaldırıydı! Sigara içişinde,biten sigarayı iki parmağı arasına sıkıştırıp aşağı fırlatışında var bu başkaldırı!” (T.S/P. s17)

Zafer bulunduğu durumdan yaşamış tekdüzeliğinden sıkılmıştır. Bir arayış içindedir. Hava olaylarını bile değişiklik kabul edecek durumdadır.Zafer artık içinde bulunduğu durumdan yalnızlıktan,çelişkiden sıkılmıştır. Yaşadığı bu ruhsal çözümsüzlükler onu bir bunalıma sürükler. Ne dağa kaçabilmiştir ne de kollarına atıldığı bu delice macera onu mutlu edebilmiştir:

“İlgisi yok. Kurt benim içimde, dağ da Hilas söylencesi de işin kılıfı. Giz paylaşılma içerideki düşman zayıflıyor mu? Her insan içinde böyle olmadık yolculuklara hazır bir ikinci insan var mı?” (T.S/P.s 34)

“Soğuma Günleri”nde kahraman bulunduğu hayattan sıkılmış onu iki yüzlü,kirli,soğuk kelimeleriyle nitelendirmektedir. Mutsuzdur. Adeta kendine ait olmayan bir hayat tutunmaya çalışır:

“Kısacık, soğuk, kirli, yaşam birbirinin aynı günler. Sabahın ilk saatlerinde güne başlamadan anlamı yitiyor her şey...” (T.S/S.G s77)

“İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri”nde Kemal mutsuzdur,karamsardır. Hayatın gidişatı,insanların durumu onu üzmektedir. İnsanların zor bir dönemden geçtiğini düşünen, işsiz bir üniversitelinin gözünden hayat değerlendirmesi verilir öyküde. Öykü boyunca değişen kimi insanlar şeytana benzetilir. Hayat cambazlık gösterisine; insan cambaza; içki ise bir koltuk değneğine benzetilir. İnsanlar bir yanlarını yitirmiş ve koltuk değnekleri olmadan ayakta duramaz hale gelmişlerdir. Kemal geldiği bu durumdan dolayı utanç duymaktadır.

“Temmuz Suçlu” da kahramanların hepsi mutsuz karamsar, hayatından memnun olmayan tiplerdir. Aslında hayatları, birbirlerinden ve sıcaktan sıkılmış olan bu insanlar hastalardır:

“Şimdi hepimiz kente bakıyorduk. Güneşin battığı yerden başlayan kirliliği bir kızgınlık dalgası yayılarak, çirkinliklerin yaşandığı bu kenti düşlerdeki o ağır sıkıntı ile örtmeye çalışıyordu.” (T.S/T.S s186)Hepsi hasta,mutsuz ve bunalmıştır.

“Yosun Tuttu Gözlerim” adlı öyküde Alibo ve Doni bedbin tiplere örnektir. Alibo imkansız aşkıdan dolayı bedbinken,Doni uzaklara gitme düşüncesiyle doludur ve sahip oldukları hayattan memnun değillerdir. Kahraman anlatıcının ise derinliği verilmemiştir.

“En Eski Güvercin”de eşyle anlaşamayan ve eve geciktiği bir gece eş tarafından eve alınmayan adam bedbin bir tiptir. Her şey kötüye gitmektedir. Toplum bir çöküntü içindedir. Ahlaksal,ekonomik ve bireysel çöküntü yaşamaktadır. Evliliği,aşkı bitmiştir. Mutsuzdur:

“Aylar önce bitiyordu her şey. Sonra o nedendir bilinmez,küçük bir sevgi kırıntısı mı, alışkanlıkları mı, yoksa gittikçe uyum sağladığı cehennem yaşantıları mı, ne ona geri adım attırması, yolunda gitmeyen bir şeylerde tek yanlı olarak suçlamaları üstlenerek bu yürümesi olanaksız ilişkiye bir şans daha tanımak istemişti.” (Y.U.İ/E.E.G s 26)

“İki Ölü Gibi” de mutsuz,hayattan bıkmış kendi yüzünü bile net göremeyen bir çiftin hayatı ve tüketimi anlatılmaktadır. Daha çok kadının tavır ve düşüncelerinin verildiği öyküde adamın da çok mutlu olmadığını görürüz. İlahi bakış açısıyla yazılan öyküde anlatıcı da bedbinliği, mutsuzluğu anlatımlarıyla hissettirir:

“Hep aynı şeyleri yapıyor ,hep aynı biçimde yaşıyorum. Heyecan yok. Hiçbir şey yok. Cinsel yaşamımız sıfır biliyor musun? Bunu söylemek ne kadar ağır geliyor bana. Oysa kayıtsız,her şey olağanmış,yolundaymış gibi duramıyorsun. Bütün bunlar seni sıkıyor mu? Sözde genciz,ama ölü gibiyiz. Sakın ekonomik nedenler gibi zıvalarla başlama!”

(Y.U.İ/İ.O.G s 81)

“Cezam Bitiyor Ceza”da Aslangöz’ün hayatı çekilmesi gereken bir ceza olarak gördüğünü ve ölümlerle birlikte bundan kurtulmayı düşündüğünü görürüz. Küçük yaşta yüzünün bir bölümünü kaybetmesiyle hayatı bir cezaya dönmüş ve aslında hayatı elinden alınmıştır.

“Cezam bitiyor ceza, dedi bana. İşi şakaya vurdum. İyi ya dedim. Ceza’nın cezası da bitse keşke;kim bilir daha kaç tanker şarap içmem gerekecek.”(B.B.S.K./C.B.C.s.30)

“Kovan” da yaşadığı hayattan mutlu olmayan,kendini bulmak için sonu belirsiz bir yolculuğa çıkan kahraman anlatıcının bedbinliği anlatılır. Öykü kahramanı hayatını ‘su alan bir gemiye’ benzetir. Çünkü konulan kurallar, yapılması gereken işler, alışılmış davranışlar insanın hayatını anlamsızlaştırmış ve bu anlamsızlık bir su gibi gemiye istila etmektedir.

“Neden karşısındakinin hoşlanacağı biçimde davranmıyorsun... Davranmıyordun işte coşkuları yadsıyarak ya da görmezden gelerek yaşamaya çalışmıştı hep.” (B.B.S.K/k.66)

O yanlışlıkları düzeltmek, var olan anlamsızlığı, kararsızlığı yok etmek,ortadan kaldırmak ister. Hayatının tamamını daha kaplamamış olan karanlıktan kurtulmak için yalnız kapılı kendini bulmak için kaçır.

“Özel Yaşam Hırsızları”nda eşi tarafından aldatılan adam bütün yaşama sevincini yitirmiş, yorgun, bedbin bir memurdur:

“Kendini kandırıyor; sonuçlanmayacak, desteklenmeyecek projeler, çay ve sigara içerek geçen birbirinin benzeri verimsiz günler, düş kırıklığı, isteksizlik, gereksiz ve saçma bir yorgunluk...” (G.A/ O.Y.H s79)

Adam iş yerinde başarısız ve mutsuz olduğu gibi evinde de başarısız ve mutsuz olur. Aslında onun iyi bir olduğunu düşünen eşi tarafından on iki yıllık bir evlilikte aldatılmaktadır. Ancak adamın bedbinliği kadını kendince haklı kılmaktadır.

“Gemide” adlı öyküdeki tutsak yalnız,yalnız olduğu kadar da çaresizdir. Genellikle öykülerdeki kahramanlar şehrin karmaşasında çeşitli çaresizlikleriyle karşımıza çıkarken bu öyküde boş bir gemide yalnız kalan bir tutsağın çaresizliği anlatılır.

“ Gemide benden başka kimse yoktu. Korkuyordum. Beni buraya nasıl, ne zaman,kimin getirdiğini bilmediğim gibi buradan nasıl kurtulacağımı bilmiyordum. Ne filika vardı ,ne can simidi. Suya atlasam kıyıya ulaşamazdım. Yüzme bilmiyordum.” (T.S/G.s.100)

Aslında tutsaklık hayattır. Hayatın içinde yaşamayı, yüzmeyi, bilmeyen tutsak onun içine atılmaya korkar:

“Sağır bir gemi vardı karşımda. Ölüme bırakılmış korkunç bir gemi. Belki bu da öyleydi ben içinde olduğum için göremiyordum.” (T.S/G. s.100)

Gemi sağırdır, çünkü tutsağı duymaz. Tutsak çaresizdir. Sesini duyan yoktur. Yalnızdır.

“Topal’ın Yeri” adlı öyküde bir kamyon şoförü olan Hamdi’nin bacağına yitirişiyile yaşadığı çaresizlik anlatılır. O çaresizliğinin çaresini alkolde aramıştır.

“Zor Pazartesi”nde pazarcılık yapan insanların karlı bir kış günü yaşadığı zorluklar anlatılır. Pazarcılar bir yandan mallarını satmayı ümit ederler; ama bir yandan da soğuk havada kimsenin gelmeyeceğini, mallarının ellerine ulaşmayacağını düşünürler:

“Hava kötüydü. Hiçbiri yorum yapmak istemiyordu. Buralara sulu kar yağdığına göre Aha Dağı’nda kim bilir neler olmuştu. Ahı dağı da dağdı hani, öyle kolay kolay aşılamazdı.”

(P.G/Z.P s26)

“Bildircin Yağmurları” adlı öyküde yağmurlu bir sonbahar günü Alibo’nun karamsarlığını görürüz. O yazların adamıdır. Kış, sonbahar ona göre değildir. Çünkü o keyifçi, can sesini dinleyen koca bir serseridir:

“Şu yaz bitimleri var ya, diyor, kış başlangıçları... Rezil ediyor beni; rezil! Hafta pazarlarına çıkasım gelmiyor. Neden mi? Tomruk gibi; tohuma kaçmış pathcanları, yeşile küşmüş biberleri, cibresi çıkmış domatesleri, donuk donuk bakan üzümleri görmek istemiyorum da ondan.” (P.G/B.Y s58)

Alibo hayatın tadını çıkarmayı sever, kuşları sever. Kışın ise kuşlar yoktur, soğuk vardır. Hayatın içinden insanların yaşadığı bedbinlik birçok öykünün konusunu oluşturur.

5.7 Yoksulluk

Cemil Kavukçu çocukken babasının sık sık iş değiştirmek zorunda kalması nedeniyle çocuklara pek yansıtılmasa da maddi sıkıntılar çekmiş bir aileden gelir. Daha sonra Ankara’da memurluk yaptığı yıllarda da yine geçim derdiyle uğraşmak zorunda kalır. Öykülerde de çok öne çıkan bir izlek değildir.

Öykülerde de yazarın hayatındaki gibi ana izlek olmayan yoksulluk çoğu öyküde yine kendini hissettir. “Zor Pazartesiler” ve “Avludaki Tren”, yazarın hayatında izler taşır ve taşra da yaşayan bir ailenin yaşadığı geçim sıkıntısını anlatır.

Kente yaşayan memurlar da genellikle geçim derdiyle karşı karşıyadır. Pazarlarda ucuz meyve, sebze arar, ucuz şarap içerler. Öğlen yemekleri bile yoksulluk

nedeniyle sınırlandırılmıştır. Bu öyküler; “Öğlen Sefaları”, “Gece”, “Soğuma Günleri” gibi öykülerdir.

“Zor Pazartesi” adlı öyküde para kazanmak için kar demeden kış demeden çalışan pazarcıların öyküsü anlatılır. Onlar pazarda sattıkları mallarla senetlerini ödüyor, bir de evlerini geçindiriyorlardı. Hayat zordur. Küçük pazarcı ve babası diğer pazarcılardan daha yoksuldur. Onlar bankanın saçağında ateş yakıp ısınırlar. Çünkü onları ısıtan para kazanma umudu olur. Köylülerin gelmesiyle yüzleri daha da güler:

“Onların çok malları yok üç hararla dolaşıyorlar. Oysa sekiz hararlık malı olanlar bile var. Asıl işi de onlar yapıyor,düğüncüler ne ararsa onlar da buluyorlar.(P.G/Z.P. s30)

Demokor yoksul, kimsesiz, zavallı bir adamdır. Kalacağı yer olmadığından yıkık dökük bir değirmene sığınmıştır. Şarap parasını ya da harçlığını ise milleti eğlendirmesinin karşılığı olarak alır.

“Bildircin Yağmurları”nın elli yaşındaki serserisi Alibo da yoksulluğun içinde kıvrınmaktadır ailesiyle. Belki de bu yoksulluk onu serseriliğe sürüklemektedir. Belki yoksulluk onu kışı sevmemesine neden olmaktadır:

“Para hepten bitince gider açarım yıkıntıyı...” Açar da, eski püskü onarır Alibo. Karısı el kapılarında çamaşıra, temizliğe gider. “Sıpa” dediği oğlu çalışmasa ve Alibo evinde onca kuşu beslemese işler kesikti ki, acından ölürlerdi. (P.G/B.K s59)

“Gece” adlı öyküde her şey insanın üzerine gelir. Hava kirliliği, insanların kimliksizleşmesi, dostların yabancılaşması, siyasi görüş farklılıklarındaki anlayışsızlıklar...Bütün bunlar yetmiyormuş gibi birde yoksulluk insanı kısıtlar.

Cemil Kavukçu adeta ülke gerçeklerini samimi duygularıyla anlattırılmıştır kahramanına. Birçok öyküde yazar kahramanlarını da yazar olarak karşımıza çıkarır. Bu insanlar derin bir duyuşa sahip, pek anlaşılmayan, mutlu olmayan ya da mutluluğu arayan insanlar olarak karşımıza çıkıyor.

Topal Hamdi, “Topal’ın Meyhanesi” adlı öyküde bir iş kazası sonucu bacağını kaybedince annesi, ablası ve ablasının çocukları yoksullukla baş başa kalmıştır. Çaresiz anne ve abla evin geçimini yüklenmiştir:

“Kamyon,şoförlük,iş... hepsi bitti. Dünyaya küstüm. Araba satıldı. Bir zaman onun parasını yedik. Sonra Hatice ablam çalışmaya başladı. Anam örgü örgüydü,oyaydı,ince el işleriyle derken üç beş kazanıyor, ablam da el kapılarında gündeliğe gidiyordu.” (T.S/T.M s 120)

“Kına-Gece”sin de yoksul bir gencin sıkıntılar yuva kurma çabaları anlatılmaktadır.

“İllaki”de yine geçim sıkıntısı da olan bir memurun hayatından kısacık kesit anlatılır. Memurlar genellikle pazardan en ucuza buldukları sebze meyveyi alır, artırabildiğiyle de hafta sonu için şarap alırlar. Memurların konu edildiği birçok öyküde olduğu gibi illaki adlı öyküde de böyledir.

Malı Baba yoksul, yaşlı, bakımsız bir dilencidir. Geçinmek için başkalarına el açmak, dilenmek zorundadır. Hem yaşlıdır hem sakattır.

“İki Ölü Gibi” de yine yoksulluk sınırlarında dolaşan bir memurun tükenişi anlatılır. Arkadaşlarıyla birahaneye gittiği gecede beş kişi anca bir pilaki ısmarlamış ve hepsi tek bir tabak pilakiyi paylaşmıştır:

“Yoksul masamıza bir gönderme yapmak için söylemişti. Hakkı, çünkü ortada bir tabak pilaki vardır ve suyuna ekme banarak içiyorduk rakılarımızı.” (Y.U.İ.İ.O.G s84)

“Avludaki Tren”de işleri iyi gitmeyen bir ailenin çırpınışları anlatılır. Anne hiç durmadan dikiş diken baba bilezik bozdurularak alınan ineğe gözü gibi bakar. Çocuklar ise umutla daha güzel günleri bekler:

“Bunun üzerine her sofraya oturduğumuzda bir kırıntı avcısı civciv olurduk; zengin olmak, doyusya tulumba tatlısı yemek, kokusuyla çarşıya el koyan ızgara köftelere ulaşmak ve otobüse binip uzaktaki halama gitmek için.” (D.D.B.P/A.T s16)

“Maykıl”da patronun fiyatı çok pahalı olan maymununu kaybeden Bahattin’in çaresizliği anlatılır. Öyküde tam anlamıyla zengin insanlar ve yoksul insanlar arasındaki yaşam farkı ortaya konulur. Patron eğlence için maymuna çok para verebilirken; Bahattin çay parasını ödeyemez.

“Öğlen Sefaları”nda yoksulluk sınırında dolaşan bu memur grubunun öğlen safası dedikleri kuru sofraları ve yine geçim derdinde olan bir sipsicinin dalgınlığı anlatılır:

“Ne yapsın adam ya” dedi , “kızıyoruz,mızıyoruz ama herif ekme parasının peşinde.” Haklıydı. O pencereden bakınca çok haklıydı.” (G.A /Ö.S s60)

Sipsici yanlarına gelip sipsi çalarak para kazanmaya çalıştığı için kızarlar ama onun da haklı olduğunu düşünürler. Öğlen arası yakındaki piknik yerine giden grubun da yoksulluğuna dikkat çekilir:

“ Davulcuya da,farklarla da, kimseye beş kuruş vermemiştir. Anlamaları gerekirdi, ‘tekeli’ birası içiyorduk ve o boktan beton masanın üzerinde bira şişelerinden başka bir şey olmuyordu.” (G.A/Ö.S s 60)

5.8 Diğer Temalar

Yukarıda incelediğimiz temalar dışında tükeniş, karamsarlık, çaresizlik, sevgisizlik, suçluluk, özlem, hayatın tekdüzeliği, korku gibi temalar da öykülerde rastlıyoruz.

Tükeniş kimi kez sevginin tükenişi, kimi kez umudun tükenişi olarak karşımıza çıkar. Suçluluk arkadaşlarına ihanet eden bir genç tarafından, ailesine mutluluk vermeyen bir eş tarafından ya da oğlunun ölümünden kendisini sorumlu tutan bir baba tarafından hissedilen ortak duygudur.

Özlem yazarın hayatında da izlerini bulduğumuz çocukluk ve gençlik yıllarına ve o yılların geçtiği kasabaya duyulan özlem olarak karşımıza çıkar.

Korku, ölmekten, öldürmekten, yoksulluktan, yalnızlıktan kaynaklanmak üzere farklı şekillerde karşımıza çıkar.

Sevgisizlik aslında iki öykü dışında karşımıza çıkmaz. Bunlar. “Sarı” ve “Özel Yaşam Hırsızları”dır.

5.8.1. Tükeniş

“Yalnız Uyuyanlar İçin” adlı kitaptaki birkaç öyküde tükeniş konu edilir. “En Eski Güvercin”, “Çamurda” tükeniş eşlerden birinin aldatmasına kadar varır. “İki Ölü Gibi” adlı öyküde de eşlerin sevgisinin tükenişi başlamıştır.

Geçimsizlik temasının izlerini aslında ilk olarak “Patika” adlı öyküdeki Gül’ün ilgisizliği ve adamın arayışıyla görürüz.Yine sevginin tükenişi ya da insanların tükenişiyle evliliğin tükenişi geçimsizliğe yol açmakta bazı öyküler de bu çiftler mutsuz bir şekilde beraber yaşarken (iki ölü gibi);bazı öykülerde ayrılıkla sonuçlanmaktadır.

““Nolya”” adlı öyküde insanların “paralarının,umutlarının ve düşlerinin” tükenişi anlatılır. Sonunda bu tükeniş ya bedenleri tüketir ya da yaşama isteğini yitirmiş,bedeni çürütmeye başlamıştır. Çakal abi ise intihar etmiştir.

“O Kadın Fatma Girik Değil” de tedavi görmüş bir alkoliğin dayanma gücünü yitirşi anlatır. Tedavi gördüğü için eşinin gözünün önünden ayırmadığı kahraman

anlatıcı dışarı çıktığı ilk anda kalabalığı bahane ederek kendini ‘Karga’ya atar. (birahaneye). İçmeyi o kadar özlemiştir ki karga sesleri duymaktadır:

“Bankanın önünde çıkıp bir sigara yakıyorum. O anda, “Gaak!” diyen sesi duyuyorum ve gözümün önünde siyah porselen siyah karga heykeli beliriyor.” (B.R/D.K.F.G.D. S45)

5.8.2 Suçluluk

“Sanrı” adlı öyküde arkadaşlarına ihanet etmiş ve suçluluk duyan bir adamla karşılaşırız. Memleketin zor günler yaşadığı zamanlardır. İdealist kasaba gençlerinden biri olan kahramanımız “içeri alınmış” ve arkadaşlarını ele vermiştir. Duyduğu suçluluk duygusu bir canavar gibi sürekli peşindedir:

“Uzun süredir iç huzuru yoktu. Bedenen çökmüştü. Uykusuzluk ve içki iyice tüketmişti onu. Birçok tutuklamaların yapıldığı onunda tutuklanıp kısa bir süre sonra salıverildi, bu nedenle de birçok kuşkulu söylentiye neden olduğu ilçesinde pek dostu kalmamıştı.” (T.S/S s176)

“Çamurda” da karısını aldatan adam mutludur; ama aynı zamanda özellikle küçük kızına karşı kendini suçlu hisseder.

“Eyyüp” adlı öyküde kahraman anlatıcı olan Eyyüp’ ün ardından suçluluk ve üzüntü duyar. Arkadaşları tarafından pezevenk Eyüp adını –hiç hak etmeden- takılmasına neden olan kimsedir. Eyüp bu olayla iyice içine kapanmış ve işten ayrılmıştır. Kahraman anlatıcı suçluluk duyar:

“Eyüp ölmüş; yıllar önce istemedim öfkemi yenemediğimden ağzımdan çıkan “pezevenk” sözcüğü ile adının Pezevenk Babaya çumasına neden olduğum Eyüp.” (Y.U.İ/E s107)

“Parantez” adlı öyküde de kahraman anlatıcı eşini mutsuz ettiği, çocuğuna babalık edemediği ve her şey için geç kaldığından dolayı kendini suçlu hisseder.

“Aslangöz”de bir babanın suçluluk duygusu vardır. Sirke götürdüğü oğlu sirkten yüzünün bir bölümü parçalanmış olarak döner. Bu olayın gizini kimse bilmez; ama kahraman anlatıcının izlenimlerinden yola çıkılarak suçlunun baba olduğunu tahmin edebiliriz:

“Bir gün dedemi, babaannemin diktiği, ama Aslangöz amcamın kullanmaya ömrünün yetmediği bezlere yüzünü gömmüş ağlarken gördüm. O zaman amcamın sol

gözünü bir aslanpençesinin olmadığını düşündüm. Ama gerçeği hiçbir zaman öğrenemedim.”(B.D.S.K/A s14)

“Tehlikeli Yoklayışlar” da adam ailesinin keyfini kaçırdığı için kendini suçlu hisseder:

“Kendimi suçlu hissediyorum. Masamızdaki salataya, kalamara, karidese, midyeye gitmiyor çatalım. Tıkandım. Ağlamak istiyorum.” (.G.A/T.s77)

5.8.3.Geçmişe Özlem

Yazarın hayatında da gördüğümüz çocukluğa, gençliğe ve kasabaya duyulan özlem öykülerde de karşımıza çıkar.“Yosun Tuttu Gözlerim”de kahraman anlatıcı geçmişe, gençlik yıllarına, arkadaşlarına duyduğu sevgiyi, özlemi anlatır. Öykünün ilk bölümünde kırlara doğru yapılan araba gezintisinde geçmiş günlerin güzelliği aranır:

“Şu kente bak, diyorum gözlerimi düellodaki bir kovboy gibi kısarak. Şu fabrika bacalarını, şu yüksek yapılara, organize sanayinin kuşattığı şu yerlere bak! Buraları bir zamanlar bize can vermiş, çocukluğumuza, ilk gençliğimize tanıklık etmiş yerler mi? Bir bak!”(U.N.D./Y.T.G.s.22)

Yaşanılan bu değişim kahramanı geçmişe sürükler. Önce Kavaklaraltı Parkını, arkadaşlarıyla yaşadıkları maceraları ve hayal kırıklıklarını anlatıyor. Onların da öykülerde bahsedilen Filo gibi bir grubu vardır: Eko(Ekrem, Alibo, Halil İbrahim),Doni Ramazan kahraman ve anlatıcı Kiklop (köpek).

“Eylül Yarında Gelmeyecek”de geçmişe dönülerek on dört yaşında bir çocukken babasının gidişi anlatılır. Bu gidiş babasının isteği dışında olmuştur; ancak yine de babasını affetmez, affedemez çünkü özlemekte, ona ihtiyaç duymaktadır:

“Ama sen bağışlamayacaksın. Herkesin saygı duyduğu o değerli insan, o inançlı yürek nasıl olurdu da, yanı başında kelebekler gibi uçuşan bir çocuğun sınırsız sevgisini ona duyduğu büyük gereksinimi anlayamazdı...” (Y.Y.İ/E.Y.G s100)

Bu suçlamanın sebebi nasıl olursa olsun, niye olursa olsun dönmemesidir. Herkes dönmüştür ve babasının da dönmesini ister. Onu özler. Miskoye yani İbrahim’in arkadaşlarına, yaşadıkları maceralara karşı duyduğu özlem öykünün konusunu oluşturur. Zaten öykülerin isminden de bu özlem anlaşılabilir.

“Her Şey Boçka İçin” de İbo Abi’nin eski günlere duyduğu özlemi görürüz. Eskiden futbol ayakkabısı yapan, çok para kazanan bir ayakkabıcıdır. O günlerde hayatını doya doya yaşamış ve şimdi özetlemektedir.

“Adı Yok”da ölen arkadaşının ardından üzülen Rafet geçmişe özlem duyar. Yaşadıkları güzel günleri hatırlar.

5.8.4 Hayatın Tekdüzeliliği

Birçok öyküde yabancılaşma, yalnızlık, mutsuzluk temalarıyla birlikte hayatın tekdüzeliği işlenir. Çağın da bir özelliği olarak insanlar her gün bir önceki günün aynısını yaşamaktadır.

“Gelmesinler” de hasta bir çocuğun çakılıp kaldığı yatağındaki yıkıcı hayatı verilirken “Çalınamayan Gün”de kentte çalışan insanların sabah mesai saatiyle başlayan ve akşam mesai bitiminde son bulan hayatlarının her gün aynı şekilde tekrarı verilir:

“İki otobüs yolculuğu arasına sıkışmış bu daracık yaşama katılmak öylesine kolay ki, insan günlerin nasıl geçtiğini anlamıyor bile. Her şey “günaydın” ve “iyi akşamlar” la sınırlanmış. Herkes bu otobüsün doğurduğu kardeş yaratıklar gibi, gözlerini burada açmışlar, burada kapayacaklar. Bir gün bu servislere bilinmeseler yaşamayı şaşırır gibiler. (P.G/Ç.G. s86)

“Tekdüzeliliği Bozmayan Küçük Bir Ayrıntı” da yine erken kalkmaya alışmış bir memurun tekdüze yaşamı konu alınmıştır. “Soğuma Günleri”nde hayatından sıkılmış karamsar bir adamın korkuları, beklentileri anlatılır. İşsiz bir insan için hayat işi olan birinden daha zordur. Hikâyelerin çoğunda memurların tekdüzeleşen hayatlarından bahsedilirken “İşsizliğin Uzun Günlerinden Biri” adlı öyküde öykünün adından da anlaşılacağı gibi kahramanımız işsizlikten sıkılmıştır. Hayat, kent işsizken hele bir de yoksulken daha çekilmez bir hale gelmiştir. Gündüz üniversite diplomasıyla tarak satan, araba yıkayan adam ayakta kalabilmek için kadehlere sarılır.

“Olmuyor Koca Papaz” da yazarın “Temmuz Suçlu” ve “Uzak Noktalara Doğru” adlı kitaplarında işlemediği bir temayı tekrar ele aldığını görüyoruz. Öyküde sıkça, tekdüze bir hayatı olan kahraman anlatıcının kendine zaman ayıramayı ve tekdüzelikten sıkılışı anlatılır:

“ Bir barda içkilerimizi yudumlarken tekdüze bir yaşamın beni nasıl bunalttığını, kendimden hiç hoşnut olmadığımı, hiçbir şey okuyamadığımı anlatıyorum.”

(B.B.S.K/O.K. P s95)

5.8.5.Korku

Öykülerde birçok farklı korku ile karşılaşabiliriz. Bunlar kahramanlara ve mekana göre farklılık gösterirler. Kasabada geçen öykülerde çocukluğa ait korkular varken; kentte geçen öykülerde çağın kaos ortamından kaynaklanan korkular işlenir.

“En Büyük Gözler” de küçük bir çocuğun sünnet korkusu anlatılır. Sünnet olduğu gün yaşadıklarını kahraman anlatıcı anlatır bize. Güne damgasını vuran korkusu ve sünnetten kaçışıdır. Sünnetçiye “cellât” olarak nitelendirilir.

“Önlem” ve “Özel Ulak” adlı öyküde aynı türden bir korkuya rastlıyoruz. İkisinde de özgürlük hatta ölüm korkusu vardır. Devrimci insanların siyah arabalı ve karanlık yüzlü insanlara karşı verdiği mücadele anlatılır. “Önlem” de bu korkular hayatı durma noktasına getirmişken “Özel Ulak”da ise insanlar uyku uyuyamaz bir haldedir:

“Hayır herkes zaten. Biz özgürlüğümüzü yitirmekten korkuyorduk.” (T.S/Ö s193)

“Kovan”da kendini,hayatını anlamını arayan bir adamın serüvenini izleriz;ancak bu adamın çeşitli korkuları vardır. Genellikle kabus tarzındaki rüyalardır bu korkular “ Bu karabasanlar zaman zaman onu yoklardı. Ama ilk kez üçüncü de peş peşe aynı gece gördü. Korkuyla yataktan sıçradı.” (B.B.S.K/ K.s.77)

Korkuyor muydu? Korkuyordu. Neden korkuyordu? Karabasanlardan,dışarıdaki garip sesler,eve yerleşmiş örümceklerden,büyüyen ne kadar büyüyeceği belli olmayan kovandan,geceden ve bunlardan korkan kendinden korkuyordu.” (B.B.S.K/K.s.77)

Kendini dinlemek için bir kış günü bomboş olan tatil kasabasında gelip,yazlık evinde kalan adam ,korkularıyla baş başa kalmıştır. Bu korkular sonunda onu ölüme kadar götürür.

“Sessizlik”te açıklanmayan,anlatılmayan sadece “hoş bir korku, nemli ve küflü,ama yine de hoş” gibi ifadelerle anlatılmaya çalışılan,kahramanın korkular vardır.

“Kesişme Noktası”nda yalnız bir adam evde duyduğu olağandışı seslerin etkisiyle öldürülmekten korkar. Aslında bunlar yalnızlıktan korkan ve sıkılan adamın endişesidir:

“Yine o sesi duyunca irkilir. Ses holden, yatak odasından ya da banyodan gelmişti. Evde biri vardı, bundan emindi artık. Çağrısız bir konuk olduğuna göre hiç de iyi niyetli değildi.” (D.D.B.P/K.N s86)

Yalnızlık,kahraman kafasından çeşitli senaryolar üretip korkmaya itmişti.

“Gemiler de Ağlarmış” adlı öyküde Hurşit,denizden,ölümden korkan bir gemicidir. İşsizlik nedeniyle yapmayacağı bir işe, denizciliğe ,atılan Hurşit,bunu kaldırmaz:

“Hurşit beş yıldır işsiz. Gemicici cüzdanı alır ama,denize adım atacak cesareti yok.

Canına tak ediyor, cehennemde olsa çalışacak.” (G.A/G.A s26)

Korkusu öyle bir boyuta gelmiştir ki bir paranoyağa dönüşmüştür Hurşit. Gemicilerden Muharrem’in kendisi öldüreceğini düşünüp polise gider. Onu yeniden evine gönderirler;ancak evine ulaşmadan ölüm onu yolda yakalar.

5.8.6. Sevgisizlik

Sevgisizlik öykülerde az rastlanan temalardan biridir. Bir öyküde sevgisiz büyüyen bir çocuk anlatılır. Birkaç öyküde de sevgisiz yaşanan evlilikler konu edilir.

Sarı,sevgisiz büyümüş, ailesinin ilgi göstermediği çocuklardan biridir. O anne ve babasından sevgi görmediği gibi çevresinden de görmez.

“ Çocuk fabrikası bir onayla babanın sokaklar armağanı olarak nitelendirir” kendisi. Sokaktaki insanlarda ona donuk bakar:

“*Donuk ışıklı vitrinlerde alçıdan adamlarla kadınlar ölü gözlerini ona dikmiş gülümsüyorlar: Bu saatte nereye böyle çocuk?* (P.G/ S s35)

Yazar sevgisizlik temasını verirken anne babayı bir fabrikaya benzetiyor. Çevredeki insanlar da vitrinlerdeki alçıdan mankenler gibi ona karşı duygusuzdur.

“Özel Yaşam Hırsızları” adlı öyküde tükenmiş bir aşk, sevgisiz yaşanan bir evlilik vardır. On iki yıldır süren, ama artık her anlamda bitmiş, birbiriyle kopuk iki kişinin yaşadığı bir evliliğdir:

“*Kocasını tıslaya tıslaya uyurken (içi burkulmuştu buna hakkı yoktu, çok iyi bir insandı) öbür yanına dönmüş onunla neler yapabileceklerini düşünüyordu. İki aydır sevişmiyorlardı kocasıyla. Kafası çok karışıkmiş öyle diyordu. Yerli yersiz tartışıyorlardı.*” (G.A/Ö.Y.H.s.81)

SONUÇ

1951 yılında İnegöl’de doğan yazar, ilk öykü kitabı “Pazar Güneşi”ni 1983 yılında yayınlamış ancak geniş kitlelere ulaşamamıştır. Amacına ulaşamayan yazar yazmaktan yılmamış ve 1987 yılında ikinci öykü kitabı “Patika”yla “Yaşar Nabi Nayır öykü ödülü”nü almıştır. Yayınladığı bu iki kitap ve daha sonra yayınlanan “Temmuz Suçlu” adlı öykü kitabıyla edebiyat çevrelerinde büyük beğeni toplamış, çok güzel eleştiriler almışsa da yine istediği okur kitlesiyle buluşamamıştır.

1996 Yılında “Uzak Noktalara Doğru” kitabıyla Sait Faik Öykü Ödülünü alır ve her şey değişmeye başlar. Artık kitapları yayınlanmakta, güzel eleştiriler yapılmakta ve eskisinden daha geniş kitlelere ulaşabilmektedir.

Farklı öykü tekniği, seçtiği konuların samimiyeti öykücülüğümüzde önemli adımlar atılmasını sağlamıştır. Roman okurunda ve yazımında yaşanan artış nedeniyle öykünün uğradığı haksızlığı giderilmeye başlanmıştır.

Biz bu çalışmada öykücülüğümüze bir soluk getiren Cemil Kavukçu’nun öykülerindeki bu farklılığı tespit etmek için yapı ve tema incelemesi yaptık. Dokuz öykü kitabı olan yazarın öyküleri tam kurgulanış bakımından farklıdır hem de kahramanların kişilikleri, psikolojileri bakımından farklıdır.

Öykü kitapları “Pazar Güneşi”, “Patika” ve “Temmuz Suçlu”dan sonra “Uzak Noktalara Doğru”, “Yalnız Uyuyanlar İçin”, “Dört Duvar Beş Pencere”, “Geçmişlerde Ağlarmış”, “Bilinen Bir Sokakta Kaybolma” adlı öyküleriyle daha farklı bir çizgiye kaymıştır. “Başkasının Rüyalari” adlı son öykü kitabı ise daha da farklıdır. Adeta son öykü kitabı olduğunu gösterircesine her şeyin bir kurgu olduğunu ortaya koyar yazar. Bir “Düğün”le bütün sevdiği kahramanları bir araya toplayıp vedalaşır onlarla.

Cemil Kavukçu edebiyata romanla başlamasına rağmen adını öyküleriyle duyurmuş bu arada romanlarda yazmış bir yazardır. Öykülerinde Sait Faik, Orhan Kemal, Oğuz Atay, Atilla İlhan, Selim İleri kitaplarının, Yılmaz Güney Sinemasının, Cem Karaca ve Erkin Koray müziğinin etkisiyle oluşan bir dünya vardır. Öykülerinde anlattıkları bir sinema gerçekçiliğiyle göstermek ister.

Öykülerin yaşadığı hayattan çıkış noktası bulunan yazar çağımız insanının sıkıntılarını, bunalımını vermenin yanı sıra yılların geçmesiyle yaşanan değişiklikleri de anlatır. Yaşanan değişiklikler insanları, insanların hayatını, dostlukları da değiştirmiştir. Ama zamanın değişiklik yaptığı ve çok şikayet edilen noktalardan biri de tabiattaki

değişiklidir. Yazar, çevrebilimci bir görüşle ormanların yaşandığı tahribatı, doğal alanın hızla bozulmasını insanların yaşadığı kokuşmuşlukla birlikte verir.

Öykülerde kahramanların yaşadıkları hayatı eski ve yeni olarak okuyucunun dikkatine sunulur. Eski olan kasabada yaşanmış yüzler derelerin olduğu, sıkı dostlukların yaşandığı, sevimli bir hayattır. Yeni olan ise kentte geçim sıkıntısı iki yüzlü ilişkiler ve monoton bir hayattır. Yazar geçmişe, çocukluğuna, gençliğine yeni kasabasına duyduğu özlemi kahramanlarına da yaşatır. Orada tıpkı yazar gibi insan bunaltan, tekdüze şehir hayatından, memur hayatından tabiata kaçmak isterler. Ancak tabiatta bozulmuştur.

Öykülerini daha çok durum öyküsü şeklinde yazan yazar, kahramanların iç dünyası üzerinde durur. Yaşadıkları bunalımlar, çelişkiler öykülerin temelini oluşturur. Bu bunalım ve çelişkide temaları beliler. “Kaçmak”, “Yalnızlık”, “Ölüm” en önemli temalardır.

Cemil Kavukçu öykülerini samimi üslubu ve dili kullanımındaki ustalığıyla daha da güzelleştirir. Seçilen kelimeler, kurulan cümleler hep kahramanların kültürel özelliklere, bulunduğu durumlara göre seçilir. Bazen bu yerinde seçiş dili biraz bayağılaştırmaya varır.

Kahramanların bunalımlarını verirken yazar onları bir kaçısa doğru yöneldiğini bize gösterir. Bu kaçış genellikle çekilmez hayattan alkole ve benzer uyuşturucuya (esrar) doğru olur. Alkole ve esrara öykülerde çok yer vermesi kahramanların içinde buldukları durumu vermek açısından etkili olsa da herkesin bu kadar alkol bağımlısı olduğu öyküler okuru biraz üzer.

Öykü ve romanlarında kendi hayatından çizgiler bulmak mümkündür. Bu durumun sebebi yaşadığı ıztırapları, kendisi kadar olmasa da oluruna da yaşama isteğidir. Çocukluk anılarından yola çıktığı “Avludaki Tren”, “Zor Pazartesiler” ya da çalışma hayatından esinlendiği “Tabanca” adlı öyküler bu tür öykülerdir.

Eserlerinde kahramanları yaratırken kendi duygu ve düşüncelerine sahip kahramanlar yanında çevresindeki insanları anlatan tipler de yaratır. Doni, Ercü, Demokor, Manifaturacı Baba, Terzi Anne gibi bir çok kahraman kendi hayatından da olan isimlerdir. Yazar bu durumu “Başkasının Rüyalari” adlı kitabında da dile getirir.

Öykülerde seçilen mekanlarda gerçeğe uygun mekanlardır. Kavaklar altı Parkı, arka bahçesi olan ev ve piknik yapılan kamp yazarın çocukluk ve kentte geçen öykülerdeki büyük şehir yine yazarın üzerine etkisi büyük olan Ankara’ya benzer.

Kasaba hayatını anlatan öykülerde mekan genellikle huzur verici bir ortam olarak düşünülürken, “Sanrı” ve “Adı Yok” da insanı sıkı dar bir mekan olarak düşünür. Kent hayatı ise hep sıkıcıdır. Kent hayatının anlatıldığı öykülerde mekan insanı ezen, yok eden bir yapıya sahiptir.

Türk edebiyatından ve Dünya edebiyatından önemli kaynaklardan beslenen yazar, bunun yanında çizgi romanlardan, sinemalardan ve müzikten de yararlanmış, etkileyici öyküler yazmıştır. Herhangi bir mesaj vermek için yazmayan insanların iç dünyalarına hitap eden bir yazardır. Son dönem öykücülüğümüzün önemli bir ismidir.

Kaynakça

- ADLER, Alfred, (1984) Yaşama Sanatı, (Çev:Kamuran ŞİPAL) Say Yayınları, İst.
- AKTAŞ, Şerif, (1991) Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, Ank.
- AKTAŞ, Şerif; Edebiyatta Üslup ve Problemleri, Akçağ Yayınları, Ankara, 1996.
- AKATLI, Füsun,(1998) 1996 da Öykücülüğümüz, Öykülerde Dünyalar, Eleştiri Yazıları, İstanbul Boyut Yayınlar.
- AKATLI, Füsun, “Başkasın Rüyalari” Bitmeyen Rüyalariin Peşinde Bir Yazar, sahin Yıldırım.com.
- _____ (1991)Dört Duvar Beş Pencere Cumhuriyet Kitap.
- _____ (1996)Eleştiri günlüğü, “Bir Öyküci” Adam Sanat .
- ANDAÇ, Feridun,(1999) “Öykünün Yüzyılı” Adam Öykü
- ASLANKARA, M. Sadık,(2000) Kavukçu Öykücülüğünü Ele Veren Eksenler”, Cumhuriyet Kitap.
- BALKIZ, Ali, (1997)“Cemil Kavukçudan Yeni Öyküler”, “Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak”, Cumhuriyet Kitap .
- DEMİR, Hivren,(2001) “Cemil Kavukçu Öykücülüğünde Kent, Taşra ve Modernlik” Türk Edebiyatı Bölümü, Bilkent Üniversitesi.
- ER, Tülin, (2004) Kendi Yatağını Çizen Öyküler, Everest Yayınları, İst.
- FETHİ Naci ile Dünden Bugüne, Söyleşi yapan, Semih Gümüş “Bilinen Bir Sokakta Kaybolmakta Cemil Kavukçu Öyküsünün Bahçesi”
- FREUD, Sigmund, (1983) Psikanaliz Üzerine (çev. Avni ÖZEŞ) Say Yayınları, İst.
- GÜMÜŞ, Semih, (1999)“Öykücülüğümüzde Kan Kaybı Durdu” Adam Öykü
- KORKMAZ, Ramazan,(2004), Cengiz Aytmatov’daÖtekileşme Sorunu ve Dönüş İzlekleri, Türksoy Yay. Ank.
- KORKMAZ, Ramazan,(1996) Sabahattin Ali İnsan ve Eser, YKY, İstanbul.
- LEVİNAS, Emmanuel, (2006) Ölüm ve Zaman, Çev: Nami BAŞER, Ayrıntı, İst.
- MERYEM, Hatice, (1999)“Ben Yaralarımı Sarıyorum” Öküz Dergisi.
- ÖZÜDOĞRU, Şaban; BARAN, Ethem, (2006), Cemil Kavukçu ile Öyküleri Üzerine” (Söyleşi), Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, sayı 49

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Elazığ'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Elazığ'da tamamladı. 1998 yılında Fırat Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2002 yılında mezun oldu. Aynı yıl Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak göreve başladı. Halen Tatvan Anadolu Lisesinde Türk Dili Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesidir.

